

Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü

Sosyoloji Anabilim Dalı

**TÜRKİYE'YE EĞİTİM AMAÇLI GELEN ULUSLARARASI ÇİNLİ
ÖĞRENCİLERİN SOSYAL BÜTÜNLEŞMELERİ**

Yulan ZHANG

Yüksek Lisans Tezi

Ankara, 2020

TÜRKİYE'YE EĞİTİM AMAÇLI GELEN ULUSLARARASI ÇİNLİ ÖĞRENCİLERİN
SOSYAL BÜTÜNLEŞMELERİ

Yulan ZHANG

Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü

Sosyoloji Anabilim Dalı

Yüksek Lisans Tezi

Ankara, 2020

TEŞEKKÜR

Bu çalışmanın gerçekleştirilmesinde, bir buçuk yıl boyunca değerli bilgilerini benimle paylaşan, her türlü desteği verip bana referans olan, kullandığı her kelimenin hayatıma kattığı önemini asla unutamayacağım saygıdeğer danışman hocam Prof.Dr.Birsen Şahin KÜTÜK'e, benimle görüşmeyi kabul eden katılımcılara, çalışmam boyunca benden biran olsun yardımlarını esirgemeyen arkadaşlarıma ve çalışma süresince tüm zorlukları benimle göğüsleyen ve hayatımın her evresinde bana destek olan değerli aileme sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

Yulan ZHANG

ÖZET

ZHANG Yulan. “*Türkiye’ye Eğitim Amaçlı Gelen Uluslararası Çinli Öğrencilerin Sosyal Bütünleşmeleri*”. Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara, 2020

Son yıllarda Türkiye ve Çin arasında ekonomi ve ticaret ilişkileri artmaktadır. Türkiye'nin “Orta Koridor girişimi” ve Çin'in “İpek Yolu Ekonomik Kuşağı ve 21. Yüzyıl Deniz Yolu İpek Yolu(B & R)”unu yeniden canlandırmasının daha fazla Çinli öğrencinin Türkiye’ye gelmesini sağladığı söylenebilir. Çinli öğrenciler için Türkiye, dili, kültürü ve yaşam tarzı ile yepyeni bir deneyim alanı sunmaktadır. Bu çalışmada Çinli öğrencilerin eğitim hayatında ve günlük yaşamlarında karşılaştıkları zorluklar, sosyal iletişim becerileri, finansal sıkıntılar ve Türk kültürü ile bütünleşmesi sürecine ilişkin düşünce ve anlam dünyaları doğrudan onların deneyimleri ve söylemleri üzerinden ele alınmıştır. Çalışmada temel amaç Çinli öğrencilerin eğitim için Türkiye’yi seçme nedenlerini belirlemektir. Bunun yanı sıra Çinli öğrencilerin eğitim süreçlerinde Türk kültürü ile sosyal bütünleşme düzeylerini ve Türkiye’ye ilişkin düşünce ve deneyimlerini betimsel düzeyde ortaya koymak da çalışmanın bir diğer amacını oluşturmaktadır. Çalışma sonucunda, Çinli öğrencilerin Türkiye’yi eğitim için seçme nedenlerinin Türkçeye ilişkin eğitim alması, Türkiye’nin laik ve müslüman ülke olması, Türkiye’ye ilgi ve sempati duyması, hayat ve eğitimde bir değişim fırsatı olması, burs ve kişi önersi olduğu görülmüştür. Bunun yanı sıra Türk kültürüne entegrayson düzeyi düşük olan Çinli öğrencilerin daha çok kendi aralarında seyre bir yaşamı tercih ettikleri sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar Sözcükler

Çinli uluslararası öğrenciler, Sosyal bütünleşme, Uluslararası öğrenci göçü

ABSTRACT

Zhang Yulan. "*The Social Integration of International Chinese Students Who Coming to Turkey for Education*". Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara, 2020.

In recent years, between Turkey and China economic and trade relations have been increasing. It can be said that Turkey's "Central Corridor initiative" and China's "Silk Road Economic Belt and 21. Century sea route Silk Road (B & R)" revival have brought more Chinese students to Turkey. For Chinese students, Turkey offers a whole new experience with language, culture, and lifestyle. In this study, the difficulties faced by Chinese students in their educational life and daily lives, social communication skills, financial difficulties and the worlds of thought and meaning related to the process of integration with Turkish culture were discussed directly through their experiences and discourses. The main purpose of the study was to determine the reasons why Chinese students chose Turkey for their education. Additionally, the aim of the study is to present the level of social integration of Turkish culture and their thoughts and experiences about Turkey in the educational process of the Chinese students at a descriptive level. As a result of the study, it was observed that the reasons why Chinese students chose Turkey for education is to receive education in Turkish, that Turkey is a secular and Muslim country, that they are interested in Turkey, that there is an opportunity to change in life and education, scholarship and person proposal. It has been observed that Chinese students with a low level of integration into Turkish culture prefer a segre life among themselves.

Key words

Chinese international students, Social integration, International students migration.

İÇİNDEKİLER

KABUL VE ONAY	i
YAYIMLAMA VE FİKRİ MÜLKİYET HAKLARI BEYANI.....	ii
ETİK BEYAN	iii
TEŞEKKÜR.....	iv
ÖZET	v
İÇİNDEKİLER.....	vii
KISALTMALAR DİZİNİ	x
TABLO DİZİNİ	xi
ŞEKİLLER DİZİNİ	xii
GİRİŞ	1
1. BÖLÜM : ARAŞTIRMANIN KONUSU KAPSAMI VE YÖNTEMİ	3
1.1. ARAŞTIRMANIN KONUSU, KAPSAMI VE ÖNEMİ	3
1.2. ARAŞTIRMANIN YÖNTEMİ	4
1.2.1. Katılımcıların Belirlenme Süreci	4
1.2.2. Veri Toplama ve Analiz Süreci	5
1.2.3. Araştırma Soruları	9
1.2.4. Araştırmanın Sınırlılıkları.....	9
2. BÖLÜM : ÜNİVERSİTE EĞİTİMİ AMAÇLI ULUSLARARASI ÖĞRENCİ GÖÇÜ.....	11
2.1. DÜNYADA EĞİTİM GÖÇÜ	11
2.1.1. Dünyada Uluslararası Öğrencilerin Genel Durumu.....	11
2.1.2. Dünya Çapında Uluslararası Öğrencilerin Sosyal Bütünleşme Sorunları	14
2.2. TÜRKİYE’DE EĞİTİM GÖÇÜ	17
2.2.1. Türkiye’de Uluslararası Eğitimle İlgili Kurum ve Kuruluşlar.....	20
2.2.2. Uluslararası Öğrencilerin Türkiye’ye Gelme Nedenleri.....	22
2.2.3. Türkiye’deki Uluslararası Öğrencilerin Sosyal Bütünleşme Sorunları	25
3. BÖLÜM : ÇİN VE EĞİTİM AMACI İLE YURTDIŞINA GİDEN ÖĞRENCİLER.....	28
3.1. ÇİNİN ETNİK YAPISI.....	28
3.2. ÇİN’İN EĞİTİM GÖÇÜ	29
3.3. ÇİNLİ ÖĞRENCİLERİN ULUSLARARASI EĞİTİM GÖÇÜ VE SOSYAL BÜTÜNLEŞME SORUNLARI	30

4. BÖLÜM: EĞİTİM GÖÇÜNE İLİŞKİN LİTERATÜR VE TEORİK ARKAPLAN	35
4.1. SOSYAL BÜTÜNLEŞME	35
4.1.1. Berry ve Kültürleşme.....	38
4.1.2. Esser ve Sosyal Bütünleşme	42
4.2. İTME-ÇEKME TEORİSİ	44
4.3. SOSYAL, KÜLTÜREL VE EKONOMİK SERMAYE	47
5. BÖLÜM BULGULAR	51
5.1. KATILIMCILARIN SOSYO-DEMOGRAFİK ÖZELLİKLERİ.....	51
5.2. ÇİNLİ ÖĞRENCİLERİN EĞİTİM AMACI İLE TÜRKİYE'YE GELME NEDENLERİ.....	54
5.2.2.Referans Kişi Önerisi.....	55
5.2.3.Türkiye'ye İlgisi ve Sempati Duyma	56
5.2.5. Yaşamda Bir Değişim Fırsatı.....	61
5.2.6. Türkçeye İlişkin Eğitim Alması.....	64
5.3. TÜRKİYE'DE OKUYAN ÇİNLİ ÖĞRENCİLERİN SOSYAL HAYATI VE İLETİŞİM AĞI	66
5.3.1. Türkiye'deki Çinli Öğrencilerin Arkadaş Ağı	66
5.3.1.1. Türkiye'ye İlk Geldiklerinde TÖMER'de Tanıştıkları Öğrenciler	67
5.3.1.2. Yurt ve Sınıftaki Türk Arkadaşları	67
5.3.1.3. Çinli Arkadaş Ağları	68
5.3.2. Çinli Öğrencilerin Aileleri İle İletişim Biçimi ve Sıklığı	70
5.4. ÇİNLİ ÖĞRENCİLERİN TÜRKİYE'DE KARŞILAŞTIĞI ZORLUKLAR	72
5.4.1. Türkçe Öğrenmesi ve Akademik Alanda Zorluklar	72
5.4.2. Türkçe Zorluğu Çözmek İçin Çinli Öğrencilerin Alabildiği Yardımlar Ve Kolaylıklar	75
5.4.3. Günlük Hayattaki Sorunlar	77
5.4.4. Yemek Konusundaki Zorluklar	80
5.4.5. Psikolojik Zorluklar	83
5.5. ÇİNLİ ÖĞRENCİLERİN TÜRKİYE'YE ENTEGRASYONU	84
5.5.1. Çinli Öğrencilerin Türkiye'ye Entegrasyonları Konusundaki Düşüncele.....	84
5.5.2. Çinli Öğrencilerin Türkiye'ye Entegrasyonlarının Genel Değerlendirmesi ..	85
5.5.2.1.Dil.....	85
5.5.2.2. Kuralları Öğrenme ve Ona Göre Yaşama	85
5.5.2.3. Aidiyet.....	86
5.5.2.4.Kültürü Öğrenme	87
5.5.3. Çinli Öğrencilerin Türkiye'de Yaşadıkları Kültür Şoku	88
5.5.4. Çinli Öğrencilerin Türkiye'de Yabancılık Hissetme Nedenleri.....	90
5.5.4.1. Türklerin Çinî Bakışları ve Düşünceleri.....	90

5.5.4.2. Çinli Öğrencilerin Asya Dışlığı	92
5.5.4.3. Derslerde Özel Yardıma İhtiyaç Duymaları	93
5.5.4.4. Türkçelerinin Yetersizliği	93
5.5.4.5. Diğer Faktörler	94
5.5.5. Çinli Öğrencilerin Türkiye'ye Entegrasyonlarının Etnik Kökenlerine Göre Değerlendirilmesi	94
5.6. ÇİNLİ ÖĞRENCİLERİNİN TÜRKİYE'DEKİ YAŞAMLARINA İLİŞKİN DÜŞÜNCELERİ VE EĞİTİMİ BİTİRDİKTEN SONRAKİ PLANLARI.....	96
5.6.1. Çinli Öğrencilerin İki Kültür Arasında Köprü Olma Beklentisine İlişkin Düşünceler	96
5.6.2. Çinli Öğrencilerinin Türkiye'deki Yaşamlarına İlişkin Düşünceleri.....	97
5.6.2.1. Türk Devleti Bursuna İlişkin Düşünceler	97
5.6.2.2. Türkiye'de Gelmeden Önceki Beklentilerinin Karşılama Durumu	98
5.6.3. Eğitimi Bitirdikten Sonraki Planları	100
5.6.3.1. Türkiye'de Çalışma İsteğine Bakış Açısı.....	100
5.6.3.2. Eğitimi Bitirdikten Sonraki Planları.....	101
5.6.3.3. Türkiye'ye Yerleşme Fikri.....	103
SONUÇ VE TARTIŞMA	104
KAYNAKÇA.....	115
EK : GÖRÜŞME FORMU.....	130

KISALTMALAR DİZİNİ

B & R: Çin'in İpek Yolu Ekonomik Kuşağı ve 21. Yüzyıl Deniz Yolu İpek Yolu

YTB: Türkiye Cumhuriyeti Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı

MEB: Milli Eğitim Bakanlığı

BÖP: Büyük Öğrenci Projesi

TÜBİTAK: Türkiye Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Kurumu

YÖK : Yükseköğretim Kurulu

TÖMER: Türkçe ve Yabancı dil Uygulama ve Araştırma Merkezi

TABLO DİZİNİ

Tablo 1: Katılımcıların sosyo-Demografik Özellikleri	7
Tablo 2. Dünyanın İlk 8 Ülkesindeki Uluslararası Öğrencilerin Sayısı ve Büyümesi(2014)	12
Tablo 3. Yurt Dışına En Çok Öğrenci Gönderen İlk 20 Ülkeden Türkiye'ye Gelen Öğrenci Sayıları (2012)	18
Tablo 4 : Türkiye'de Devlet Burslu Öğrencilerin Sayıları 2017-2018 (ilk sıra).....	20

ŞEKİLLER DİZİNİ

Şema 1. Türkiye’de Uluslararası Öğrencilerin Sayısı (1983-2017).....	18
Şema 2. Kültürleşmenin Boyutları	40
Şema 3. İtici ve Çekici Faktörler.....	45
Şema 4. Katılımcıların Okuduğu Üniversiteler	52
Şema 5. Katılımcıların Okuduğu Bölümler.....	53
Şema 6. Eğitim Masrafları	54
Şema 7. Referans Kişi Önerisi	55
Şema 8. Türkiye’ye İlgi Ve Sempati Duyma	57
Şema 9. Türkiye’nin Müslüman ve Laik Ülke Olması.....	60
Şema 10. Değişim Fırsatı	62
Şema 11. Türkiye’deki Çinli Öğrencilerin Arkadaş Ağı	66
Şema 12. Ailelerle İletişim Biçimi	70
Şema 13. Ailelerle İletişim Sıklığı	70
Şema 14. Türkçe Öğrenmesi ve Akademik Alanda Zorluklar.....	72
Şema 15. Günlük Hayattaki Sorunları.....	77
Şema 16. Yemek Konusundaki Zorluklar	80
Şema 17. Psikolojik Zorluklar.....	83
Şema 18. Çinli Öğrencilerin Türkiye’ye Entegrasyonları Konusundaki Düşünceleri	84
Şema 19. Türkiye’de okuyan Çinli Öğrencilerde Ait Olma Duygusu.....	86
Şema 20. Türk kültür Faaliyetlerine Katılma	87
Şema 21. Türkiye’de Çinli Öğrencilerin Yabancılık Hissetme Nedenleri	90
Şema 22. Türkiye’de Çalışma İsteğine Bakış Açısı	100
Şema 23. Türklerle Evlenme Fikri	101
Şema 24. Türkiye’ye Yerleşme Fikri	103
Şema 25. Çinli Öğrencilerin Türkiye’ye eğitim İçin Gelme Kararını Alma Süreçlerine İlişkin Model	109

GİRİŞ

Son yıllarda Çin'in hızlı ekonomik gelişimi ile birlikte daha fazla öğrenci yüksek eğitim için yurtdışına gitmeyi tercih etmektedir. Çin Milli Eğitim Bakanlığı'nın istatistiklerine göre, 2018 istatistiklerine göre yurtdışında okuyan Çinli öğrenci sayısı 2017 yılına göre %8,83 (53,700 öğrenci) artmıştır. 2018'de yurtdışında okuyan toplam Çinli öğrenci sayısı ise 662.000'dir(http://www.xinhuanet.com/2019-03/27/c_1124291948.htm). Çinli öğrenciler genellikle Avrupa, İngiltere, Avustralya, Kanada ve Amerika'ya gitmeyi tercih etmektedirler. Fakat bu ülkelerin çok yüksek eğitim masrafları olması, bazı öğrenciler için bu ülkelere gitme isteğini düşürmektedir. Eğitim masraflarının düşük olduğu ülkeler ekonomik durumu yüksek olmayan öğrenciler ve öğrenci aileleri için yeni seçenek haline gelmektedir. Örneğin, gerek eğitim masrafı gerekse yaşam koşulları açısından daha uygun olan Güneydoğu Asya ülkeleri ve Akdeniz ülkelerine giden Çilli öğrencilerin sayısında son dönemde artış olmuştur(2017-2018 Yıllık yurtdışı eğitim çalışma beyaz kitabı, 2017).

Türkiye-Çin diplomatik ilişkilerinin resmen başladığı 1971'den bu yana iki ülke arasındaki ilişkiler sürekli inişli ve çıkışlı bir zeminde ilerlemesine rağmen (Temiz, 2015 s.7), son yıllarda Türkiye ve Çin arasındaki ekonomi iletişim artmıştır. Bu durum biraz da Türkiye'nin "Orta Koridor girişimi" ve Çin'in "İpek Yolu Ekonomik Kuşağı ve 21. Yüzyıl Deniz Yolu İpek Yolu" girişimi ile de ilgilidir. Bu yeni oluşum her iki ülkeye de birçok işbirliği fırsatı sunmaktadır (Wang, Ergusu ve Yang ,2015 , s.76-77).

Türkiye'ye gelen Çinli öğrenci sayısı son yıllarda artış göstermiştir. Fakat dil engelleri, zayıf iletişim kanalları ve ilgili olayların geciktirici medya kapsamı nedeniyle, Çin ve Türkiye'deki halkların birbirlerine ilişkin bilgi düzeyleri hala sınırlıdır (Tang ve Yi, 2016 s.104-107) ya da önyargılar vardır. Örneğin, Pek çok Çinli, Türkiye'ye gelmeden önce Türkiye'nin diğer Ortadoğu ülkeleri gibi dindarlık bir ülke olduğunu ve halen savaş halinde olduğunu düşünmüşler. Aynı zamanda çok Türkler Çinliler herşeyi yiyebileceğini, Çin mallarının kalitesinin düşük olduğunu ve Çin'in onlarca yıl öncesine kadar geriye döndüğünü düşünerek Çin hakkında yanlış anlamalar yaşamıştır. Bu yüzden Türkiye'de okuyan Çinli öğrencilerin Türkiye'ye ve Türk kültürüne ilişkin deneyimleri ve bunları ülkelerine geri döndüklerinde çevresindeki ve iş yaşamındaki Çinlilerle paylaşımları iki toplum arasında bu öğrencilerin köprü görevi yapmalarını dağlayacağı düşünülmekte ve bu

kapsamda da Türkiye Cumhuriyeti tarafından Çinli öğrencilere Türkiye'deki eğitimleri için burs verilmektedir.

Bu çalışmada Türkiye'de lisans ve lisansüstü eğitim alan Çinli öğrencilerin eğitim için neden Türkiye'yi seçtikleri, entegrasyonları ve Türkiye'deki eğitim ve yaşamlarına ilişkin deneyimler bağlamında Türkiye konusundaki düşünceleri nitel yaklaşımla ele alınmıştır. Çalışma beş bölümden oluşmaktadır.

Araştırmanın birinci bölümünde çalışmanın konusu, kapsamı ve yöntemi ele alınmıştır. Katılımcıların kimler olduğu ve nasıl belirlendiği, veri toplama tekniği ve verilerin analizi hakkında detaylı bilgi verilmiştir.

Çalışmanın ikinci bölümünde dünyada uluslararası öğrencilerin genel durumu, dünya çapında uluslararası öğrencilerin sosyal bütünleşme sorunları, Türkiye'de uluslararası öğrencilerin genel durumu, Uluslararası öğrencilerin Türkiye'ye gelme nedenleri ve Türkiye'de uluslararası öğrencilerin sosyal bütünleşme sorunları açıklanmıştır.

Çalışmanın üçüncü bölümünde Çin'in etnik yapısı, Çin'in eğitim göçü ve Çinli uluslararası öğrencilerin sosyal bütünleşme sorunları hakkında bilgileri verilmiştir.

Çalışmanın dördüncü bölümünde sosyal bütünleşme kavramı ve teorisi, itme-çekme teorisi, ekonomik, kültürel ve sosyal sermaye teorisine ilişkin bilgileri verilmiştir.

Çalışmanın beşinci bölümünde bulgular, yani katılımcıların sosyo-demografik özellikleri, Türkiye'de okuyan Çinli öğrencilerin sosyal hayatı ve iletişim ağı, Çinli öğrencilerin Türkiye'ye entegrasyonu, Çinli öğrencilerin Türkiye'de karşılaştığı zorluklar, Çinli öğrencilerinin Türkiye'deki yaşamlarına ilişkin düşünceleri ve eğitimi bitirdikten sonraki planları verilmiştir.

Son kısımda ise çalışmaya ilişkin sonuç ve tartışmaya yer verilmiştir.

1. BÖLÜM : ARAŞTIRMANIN KONUSU KAPSAMI VE YÖNTEMİ

1.1. ARAŞTIRMANIN KONUSU, KAPSAMI VE ÖNEMİ

Uluslararası eğitim amaçlı öğrenci hareketliliği incelendiğinde Çinli öğrencilerin dünyada ilk sırada yer aldıkları görülmektedir. Bu uluslararası Çinli öğrencilerin küçük bir kısmı ise Türkiye'ye eğitim amaçlı gelmektedirler. Türkiye Cumhuriyeti Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı (YTB) 2010 yılından itibaren uluslararası öğrencilere burs vermeye başlamıştır. Bu burs programı, uygulanmaya başladığı 2012 yılında, toplam 10 bin civarında başvuru alırken 2017 yılında bu sayı 100 binin üzerine çıkmıştır. Aynı zamanda başvuru alınan ülke sayısı da neredeyse ikiye katlanmıştır. 2019 yılında ise dünyanın 167 ülkesinden 145 bin 700 başvuru ile Türkiye Bursları'na rekor başvuru gerçekleşmiştir. 2018-2019 akademik yılında Çin'den gelen YTB burslu öğrenci sayısı ise 180'dir (<https://www.ytb.gov.tr/uluslararasi-ogrenciler/turkiye-burslari>). Ancak burada YTB bursu dışında, Çin'den kendi imkanları ile eğitim amaçlı Türkiye'ye gelen öğrenciler olduğu da göz ardı edilmemelidir. Bu bağlamda ise 2013 yılında Çin Halk Cumhuriyeti'nin lider ülke olarak başlattığı Bir Kuşak Bir Yol Girişimi'nde, Türkiye üstün ve önemli bir coğrafi konumda yer almasının etkili olduğu düşünülebilir. Bu proje kapsamında son yıllarda Çin ile Türkiye arasında çeşitli ekonomik işbirliği ve kültürel değişim projeleri için fırsatlar artmış (Zhou, 2017) ve iki ülke arasındaki ilişkiler daha da canlanmıştır. Bu ise YTB bursu dışında, Türkiye'ye gelen Çinli öğrencilerin sayısında artışı sağlayan faktörlerden bir diğeri olarak düşünülebilir. Ancak öğrencilerin Türkiye'yi tercih nedenlerinin tam gerekçesini, doğrudan onların düşüncesini almadan öğrenmek çok da mümkün değildir.

Bu çalışmada Türkiye'deki uluslararası Çinli öğrencilerin lisansüstü eğitim için Türkiye'ye gelme nedenleri, Türk kültürü ile sosyal bütünleşme düzeyleri onların akademik, sosyal ve günlük yaşam deneyimleri üzerinden ele alınmaktadır. Çinli öğrenciler için Türkiye'nin dili, kültürü ve yaşam tarzı yeni bir deneyim alanıdır. Bu durum ise onların eğitim hayatında ve günlük yaşamlarına farklı biçimlerde yansımaktadır. Bu bağlamda iki farklı kültürün karşılaşması açısından Çinli öğrencilerin Türkiye'deki eğitim ve yaşam deneyiminin onların Türkiye'ye ilişkin düşüncelerine nasıl yansıdığına ortaya konması da çalışma kapsamında ele alınmaktadır. Bu iki ülke arasında köprü olacağı düşünülen öğrencilerin, bu amaca yönelik bir eğitim ve gündelik yaşamları olup olmadığının da yanıtı olacaktır.

Çalışmanın temel amacı, Çinli öğrencilerin kendi anlam dünyaları üzerinden Türkiye'ye eğitim için gelme nedenleri ortaya konmasıdır. Çalışmanın bir diğer amacı ise Türkiye'de okuyan Çinli öğrencilerin birer eğitim göçmeni olarak sosyal bütünleşme düzeylerinin ne olduğu ve kendilerinin bu konuda ne düşündüklerini ortaya koymaktır. Çalışmanın bununla bağlantılı bir diğer amacı ise bu öğrencilerin gerek sosyal bütünleşme konusunda gerekse diğer alanlarda herhangi bir sorun yaşayıp yaşamadıklarını incelemek ve varsa bu konuda Çinli öğrencilerin düşünceleri üzerinden çözüm önerilerini ortaya koymaktır.

Uluslararası öğrenci göçü/hareketliliği açısından Çinli öğrenciler dünyada ilk sırada yer almaktadır (Wang, Miao ve Zheng, 2015 s.21). Gelişmiş ülkelere giden Çinli öğrencilerin uluslararası öğrenci göçüne ilişkin alanda çalışmalar olmasına rağmen, az gelişmiş ülkelere olan eğitim amaçlı Çinli öğrenci göçü/hareketliliği hakkındaki çalışmalar literatürde son derece sınırlıdır. Bu çalışma, gelişmiş ülkelerin yanı sıra Çinli uluslararası öğrencilerin Türkiye'yi tercih etme nedenlerinin ortaya konması açısından literatüre önemli bir katkı sağlayacaktır. Ayrıca Türkiye'ye gelen öğrencilerin yaşadıkları durum, olumlu ve olumsuz deneyimlerini ortaya koymak, yeni gelecek öğrencilere yönelik Türkiye'deki uluslararası öğrencilerin eğitim süreçlerine ilişkin yapılabilecek iyileştirmeler konusunda öneriler geliştirilecek olması açısından da önem arz etmektedir.

1.2. ARAŞTIRMANIN YÖNTEMİ

Türkiye'deki Çinli öğrencilerin anlam dünyaları üzerinden Türkiye'ye gelme kararı, gelme süreçleri ve geldikten sonra yaşadıkları deneyimlerin ele alındığı bu çalışmada empirik fenomenolojik yaklaşımın kullanılmıştır. Veri toplama tekniği olarak yarı-yapılandırılmış görüşme tekniği kullanılan çalışmanın katılımcılarının belirlenme süreci, veri toplama ve analiz sürecine ilişkin detaylar aşağıda verilmiştir.

1.2.1. Katılımcıların Belirlenme Süreci

Türkiye'ye gelen Çinli öğrenciler YTB bursiyeri, Çin Halk Cumhuriyeti bursiyeri, her iki ülkeden de burs alanlar ve kendi imkanları ile gelenler şeklinde gruplandırılabilir. Bu çalışmada genelleme amacı olmaksızın, fenomenolojik

yaklaşım gereği farklı deneyim alanlarını ortaya koyabilmek için amaçlı örnekleme tekniği ile bu dört gruba uygun öğrencilere ulaşılması hedeflenmiştir. Öğrencilere ulaşılmasında ise kartopu örnekleme tekniği kullanılmıştır.

Çinli öğrenciler Türkiye’de farklı şehirlerde ve üniversitelerde okumaktadırlar. Ancak gerek araştırmacının maddi ve zamansal kısıtlıkları, gerekse gelen öğrencilerin bu iki şehirde sayıca daha fazla olması nedeni ile çalışmanın evreni Ankara ve İstanbul ile sınırlandırılmıştır. Çalışma kapsamında görüşmelere başladıktan sonra Ankara ve İstanbul’daki öğrenciler Konya, Sakarya ve Antalya’daki arkadaşlarına da ulaşmamızı sağlamış böylece iki şehrin yanı sıra görece olarak Çinli öğrenci sayısının daha az olduğu Antalya, Sakarya ve Konya’daki Çinli öğrenciler de çalışma kapsamına dahil edilmiştir. Amaçlı örnekleme kapsamında Türkiye’den burs alan, kendi imkanları ile gelen öğrencilere ulaşılmıştır. Ancak Çin bursu ile gelen öğrencilere ulaşamamıştır. Çinli öğrenciler arasında sosyal medya iletişim kanalları da kullanılan çalışmada, Çin bursu alan öğrenci bulunamadığı için çalışmaya dahil edilememiştir. Bu kapsamda Türkiye bursu ile ve kendi imkanları ile Türkiye’ye eğitim amaçlı gelen ve Ankara, İstanbul, Konya, Sakarya ve Antalya’da okuyan toplam 30 Çinli öğrenciden görüşme tekniği ile veri toplanmıştır. Bu araştırmanın görüşmeye katılan Çinli öğrencilerin arasında 11’i Han, 15’i Hui, 2’i Uygur ve 2’i Salardır. Çin’de yaşayan Han’ların içinde ateist olanlar oldukça fazladır(Lu, 2014). Bu çalışmaya katılan 11’i Han öğrencinin tamamı ateisttir. Aslında Türkiye’de okuyan Uygur öğrenci sayısı Çin’den gelen öğrenciler içinde oldukça yüksektir. Çalışma kapsamında sadece 2 Uygur öğrenciye ulaşılmıştır. Çünkü Uygur öğrenciler kendi içlerinde iletişim ağı kurmuşlar ve dışarıya daha kapalıdır. Bu nedenle araştırmacı daha fazla sayıda uygur öğrenciye ulaşmak istese de bu mümkün olmamıştır. Bu araştırmanın bir sınırlılığını oluşturmaktadır.

1.2.2. Veri Toplama ve Analiz Süreci

Nitel desen kullanılan çalışmada veri toplamak için yarı yapılandırılmış görüşme tekniği kullanılmıştır.

Türkiye'deki Çinli öğrencilerin sayısı azdır bu öğrencilere ulaşmak aslında oldukça zordur. Ancak araştırmacının da Çinli uluslararası öğrenci olması Çinli öğrencilere ulaşmasını kolaylaştırmıştır. Ayrıca günümüzde internet ve iletişim teknolojisinin yarattığı iletişim ortamının bir sonucu olan Türkiye'deki Çinli öğrencilerin buldukları sosyal medya ve sosyal ağlar da öğrencilere ulaşılmasını kolaylaştırıcı bir faktör olmuştur.

Araştırmanın veri toplama süreci Hacettepe Üniversitesi Senatosu Etik Komisyonundan alınan etik izin sonrasında başlamıştır. Ankara'da Hacettepe Üniversitesi'nde okuyan 6 Çinli öğrenci, Ankara Üniversitesi'nde okuyan 4 Çinli Öğrenci ve Hacı Bayram Veli Üniversitesi'nde okuyan 4 Çinli öğrencileri ile görüşmeler yapılmıştır. Daha sonra bu öğrencilerin yönlendirmesi ile diğer öğrencilere ulaşılmış ve çalışma kapsamında verilerde tekrar oluşup yeni veri gelmediğinden emin olduğunda veri doyumuna ulaşıldığında görüşmelere son verilmiştir. Bu kapsamda Ankara'dan 20, İstanbul'dan 5, Konya'dan 2, Sakarya'dan 1 ve Antalya'dan 2 öğrenci olmak üzere toplam 30 Çinli öğrenci ile görüşme yapılmıştır. Görüşmelerden 6 yüz yüze yapılmış, 24 ise internet üzerinde görüntülü görüşme ile yapılmıştır.

Verilerin analiz aşamasında yapılan görüşmelerin tamamına ilişkin ses kayıtları word belgesine aktarılmış ve MAXQDA 12 nitel analiz programında veri analizi yapılmıştır.

Verilerin analizi için önce açık kodlama yapılmıştır. Katılımcıların söylemleri doğrudan temalaştırılmış ve buna ilişkin alt temalar oluşturulmuştur. Daha sonra katılımcıların söylemleri benzer ve farklılıklar üzerinden eksen kodlama ile birleştirilmiştir. En son aşamada ise alana ilişkin literatür ve teorik arkaplan eşliğinde temalar yeniden gözden geçirilmiş ve son düzenlemesi yapılmıştır. Fenomenolojik çalışma kapsamında verilerin analizinde bu son aşama son derece önemlidir. Bu aşama elde edilen verilerin alanla ne kadar benzer ya da farklı olduğunu ortaya koymaya ve çalışma sonunda bir modelleme yapılmasına katkı sağlamaktadır. Bu bağlamda veri analiz sonrasında ise elde edilen bulgular

bağlamında Çinli öğrencilerin Türkiye'yi tercih nedenleri ve sosyal bütünleşmelerine ilişkin modelleme yapılmıştır. Bulgular kısmında katılımcı ifadelerine örnek verilirken, kimlik bilgilerinin belirtilmeden onların ifadelerini vermek amacı ile katılımcı 1 (K1), katılımcı 2 (K2) şeklinde K1'den K30'a kadar sıralanmıştır.

Tablo 1: Katılımcıların sosyo-Demografik Özellikleri

sıra	Pozisyon	Kod isim	Yaş	Cinsiyet	Millet	Üniversite	Bölüm	Burs Durum	Geldiği Tarih
1	Doktora	K1	31	Kadın	Hui	Hacettepe	Sosyoloji	YTB	2016
2	Lisans	K2	20	Kadın	Hui	Ankara	İlahiyat	Diyanet Bursu	2018
3	Yüksek Lisans	K3	25	Kadın	Han	Hacı Bayram Veli	Türk Dil ve Edebiyat	YTB	2018
4	Lisans	K4	24	Erkek	Han	Hacettepe	İngiliz dil bilimi	Kendi imkanlı	2014
5	Yüksek lisans	K5	25	Kadın	Hui	Hacettepe	İşletme	YTB	2016
6	Doktora	K6	30	Kadın	Uygur	Hacettepe	Türkiyat Araştırma	YTB	2016
7	Yüksek Lisans	K7	30	Kadın	Uygur	Hacettepe	İletişim	YTB	2016
8	Lisans	K8	23	Kadın	Hui	Ankara	Bilgisayar Teknoloji ve Öğretim	Kendi imkanlı	2014
9	Yüksek Lisans	K9	24	Kadın	Han	Hacı Bayram Veli	Finans	YTB	2018
10	Yüksek Lisans	K10	32	Kadın	Han	Ankara	İktisat	YTB	2015
11	Yüksek Lisans	K11	27	Kadın	Hui	Hacettepe	Türkiyat Araştırma	YTB	2015
12	Doktora	K12	30	Kadın	Hui	Marmara	Din sosyolojisi	YTB	2014

13	Yüksek Lisans	K13	24	Kadın	Hui	Sakarya	İnsan kaynak yönetimi	YTB	2017
14	Lisans	K14	22	Kadın	Hui	Ankara	Gazetçilik	YTB	2015
15	Lisans	K14	22	Erkek	Han	Akdeniz	Türizm yönetimi	YTB	2016
16	Yüksek Lisans	K16	28	Kadın	Han	Ankara	Gazetçilik	YTB	2013
17	Yüksek Lisans	K17	23	Kadın	Han	Ankara	Türkçe	Kendi imkanlı	2018
18	Lisans	K18	23	Kadın	Han	Hacı Bayram Veli	Türk Dil Edebiyat	YTB	2014
19	Lisans	K19	23	Kadın	Han	Ankara	Gazetçilik	YTB	2014
20	Lisans	K20	20	Kadın	Han	İstanbul	Türizm yönetimi	YTB	2017
21	Doktora	K21	33	Erkek	Han	Hacettepe	Türk dil	YTB	2015
22	Yüksek Lisans	K22	26	Kadın	Hui	Marmara	Uluslararası Ticaret	YTB	2016
23	Lisans	K23	21	Erkek	Hui	Selçuk	Gazetçilik	YTB	2017
24	Yüksek Lisans	K24	27	Erkek	Hui	Akdeniz	Türizm yönetimi	YTB	2016
25	Lisans	K25	20	Erkek	Salar	Hacı Bayram Veli	Uluslararası Ticaret	YTB	2017
26	Lisans	K26	20	Kadın	Hui	Ankara	İlahiyat	Diyanet Bursu	2017
27	Lisans	K27	20	Kadın	Hui	İstanbul	Gazetçilik	YTB	2017
28	Lisans	K28	21	Kadın	Hui	İstanbul Aydın	Türk Dil Edebiyat	YTB	2017
29	Yüksek Lisans	K29	25	Erkek	Salar	Selçuk	Uluslararası ilişki	YTB	2018
30	Lisans	K30	20	Eekek	Hui	Ankara	Uluslararası İlahiyat	Diyanet Bursu	2018

1.2.3. Araştırma Soruları

Türkiye'ye eğitim amaçlı gelen Çinli öğrenciler konusunda yapılan çalışmanın araştırma soruları ise şu şemadedir:

1. Türkiye'de okuyan Çinli öğrenciler Türkiye'ye gelme kararını nasıl almıştır ve Türkiye'ye gelme nedenleri nelerdir?

2. Türkiye'de okuyan Çinli öğrenciler birer eğitim göçmeni olarak sosyal bütünleşme konusunda ne düşünmektedirler?

3. Türkiye'de okuyan ve eğitim göçmeni olan Çinli öğrencilerin sosyal bütünleşme düzeyleri nedir?

4. Türkiye'de okuyan Çinli öğrenciler eğitim süreçlerinde ve gündelik yaşamlarında herhangi bir sorun yaşadılar mı? Yaşadılar ise bunlar nelerdir?

5. Türkiye'de okuyan Çinli öğrencilerin Türkiye'deki eğitim süreçlerinin daha iyileştirilmesi ve sosyal bütünleşme düzeyinin artmasına ilişkin önerileri nelerdir?

6. Türkiye'de okuyan Çinli öğrencilerin Türkiye'ye ilişkin düşüncelerinde ve bilgi düzeylerinde bir değişim olmuş mudur? Oldu ise bu ne yönde gerçekleşmiştir?

1.2.4. Araştırmanın Sınırlılıkları

Çalışma kapsamında görüşmelerin tamamı yüz yüze yapılması istenmiştir. Ancak Ankara dışındaki katılımcılarla gerek görüşme günü ayarlanması gerekse maddi ve zamansal sorunlar nedeni ile sadece 6 Çinli öğrenci ile yüz yüze görüşme yapılabilmiş, diğerler 24 Çinli öğrenci ile internet üzerinden yarı yapılandırılmış görüşme gerçekleştirilmiştir. Ayrıca, çalışmada kadın ve erkek öğrenciler arasında karşılaştırma yapacak bir eşitlik katılımcılar arasında sağlanamamıştır. Erkek

öğrencilere ulaşma yönündeki çabamıza rağmen Türkiye'ye gelen öğrenciler arasında kadınların yoğun olması, Çinli erkek öğrencilere ulaşmada sorun yaşanmasına neden olmuştur. Sonuç olarak katılımcılardan 22 kadın ve 8 erkek öğrenci üzerinden bulgular bağlamında bir karşılaştırma yapılamamıştır.

2. BÖLÜM : ÜNİVERSİTE EĞİTİMİ AMAÇLI ULUSLARARASI ÖĞRENCİ GÖÇÜ

2.1. DÜNYADA EĞİTİM GÖÇÜ

Yurtdışında uluslararası eğitim, öğrencilerin daha iyi ve kaliteli eğitim almanın yaygın bir yolu haline gelmektedir. Türkiye’de uluslararası öğrencilerin durumu ve gelişimini tartışmadan önce, dünya çapında bu durumun genel bir değerlendirmesinin yapılması önemlidir.

2.1.1. Dünyada Uluslararası Öğrencilerin Genel Durumu

Dünyadaki ülkelerarası yakınlaşma sayesinde uluslararası öğrenciler uluslararası göçmenlerin bir parçası olmuştur. Dünyadaki uluslararası öğrencilerin sayısı 1999’dan 2015’e kadar 2,01 milyondan 4,61 milyona ulaşmıştır (UNESCO İstatistikler, 2017). Uluslararası öğrenciler, hem kendi ülkelerine ve gittikleri ülkeye katkı sağlamaktadırlar. Herhangi bir ülkedeki uluslararası öğrenciler yaşam alanından öğrenim alanına kadar bir ülkenin ekonomik kalkınmasının önemli bir noktasıdır. Genelde dünya çapında uluslararası öğrenci gönderen ülkenin(gelişmemiş ülkelerin) eğitim sistemi ve verilen eğitim hizmet düzeyi uluslararası öğrenci alan ülkenin(gelişmiş ülkelerin) eğitim sistemine göre daha düşüktür. Gelişmiş ülkelere giden öğrencilerin genellikle yükseköğretim alıp sonra anavatanlarına dönecekleri ve anavatanlarına fayda sağlayacakları düşünülür (Tang,2017). Eğitim sürecinde uluslararası öğrenciler hem deneyim kazanmakta hem de yeni bir topluma uyum süreci içinde yer almaktadırlar.

Uluslararası yükseköğretimin dünya çapında daha da popüler hale gelmekte ve gün geçtikçe, uluslararası öğrencilerin yükseköğretim için en fazla tercih ettikleri ülkeler olan ABD, Almanya, Avusturya, Fransa, İngiltere, Kanada ve Yeni Zelanda’nın(OECD,2015) dışındaki ülkelere de uluslararası öğrenci göçü gerçekleşmektedir. OECD eğitim verilerine göre 2011 yılında 4,3 milyondan fazla

yükseköğretim seviyesindeki öğrenci, yurtdışında eğitim görmüştür (OECD, 2013). Amerika Birleşik Devletleri (ABD), sayı olarak en fazla uluslararası öğrenci bulunduran, bu bağlamda önemli bir cazibe merkezi konumundadır.

Dünyanın dört bir yanından en çok uluslararası öğrenciyi alan sekiz ülkede, 2014 yılında toplam uluslararası öğrenci sayısı 3,123,398'e ulaşmış ve %6,9 oranında artmıştır. Amerika Birleşik Devletleri'nde yükseköğretim gören 974.926 uluslararası öğrenci, bir önceki yıla göre %10'a; Çin'de 2013 yılında 356499 uluslararası öğrenciden 2014 yılında 377.054'e ulaşmıştır. Kanada ve Avustralya'da kabul edilen toplam uluslararası öğrenci sayısı da sırasıyla %13,1'e ve %9,2'ye ulaşmış; İngiltere'deki uluslararası öğrenci sayısı %2,1 artarak 481.050'den 493.570'e yükselmiş ve Japonya'daki uluslararası öğrenci sayısı da 3.666 kişi artmıştır (Tablo 2). Güney Kore gibi diğer popüler ülkelerde, yabancı öğrenci sayısı Ekim 2015 sonunda %10.3 artarak 99.100'e ulaşmıştır (OECD : Education at a Glance 2015 Indicators, <http://www.oecd.org/edu/educationataglance2015indicators.htm>).

Tablo 2. Dünyanın İlk 8 Ülkesindeki Uluslararası Öğrencilerin Sayısı ve Büyümesi(2014)

Sıra	Ülke	2013 Sayı	2014 Sayı	Büyüme oranı Yüzde
1	Amerika	886052	974926	10.0
2	İngiltere	481050	493570	2.6
3	Çin	356499	377054	5.8
4	Alman	282201	301350	6.8
5	Fransa	295092	298902	1.3
6	Avustralya	247093	269752	9.2
7	Kanada	237635	268659	13.1
8	Japonya	135519	139185	2.7
Toplam		2921141	3123398	6.9

Kaynak: Gökhan, Ç. (2014). Büyüme, kalite, uluslararasılaşma: Türkiye yükseköğretimi için bir yol haritası.

Genellikle öğrenciler yurtdışında eğitim için eğitimin maliyetini, eğitim kalitesini, dilini, o ülkenin uluslararası statüsü ve mezuniyet sonrası istihdam olanaklarını göz

önünde bulunmaktadır (Levent ve Karaevi, 2013; Kondakçı ve diğerleri, 2016; Haimannová,2015). Yurtdışında eğitim maliyeti söz konusu olduğunda, Amerika Birleşik Devletleri, Avustralya, İngiltere, Kanada ve diğer gelişmiş ülkelerde eğitim maliyeti çok yüksektir. Aynı zamanda, bu ülkelerin eğitim kalitesi ve uluslararası statüleri göreceli olarak yüksektir; bu ülkelerin yurtdışında eğitim için ana merkezler olmalarının önemli bir nedenidir. Aynı zamanda, bu ülkelerdeki denizaşırı eğitim alıp, mezun olduktan sonra istihdam için diğer ülkelere göre daha fazla iş fırsatı bulmaları da son derece önemlidir (Huang, Miao ve Zheng, 2016). İkincisi, bu ülkeler çoğunlukla İngilizce'yi resmi dil olarak kullanmaktadırlar. İngilizce evrensel bir dil haline geldiği için, uluslararası öğrenciler İngilizce konuşulan ülkeleri seçme yönünde tercih kullanmaktadırlar (George ve Zhang, 2014).

Yurtdışında eğitim maliyeti hakkında Levent ve Karaevli (2013, s. 102)'nin yaptığı araştırmaya göre:

“Avustralya'daki Sydney Üniversitesinde işletme bölümündeki bir programın yıllık fiyatı, yaklaşık 18.600 Amerikan dolarıdır. İngiltere'deki Oxford Üniversitesi'nin 21.800 Amerikan doları olan fiyatı bu fiyata yakındır. ABD'deki Harvard Üniversitesindeki fiyat ise 31.450 Amerikan dolarından fazladır. Bütün bunların aksine aynı program için Çin'deki Shanghai Jiaotong Üniversitesi'nde ve Singapur'daki Singapur Ulusal Üniversitesi'nde fiyatlar 4500 Amerikan dolarından daha düşüktür.”

Yurt dışında eğitim görmenin kariyer gelişimi için iyi fırsatlara yol açtığı görülebilmektedir ve erken yaşlarda küresel ve yerel kültürel ve sosyal deneyimlerin anlaşılması, yurtdışına gitmek isteyen öğrencilerin sayısını önemli ölçüde artırmaktadır. Dünya çapında yurtdışında uluslararası eğitimin popülerliği sadece bireyler veya aileler için güçlü bir seçim değil, aynı zamanda ülkelerin kendi ekonomilerini geliştirmeleri için de önemli bir önlem niteliğindedir (Mei,2009; Miao ve Cheng, 2010; Mazzarol ve Soutar, 2002). Uluslararası öğrencilerin ekonomik katkısı göz ardı edilemeyecek derecede önemlidir. Birçok ülkenin ekonomik gelirinin bir kısmını uluslararası öğrencilerden gelen paralar

oluşturmaktadır. Kanada ile ilgili olarak, uluslararası öğrencilerin Kanada'nın ekonomisine 8 milyar dolardan fazla katkıda bulunduğu ve 2011 yılında 81.000 kişi için iş olanağı yarattığı mutlaka söylenmelidir (Zhang ,2009). Avustralya'da da durum benzerdir: uluslararası eğitim faaliyetleri, hizmet sektöründeki ihracat içinde birinci sırada yer almaktadır. Onlar daha fazla uluslararası öğrenciyi sıkı bütçeleri dengelemek için bir yol olarak düşünmüşlerdir (Marangell, 2018). Uluslararası öğrenciler ekonomik ve beşeri sermaye açısından önemli katkıda bulunmaktadır. O yüzden gelişmiş yükseköğretim sistemlerine sahip olan ülkeler bu konudan daha fazla yararlanabilmek için kıyasıya rekabet etmektedirler. Bu nedenle, bir ülkelerdeki yabancı öğrencilerin mevcut sosyal bütünleşme ve gelişmesi sadece kendi gelişimlerini etkilemekle kalmaz, aynı zamanda orjinal ülkeyi ve ev sahibi ülkeyi de etkiler.

2.1.2. Dünya Çapında Uluslararası Öğrencilerin Sosyal Bütünleşme Sorunları

Uluslararası öğrencilerin sosyal bütünleşmelerine ilişkin çok sayıda araştırma mevcuttur (Ergün, Çoban, Şahin ve Göklap 2016; Meng 2010; Austin ve Shen 2016; Melnick, Kaur ve Yu 2016; Çöllü ve Öztürk, 2010; Zhang 2015). Bu çalışmalardan bir kısmı özellikle kültür boyutuna odaklanmış (Bart ve diğerleri, 2012; Marangell, 2018), bir kısmı psikolojik boyutu ele almış (Zhang, 2011), bir kısmı da doğrudan uluslararası öğrencilerin akademik bütünleşmesine odaklanmıştır (Meng 2010; Miao,2010; Mei,2009).

Yapılan bu çalışmalarda dikkat çeken unsurların başında uluslararası öğrencilerin en sık karşılaştığı sorunların dile getirilmesidir. Uluslararası öğrencilerin karşılaştıkları temel sorunlardan olan dil konusundaki yetersizlikler ve bu bağlamda akademik başarının bundan etkilenmesi kaçınılmaz bir sonuçtur (Radmard, 2017). Güçlü(1996) Pittsburgh Üniversitesi'nde lisansüstü eğitim yapan yabancı öğrencilerin uyum problemleri üzerine bir araştırma yapmıştır. Bu çalışmada dilin öğrencilerin sosyal uyum problemleri üzerinde etkisi olduğunu göstermiştir. Günümüzde, İngilizce evrensel dil olarak görülmektedir. OECD verilerine göre her

yıl yaklaşık 1.7 milyon öğrenci yurtdışında okumaktadır ve bunların yarısı İngilizce konuşmamaktadır (OECD, 2014). Bu bağlamda İngilizce konuşabilme ve yazabilme çoğu uluslararası öğrencilerin karşılaştığı temel sorunlar arasında yer almaktadır. İngilizcenin akıcı olması, öğrencilerin yeni çevreye uymalarının önemli bir göstergesidir. Çalışmaya göre öğrencilerin İngilizce kullanım sıklığı daha yüksek ise, öğrencilerin sosyal uyumluluk düzeyi daha yüksektir. Öğrenciler, akıcı İngilizceyle sınıf arkadaşları ile iletişim kurabildiklerinde, yeni çevreye daha kolay adapte olabilmekte ve yeni çevrelere de daha kolay girebilmektedirler (Yeh ve Inose 2003). Böylece öğrenciler akademik alanda daha yüksek başarı oranına sahip olabilmektedirler.

Sadece uluslararası öğrenciler için değil, aynı durum ailesi göçmen olarak gelişmiş ülkelere giden, anavatanda doğan ya da evsahibi toplumda doğan yeni kuşakların yaşadıkları ülkenin diline tam olarak hakim olamadığı durumlarda da dil öğrenciler için bir engel olarak görülmektedir. Örneğin Şahin(2010)'in Almanya'daki Türklerle ilgili çalışmasında yetersiz Türk öğrencilerin yeterli Almancalarının olmamasının onların eğitimdeki başarısını olumsuz etkilediği görülmektedir. Benzer sonuçlar daha sonra aynı konuda yapılan çalışmalarda da da görülmektedir (Selen ve Çağatay, 2014). Bir başka deyişle dil yetersizliği Türk öğrencileri akademik anlamda olumsuz etkilemektedir.

Yapılan çalışmalar yurtdışında eğitim süresince dil yetersizliği yaşayan uluslararası öğrencilerin aynı zamanda psikolojik sorunlar da yaşadığını göstermiştir. Öğrenciler dil yetersizliğinden ötürü kendilerini yetersiz ve eksik hissedebilmekte ve bu durum da öğrencinin bulunduğu kültür içerisinde dışlanmış olduğuna dair bir ruh haline sahip olmalarına ve motivasyonlarının bozulmasına sebebiyet verebilmektedir. Bu çalışmada sosyal izolasyon, yalnızlık hissi ve depresyon bu bağlamda öğrencilerin karşılaştıkları psikolojik sorunlar olarak belirlenmiştir (Smith ve Khawaja, 2011).

Bununla beraber, dil yetersizliğinden dolayı hissedilen yalnızlık duygusu öğrencilerinin akademik başarılarını da çok etkilemektedir. Gürbüz ve Güleç'in (2016) bir araştırmada Türkiye'de lisans ve lisansüstü eğitim gören yabancı

öğrencilerin Türkçeye ilişkin görüşlerini incelemiştir. Onlara göre yabancı öğrencilerin Türkçe öğrenmesi Türkiye'deki yaşama ayak uydurmakta püf noktasıdır. Uluslararası Çinli öğrenciler için bu durum literatürde incelendiğinde ise çoğunlukla İngilizce dil yeterliliğindeki eksikliğin Çinli öğrencilerin akademik başarısının önünde büyük bir engel olarak algılandığı şeklindedir (George ve Zhang,2014; Lai,2012; Liu,2015; Li,2017).

Uluslararası öğrencilerin sorunları arasında dilden sonra ekonomik sorun gelmektedir. Yabancı bir ülkede yaşarken, uluslararası öğrenciler yüksek fiyatlı kiralar, yüksek maliyetli yerel restoran vb. problemlerle de sıklıkla karşılaşmaktadırlar. İngiltere'de yapılan bir nicel çalışmada, katılımcı öğrencilerin yaklaşık %30'u tarafından belirtilen maddi sorunların, öğrencilerin en fazla karşılaştığı sorun olduğu görülmüştür (Aliyev ve Öğülmüş, 2016). Yapılan çalışmalarda bazı öğrencilerin burslarının yetersiz olması nedeniyle, para kazanmak için çalıştıkları ve bu nedenle de derslerini ihmal ettikleri görülmüştür. Aslında bu durumun bazı öğrencileri akademik başarısızlıklarının ardındaki neden olması durumu gözden kaçırılmamalıdır (Çöllü ve Öztürk , 2010).

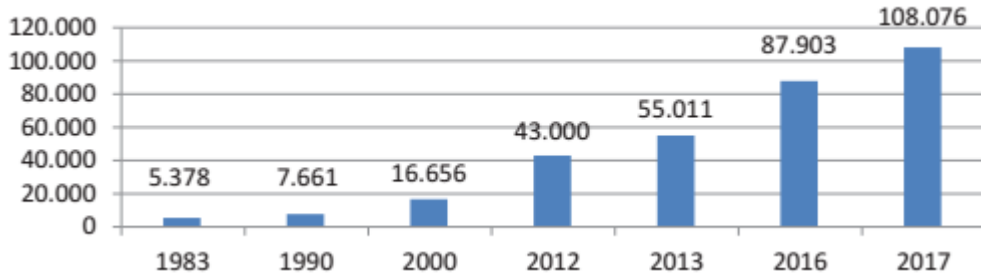
Yabancı ülkelerde, uluslararası öğrenciler sadece bir alanda farklı bir dil ve özel bir konu üzerinde çalışmakla kalmıyor, aynı zamanda farklı bir kültür üzerinde çalışmakta ve yerel topluluklarındaki her türlü faaliyete katılarak farklı görme ve düşünme biçimleriyle karşılaşmaktadır. Çinli öğrencilerin kültürel uyumları ile ilgili araştırmaların çoğu kültür şoku ile ilgilidir. Kültür şoku Çinli öğrencileri rahatsız eden ana sorundur. Çin ve İngiltere arasındaki kültür, değerler ve inanç farklılıkları Çinli öğrenciler arasında baskı yaratmakta ve depresyona yol açmaktadır (Gu ve Maley, 2008). Asya ülkelerden gelen öğrenciler, özellikle Çinli öğrenciler Konfüçyüsçülük yönetimi altında, öğretmenler öğretim sürecinde mutlak liderlik pozisyonundadır (Liu, 2017). Öğretme şekli tamamen öğretmen tarafından kontrol edilir ve pasif öğrenci olarak kabul edilir. Öğrenme sürecinde, Çinli öğrenciler genellikle yenilikçi düşünme ve bağımsız öğrenme yeteneğinden yoksundurlar (Redding, 1990). Ancak, Batılı ülkelerde, yüksek öğretim, öğrencilerin eleştirel düşünme ve bağımsız öğrenme yeteneğinin ruhunu

vurgulayarak, öğrenci merkezli bir öğretim modeli etrafında dönmektedir(Ren ve Miao, 2017, s. 16).

Farklı kültürel ortamların farklı öğrenme ve eğitim modları vardır. Pasif öğrenme modunda olan Çinli öğrenciler Batı ülkelerinde eğitim sürecinde uyumsuzluklar yaşamışlardır. Bu nedenle, farklı kültürel ortamlar uluslararası öğrenciler için hem yeni bir deneyim hem de bir sınav alanı oluşturmaktadır.

2.2. TÜRKİYE’DE EĞİTİM GÖÇÜ

Dünyanın dört bir yanındaki ülkelerin ekonomik güçlerinin karşılaştırılması, bilimsel ve teknolojik güçlerinin de karşılaştırılmasının bir yansıması olarak düşünülebilir. Daha üst düzey yetenekleri çekmek ve eğitmek için, gittikçe daha fazla ülke, dünyanın her yerinden kaliteli uluslararası öğrencileri alma ve bununla ilgili politikalar geliştirme çabası içindedirler. Faruk ve Özge(2013), Türkiye’de uluslararası eğitim alanında çıkan en önemli adımın Büyük Öğrenci Projesi(BÖP) olduğunu belirtmektedirler. Son yıllarda, Türkiye Cumhuriyeti dünyanın dört bir yanından öğrencileri çekmek için çeşitli program ve politikalar ortaya koymaktadır. Örneğin, BÖP, TÜBİTAK, Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı (YTB), YÖK gibi. Bu kurumların yanı sıra bazı STK’lar ve özel üniversiteler de değişik programlar düzenlemektedirler. Eski yıllara göre Türkiye uluslararası öğrenci gönderen ülke konumundan, uluslararası öğrenci alan ülke konumuna geçmeye çalışmaktadır. Son birkaç yılda Türk yükseköğretim sistemine dâhil olan uluslararası öğrenci sayısında gittikçe artan bir eğilim izlenmektedir. 2000/2001 öğretim yılında Türkiye’deki uluslararası öğrenci sayısı 16.656 iken, bu sayı 2014/2015 öğretim yılında büyük bir sıçrama kaydederek 72.178’e, 2015/2016’da ise 87.903’e ulaşmıştır. 2016/2017 öğretim yılında ise bu rakam yaklaşık %23 artarak 108.076’ya ulaşmıştır (Akt. Yükseköğretimde uluslararasılaşma strateji belgesi 2018-2022, 2017) . Türkiye’de bulunan uluslararası öğrencilerin sayısı yıllar içinde büyük bir miktarda artmıştır.

Şema 1. Türkiye’de Uluslararası Öğrencilerin Sayısı (1983-2017)

Kaynak: Yükseköğretimde uluslararasılaşma strateji belgesi 2018-2022

Türkiye’de 1983 yılında 5378 uluslararası öğrenci bulunmaktadır. 1983 yılından 2017’ye kadar bu rakam 108076’ya ulaşmaktadır, bu bağlamda 2017’deki öğrenci sayısı 1983’teki sayının 20 katıdır. Bu değişiklikler Türkiye’nin ekonomik kalkınma ve kültürünün de yayıldığı bir yansıması olarak düşünülebilir.

Tablo 3. Yurt Dışına En Çok Öğrenci Gönderen İlk 20 Ülkeden Türkiye’ye Gelen Öğrenci Sayıları (2012)

Ülke	Gönderilen Toplam Öğrenci Sayısı	Türkiye’ye Gelen Öğrenci Sayısı	Türkiye’ye Gelen Öğrenci Oranı (%)
Çin*	726.995	276	0,038
Hindistan	189.472	32	0,016
Güney Kore	123.674	41	0,033
Almanya	117.576	1.383	1,176
Suudi Arabistan	62.535	36	0,058
Fransa	62.416	151	0,242
ABD	58.133	221	0,380
Malezya	55.579	13	0,023
Vietnam	53.802	19	0,035
İran	51.549	1.488	2,886
İtalya	51.236	38	0,074
Rusya Federasyonu	51.171	567	1,108
Nijerya	49.531	342	0,690
Kanada	45.509	22	0,048
Fas	44.161	77	0,174
Kazakistan	43.039	851	1,977
Beyaz Rusya	40.643	7	0,017

Ukrayna	39.627	232	0,585
Pakistan	37.962	171	0,450
Endonezya	34.999	219	0,625

* Macao ve Hong Kong dahil

Kaynak: UNESCO Institute for Statistics database.

Tablo 3'den, uluslararası öğrenci sayısının en fazla olduğu 20 ülke arasında, Türkiye'ye Almanya, İran, Kazakistan ve Rusya'dan gelen öğrencilerin oranının nispeten yüksek olduğu görülmektedir.

Almanya'dan fazla öğrenci gelmesinin nedeni olarak 1960'lı yıllarda Avrupa'ya işçi olarak giden Türklerin çocuklarının Türkiye'ye eğitim amacı ile gelmeleri nedeniyle yüksek olması gösterilebilir. Şahin ve diğerlerinin (2018) ve Ergün ve diğerlerinin(2018) Batı Avrupa'da yaşayan Türk çocuklarının Türkiye'de üniversite okuma nedeni konusundaki araştırmalarında, öğrencilerin Türkiye'yi seçm nedenlerinin daha çok aile beklentileri, Almanya'da zor olan eğitim sistemi ve sınavlar, Almanya'da çok kabul görmeyen Almanca'nın ve ana dilleri olan Türkçelerinin Türkiye'de avantaja dönüşmesi şeklinde olduğu görülmüştür (Ergün, Şahin, Çoban ve Gökçalp, 2018, s. 1138-1140).

Almanya'dan sonra en çok öğrencinin geldiği Rusya'dan gelen öğrencilerin yüksek olmasının nedeni ise gerek Rusların sıcak bir ülke olan Türkiye'de yaşamak istemeleri, gerekse dağılan Rusya'dan Türkiye Cumhuriyetlerinden gelen öğrencilerin oranının yüksek olması gösterilebilir (Deniz ve Özgür,2010)

Tablo 4 : Türkiye’de Devlet Burslu Öğrencilerin Sayıları 2017-2018 (ilk sıra)

Türkiye’de devlet burslu yabancı öğrencilerin sayıları 2017-2018(ilk 17 sıra)	
Suriye	3320
Afganistan	944
Filistin	539
Kazakistan	371
Irak	338
Azerbecan	333
Somali	324
Endonesya	295
Kırgızistan	279
Çin	262
Etopiya	249
Kosova	247
Sudan	235
Rusya	215
Iran	210
Mısır	202
Moğolistan	200

Kaynak: ‘Millî Eğitim İstatistikleri, Örgün Eğitim 2017/18’

2017-2018 MEB’in miktar verilerine göre Türkiye’de devlet bursu olan uluslararası öğrencilerin sayısı en fazla Suriyeli öğrencilerdir. Bunu anadili Türkçe olan Azerbeycan ve Türk kökenli orta Asya ülkelerinden gelen uluslararası öğrenciler izlemektedir. Çinli uluslararası öğrencilerin sayısı ise 2017-2018 akademik yılında 262 olup, Türkiye’de 10. Sırada yer almaktadır.

2.2.1. Türkiye’de Uluslararası Eğitimle İlgili Kurum ve Kuruluşlar

BÖP, Türkiye’de uluslararası eğitim açısından önemli yapılardan biri BÖP’dir. 1990’lı yılların başında Sovyetler Birliği’nin dağılmasının ardından, Türk ve diğer bağımsız olan ülkelerle yakınlaşmak için çeşitli projeleri ve ikili anlaşmaları olmuştur. Bunlardan biri Büyük Öğrenci Projesidir. Bu proje 1992-1993 akademik yılından beri, Türkiye’ye Türk Cumhuriyetleri ve Akraba Topluluklarından burslu olarak öğrenci kabul etmektedir. Başlangıçta beş Türk Cumhuriyetini kapsayan BÖP, bugün Türk Cumhuriyetleri ile birlikte Asya ve Balkanlar’daki ülke ve

toplulukları da içine almıştır. BÖP’den sorumlu olan kurum ise 1992 yılında MEB bünyesinde kurulan Yurt Dışı Eğitim Öğretim Genel Müdürlüğüdür (Özdemir ve Turan, 2014).

TÜBİTAK, Türkiye Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Kurumudur. Türkiye bilişsel ve teknolojik alanları sürdürülebilir gelişimine hizmet vermektedir. Özellikle ulusal ve uluslararası bilim insanlarına ve araştırmacılara farklı programlar ile burs desteği vermektedir. Örneğin Uluslararası Araştırmacılar İçin Araştırma Burs Programı, Türkiye’de Doktora yapacak ya da yurt dışında doktora yapacak araştırmacılara destek vermektedir. Burs, yol masrafları ve sağlık sigortası ise destek kapsamındadır. Bu kapsamda destek süresien fazla 12 aydır (<https://www.tubitak.gov.tr/tr/burslar/yabancilara-yonelik/arastirma-burs-programlari/icerik-2216-uluslararasi-arastirmacilar-icin-arastirma-burs-programi>).

YTB yani Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı (YTB) 6 Nisan 2010 yılında kurulmuştur. YTB, özellikle yurtdışındaki Türk vatandaşlara, kardeş topluluklara ve Türkiye’de öğrenim gören uluslararası burslu öğrencilere burs ve diğer faaliyetler konusunda hizmet veren bir kurumdur. 2012 yılında ‘‘Türkiye Bursları’’ programı gerçekleşmiştir ve bu kapsamda Türkiye’ye burslu uluslararası öğrenciler alınmaya başlanmıştır. Uluslararası öğrencilere Türkiye’deki eğitimleri sürecinde barınma, sağlık sigortası, Türkçe hazırlık ve Gidiş-Dönüş uçak bileti(tek sefer) masrafları karşılanmaktadır. Bunun yanı sıra her ay lisans öğrencilere 700TL, Yüksek lisans öğrencilere 950TL ve Doktora öğrencilere 1400TL aylık burs desteği verilmektedir. YTB gelen öğrencilerin oryantasyunu için ise çeşitli kurs, seminer, atölye çalışmaları düzenlemekte ve öğrenci kulüpleri gibi faaliyetleri desteklemektedir (<https://www.ytb.gov.tr/uluslararasi-ogrenciler/turkiye-burslari>).

YÖK (Yükseköğretim kurulu), Türkiye Cumhuriyeti’nin 1982 Anayasası ile belirlenen yükseköğretim sisteminin temel esaslarına göre oluşturulan Anayasal bir kuruluştur (<https://www.yok.gov.tr/kurumsal/tarihce>). YÖK uluslararası eğitim konusunda lisans ve lisanüstü düzeyindeki yabancı öğrencilere burs desteği de vermektedir. YÖK programına katılan yabancı uyruklu öğrencilere aylık burs, öğrenim ücreti, Türkçe dil eğitim gideri, genel sağlık sigortası primi ve

Yükseköğretim Kredi ve Yurtları Kurumuna bağlı yurtlarda barınmaları şartıyla yurt ücretini vermektedir(Yükseköğretim kurulu tarafından yurtdışından gelecek yabancı uyruklu öğrencilere sağlanacak desteklere ilişkin usul ve esaslar).

TÖMER ise Türkçe ve Yabancı dil uygulama ve araştırma merkezidir. 1980’lerde Türkçeyi yabancı dil olarak öğreten ilk ve tek kurum olarak hizmet vermeye başlamıştır. Başlangınçta İngilizce, Almanca ve Fransızca öğreten TÖMER’de şimdi Türkçe, Çince, Jopanca, Korece ve diğer diller de öğretilmektedir. Bütün yeni gelen yabancı uyruklu öğrenciler TÖMER’de bir sene Türkçe hazırlık okumaktadırlar. Dil Bilimi sitesinin 2018 yıl verilere göre Türkiye’de 99 TÖMER vardır ve hepsi üniversitesiyle bağlantılıdır. Özellikle Ankara Üniversitesi’nde farklı kampüste farklı TÖMER kurulmuştur. Bunun yanı sıra özel yabancı dil kursları da vardır ve bunlar genelde büyük şehirlerde bulunmaktadır (http://www.dilbilimi.net/yabanci_dil_olarak_turkcenin_ogretimi_arastirmalari.htm).

2.2.2. Uluslararası Öğrencilerin Türkiye’ye Gelme Nedenleri

Yukarıdaki önemli kurum ve kuruluşların Türkiye’nin uluslararası eğitimine çok büyük katkıları bulunmaktadır. Bu kuruluşlar uluslararası öğrencileri alırken farklı koşullar öne sürmektedir. Bu kurumların hepsi yabancı uyruklu öğrencilere Türkiye’de kalma süresince Türkiye’deki hayatı ve kültürü iyi öğrenmeleri ve yaymaları amacıyla hizmet vermektedirler. Daha da önemlisi, bu kurumlar ve kuruluşlar Türkiye devletinin adına Türkiye’deki uluslararası öğrencilerin bütünleşmesini sağlamak için de önemli bir rol oynamaktadırlar.

Türkiye’de uluslararası öğrencilerin sosyal bütünleşmesi konusunda çok sayıda araştırma mevcuttur. Bu araştırmalarda (Levent ve Karaevi, 2013; Özer, 2012; Gündüz, 2012) uluslararası öğrencilerin Türkiye’yi seçmelerinin nedenleri, Türkiye’de bütünleşme sürecinde hangi zorlukları yaşadıkları ve bunları çözmek için yapılabilecekler ve önerileri gösterilmektedir.

Türkiye'deki uluslararası öğrencilerin sosyal bütünleşmesine odaklanmadan önce onlar Türkiye'yi seçme nedenlerini bilmek gerekmektedir. Bu kapsamda daha önce yapılan çalışmalarda bu öğrencilerin Türkiye'yi tercih etme sebepleri genel olarak şunlardır: dini yakınlık, mesafe yakınlığı, kültürel yakınlık, bilimsel başarılar ve eğitim kalitesi, farklılığı, ilgi çekmesi gibi usurlar mevcut olmaktadır. Burada kısaca belirttiğimiz nedenler ve buna ilişkin çalışmalar aşağıda kısaca özetlenmiştir:

Genellikle dünyadaki okuyan uluslararası öğrencilerin yurtdışında okuma istekleri incelemesinden öğrendiğimiz: genel olarak yüksek kaliteli eğitim sistemi ve yüksek iş bulabilme imkanı öğrencilerin yurtdışına gitmesinin ana sebeplerdir. Örneğin Amerika, İngiltere ve Avustralya uluslararası öğrencilere kaliteli eğitim sağlanmakta ve öğrenciler mezun olduktan sonra onların iş bulma oranları da yüksek olmaktadır. Balkan ülkelerinden Türkiye'ye gelen öğrenciler de vardır. Kondakçı, Çalışkan, Şahin, Yılık ve Demir 'in (2016) Türkiye'de okuyan Balkanlardan gelen öğrencileri araştırması, Türkiye'nin yüksek kaliteli eğitiminin, Balkanlardan öğrenci çekmenin önemli bir nedeni olduğunu bulmaktadır. Bu öğrenciler, Türkiye'de yüksek öğrenim görmenin daha iyi bir iş bulmalarına yardımcı olabileceğini söylemişlerdir (Kondakçı, Çalışkan, Şahin, Yılık ve Demir, 2016). Aynı zamanda, bazı ülkeler öğrencilerine zengin eğitim kaynakları sağlayamadığından, öğrencileri yurtdışında eğitim almayı seçmektedirler. Balkan ülkelerinden gelen öğrenciler Türkiye'de eğitim görmek için Orta Doğu Bilim ve Teknoloji Üniversitesi'ndeki fen ve teknoloji ile ilgili dersleri kabul edebildiklerini, ancak kendi ülkelerindeki üniversitelerde bulunmadıklarını söylemişlerdir(Kondakçı ve diğerleri, 2016).

Özoğlu, Gür ve Coşkun'un(2015) yaptığı çalışmada, Türkiye'de okuyan uluslararası öğrenciler genelde Türkiye'nin etrafındaki ülkelere gelen öğrencilerin oranı en yüksektir, kültür ve din yakınlığı ana nedenleri olduğunu göstermektedir. Bunun yanı sıra birkaç faktör daha vardır, Örneğin aile ve arkadaşın tavsiyeleri, öğretim kalitesi, yaşam maliyeti kabul edilebilir tüketim seviyesi ve burs(Özoğlu, Gür ve Coşkun ,2015).

Türkiye'ye orta Asya ülkelerinden gelen öğrenciler genelde Türk okulu mezunlardır ve eğitimin kalitesi, kültürel ve dini yakınlık nedeni ile Türkiye'yi

seçmektedirler (Özka , 2003). İlgili literatüre göre, Türkiye’de okuyan yabancı öğrencilerin istekliliğini, kültürel benzerlikten kaynaklanan isteklilik olarak düşünülebilir. Türkiye’ye sadece etrafındaki ülkelerden uluslararası öğrenciler gelmemekte aynı zamanda Orta Doğu ülkelerinden de uluslararası öğrenciler sayısı da artmaktadır ve bu her geçen yıl daha da artmaktadır. UNESCO'ya (2014) göre, komşu ülkelerden Türkiye'ye gelen öğrenci sayısı, son on yılda % 50 oranında artmıştır bu da Türkiye'nin yükseköğretim için bölgesel bir merkez olma potansiyeline sahip olduğunun bir göstergesi olarak düşünülebilir (Kondakçı ve diğerleri , 2016).

Balkanlar ve Orta Avrupa ülkelerinden Türkiye’ye gelen öğrencilerin Türkiye’yi seçme nedenleri ise yapılan çalışmalarda şu Şemadedir: anadilde eğitim şansı, ortak tarih faktörü, Türk şirketlerinin önemli hale gelmesi ve tanıdık tavsıyesi (Gündüz, 2012, s.28). Bu konuda başka araştırmada da benzer sonuçlar alınmıştır. Türkiye’de okuyan uluslararası öğrencilerin niyet mektuplarının incelemesinde öğrenciler sıkça kültürel yakınlığa ve ortak geçmişden Türkiye’yi tercih ettiklerini belirttikleri görülmüştür. Örneğin Kosovalı, Azerbeycanlı, Kazakistanlı, Libyalı öğrenciler Türkiye ile benzer ve ortak kültür, dil, din, tarih olduğundan dolayı Türkiye’ye gelmek istemişler. Türkiye’de kaliteli eğitim almak uluslararası öğrencilerin Türkiye’yi tercih etmelerinin bir diğer sebebidir. Türkiye’nin sağladığı burs imkanları ve Türk şirketlerinde iş bulabilme imkanı da önemli sebeplerdendir (Günaydın,2012).

Yukarıdaki örneklerden, din, dil, tarih ve kültürlerinin benzerliklerin nedenlerine ek olarak, Türkiye’de yüksek kaliteli eğitim olanakları edinme ve mezun olduktan sonra daha fazla iş fırsatı elde etme şansının olması son yıllarda Türkiye’de uluslararası öğrenci sayısının artmasının bir diğer nedenidir. Türkiye, bazı komşu ülkelerden daha yüksek bir ekonomik ve kültürel gelişme seviyesine sahiptir. Türkiye Cumhuriyetinin burs imkanı, sağlık sigortası sağlaması, konaklama giderlerini karşılaması uluslararası öğrenciler için büyük bir çekici faktör olmaktadır. Balkan ülkelerinden gelen öğrenciler Türkiye’de burs alabileceklerini, ancak kendi ülkelerinde burs almanın daha zor olduğunu belirtmişler(Kondakçı, 2016).

Yukarıdaki genel faktörlere ek olarak, sosyal ve politik faktörler de öğrencilerin Türkiye'ye gelmelerinde etkili olmuştur. Örneğin, Balkan ülkelerindeki Türk, Müslüman ve etnik azınlıklar bu ülkelerdeki dini ve sosyal yaşamlarında bazı baskı ve ayrımcılığa sahip olmaları nedeni ile daha rahat bir yaşam sürmek için Türkiye'ye gelmeyi tercih ettiklerini belirtmişlerdir. Aynı zamanda, öğrencilerin yaşadıkları ülkelerin siyasi istikrarsızlığı da öğrencilerin Türkiye'ye eğitim görmeleri için etkili olan faktörler arasındadır (Kondakçı ve diğerleri ,2016).

Aile ve arkadaşların tavsiyesi de uluslararası öğrencilerin yurtdışında eğitim görmeleri için etkili olan faktörler arasında yer almaktadır (Song,2010; Kondakçı,2016). Uluslararası öğrencilerin Balkan ülkelerinden Türkiye'ye öğrenim için gelme nedenleri ve süreçleri konusundaki çalışmada aile ve arkadaşların önerilerinin Türkiye'yi seçilmelerinin ana nedenlerinden biri olarak saptanmıştır (Kondakçı ve diğerleri, 2016).

Bütün bu bilgilere rağmen Türkiye'ye uzak doğu ülkelerinden gelen uluslararası öğrencilerin türkiye'yi seçme nedenleri ve Türkiye'deki eğitime ilişkin düşünceleri konusundaki çalışmalar son derece sınırlıdır. Bu çalışma ile alandaki bu açığın giderilmesi hedeflenmiştir.

2.2.3. Türkiye'deki Uluslararası Öğrencilerin Sosyal Bütünleşme Sorunları

Köklü bir tarihe ve kültüre sahip Türkiye'ye son yıllarda giderek daha fazla uluslararası öğrenci yüksek öğretim için gelmektedir. Türkiye'deki yabancı öğrencilerin eğitim süreci aynı zamanda Türk toplumuna ve kültürüne uyum sağlama sürecidir. Bu süreçte yabancı öğrenciler çeşitli sorunlarla karşılaşmaktadırlar. Türkiye'de uluslararası öğrencilerin karşılaştıkları sosyal entegrasyona ilişkin sorunlar daha çok dil, mali sorunlar, akademik sorunlar ve sosyal kültürel alana uyumla ilgili sorunlar şeklindedir(Güçlü, 1996; Radmard, 2017; Çöllü ve Öztürk, 2010; Elma, Kiroğlu ve Kesten,2010).

Güçlü(1996)'nün araştırmasında şu Şemadedir: dil sorunu, maddi sorunlar, akademik ve sosyal kültür alana ilişkin sorunlar .

Genel olarak sosyal bütünleşme kapsamında beklentilerin başında yeni gelen ülkenin kurallarını öğrenme, aynı dili konuşabilme ve iletişim kurabilme beklenmektedir. Bunlar içinde ise belkide ilk adım dilin öğrenilmesidir. Bu aynı zamanda ciddi zorluklar içeren bir süreçtir. Çünkü dili öğrenmek için uzun zaman gerekmektedir. Daha önce yapılan çalışmalarda dilin iyi öğrenilmesinin öğrencilerin akademik başarı durumu ile de doğru orantılı olduğu görülmüştür. Türk Cumhuriyetlerinden Türkiye'ye gelen öğrencilerin Türkçeleri vardır ancak bu konuşma ve anlama açısından iyidir. Yazma konusunda ise oldukça zorluk yaşayan öğrenciler bunun aynı zamanda akademik başarılarını da etkilediğini belirtmişlerdir (Çöllü ve Öztürk, 2010). Türk Cumhuriyetleri ile Türkiye'de kullanılan dil benzer olmasına rağmen, Türk Cumhuriyetlerinden gelen öğrenciler de dil açısından bazı konularda uyum sorunu yaşamaktadırlar. Bu nedenle yabancı öğrencilerin Türkiyedeki yaşamla bütünleşmesi için öncelikle Türkçenin iyi derecedec öğrenilmesi gerektiği söylenilebilir. Elma, Kıroğlu ve Kesten (2010) Türkiye'de okuyan uluslararası öğrencilerin dil ve eğitim problemleriyle ilgili yaptıkları çalışmada, uluslararası öğrencilerin Türklerle iletişim kurarken kendilerini doğru ve rahatça ifade etmekte sorun yaşadıklarını saptamışlardır. Bu sıkıntı hem Türkçelerinin zayıf olmasından hem de kültürel farklılıklardan kaynaklı olduğu görülmüştür.

Yapılan bir diğer çalışmada ise Türkiye'de okuyan uluslararası öğrencilerin karşılaştırdığının zorlukların başında akademik başarı geldiği saptanmıştır. Bunu ekonomik sorunlar izlemektedir. Çok yüksek olmasa da baskı ve ayrımcılığa maruz kalma da yaşanan sorunlar arasında yer almaktadır (Snoubar, 2017). Öğrencilerin akademik başarı durumları sadece dille ilgili değildir. Ekonomik sorunlar nednei ile çalışmak zorunda kalan öğrencilerin derslere devam edememesi de öğrencilerin akademik başarı durumunu olumsuz etkilemektedir (Çöllü ve Öztürk, 2010). Ayrıca, bazı yabancı öğrenciler Türk yemeklerine uyum sağlayamamakta ve sık sık kendi ülkelerindeki insanlar tarafından açılan restoranlarda yemek yedikleri için de finansal zorluklar yaşamaktadırlar. Uzak ülkeden gelen öğrencilerin yaz tatili için

memleklerine gidip gelmek için aldıkları uçak biletlerinin pahalı olması da yine öğrencilere ekonomik açıdan bir yük getirmektedir (Besel ve Sevaşan, 2017).

Yapılan çalışmalarda öğrencilerin yaşadıkları dil ve ekonomik duruma ilişkin sorunların yanı sıra yaşadıkları psikolojik sorunlar da araştırmacıların dikkatini çekmiştir. Besel ve Sevaşan (2017) yabancı öğrencilerin psikolojik alanda yaşadıkları zorlukları daha çok aile ve arkadaşlarını özleme şeklinde olduğu, bunu ise kendi ülkelerinin yemeklerini özleme ve yalnızlık hissetme olduğunu saptamışlardır.

Çinli öğrenciler Türkiye’de uluslararası öğrencilerin bir parçasıdır ve Çinli öğrencilerin de benzer problem ve zorluklar yaşayacağını tahmin edebiliriz ancak buna ilişkin daha önce yapılmış ve bize doğrudan veri sağlayacak çalışmalara rastlanılamamıştır.

3. BÖLÜM : ÇİN VE EĞİTİM AMACI İLE YURTDIŞINA GİDEN ÖĞRENCİLER

3.1. ÇİNİN ETNİK YAPISI

Çin, dünyada nüfusu en fazla olan ülkedir. The Sixth National Census Data (2010)'ya göre Çinli nüfusu 1,382,710'dur. Çin'de 56 farklı etnik grup vardır. Bunların arasında Hanlar toplam nüfusun %92'sini oluşturmaktadır, kalan azınlık milletler ise toplam nüfusun %8'ini oluşturmaktadır(<http://www.stats.gov.cn/tjsj/pcsj/rkpc/6rp/indexch.htm>).

Çin çok etnikli yapıya sahip bir ülkedir. Din olarak Çin'deki en eski din, "Cennetin ve Cennetin Kralına", yani gökyüzüne ibadet olarak tanımlanabilir. Han Hanedanlığında (206 M.Ö.- AD 8) yerel din olan Taoizm kurulmuştur. Budizm DongHan Hanedanlığı'nda (25-220 AD), Hıristiyanlık ve İslam Tang Hanedanlığı'nda (618-907AD) tanıtılmıştır. Günümüzde, Çin Halk Cumhuriyetinde Taoizm, Budizm, Hristiyanlık ve İslam inancı görülmektedir. Fakat dini inanışa sahip nüfus tüm nüfus içinde oldukça düşük orandadır. CFPS(China family Panel studies) verilerine göre, Çin halkının %90'ı dini inanca sahip değildir (Lu , 2014).

Çin'de 55 farklı etnik grup içinden onu müslümandır: Hui, Uygur, Kazak, Kırgız, Tacik, Tatar, Özbek, Salar, Baoan ve Dangxiong gibi. Huiler Çin'deki nüfusu (10,586,087) en fazla olan Müslüman millettir. Günümüzde Hui çoğunlukla kuzeybatı kesiminde dağılmıştır. Özellikle Ningxia Hui Özerk Bölgesi'nde yaşamaktadırlar. Uygur, Kazak, Kırgız, Tacik, Tatar ve Özbek Xinjiang Uygur Özerk Bölgesindedir. Uygur nüfusu 10.069.346'dır. Salar nüfusu 130.607'dir, çoğu Salar Gansu(甘 肃) ve Qinghai(青 海) illerinde yaşamaktadırlar (<http://www.seac.gov.cn/col/col246/index.html>).

Çin'de çok sayıda etnik grup olduğu için Çin devlet tarafından 1954 yılında "Çin Halk Siyasi Ortak Programı" açıkça Ulusal Bölge Özerklik Sistemi,etnik azınlıkların toplandığı ve yaşadığı yerlerde uygulanmaya başlamıştır. Ulusal Bölge

Özerklik Sistemi, Çin'deki etnik azınlıkların yaşadığı alanlarda özerk yönetilmesi anlamına gelmektedir. Bu alanlarda özerk hükümet kurumları kurulmuştur. Bu politikanın uygulanması, farklı etnik grupların yaşadığı yerlerin gelişimini hızlandırmak ve ilerlemelerini teşvik etmek açısından kritik bir önem taşımaktadır. Çin'de şu anda Moğolistan Özerk Bölgesi, Guangxi Zhuang Özerk Bölgesi, Tibet Özerk Bölgesi, Xinjiang Uygur Özerk Bölgesi, Ningxia Hui Özerk Bölgesi dahil olmak üzere beş azınlık özerk bölgesi kurulmuştur (Qüe, 2011, s.52-53).

Ulusal Bölge Özerklik Sistemine göre, ulusal özerk bölgeler kendi kendini yönetmede aşağıdaki yetkileri kullanırlar (<http://www.seac.gov.cn/seac/xwzx/200502/1010519.shtml>):

1. Ulusal özerk bölge hükümeti, ulusun ve bölgenin iç işlerini bağımsız olarak yönetebilir.
2. Ulusal özerk bölge hükümeti özerk düzenlemeler yapma ve ayrı düzenlemeler yapma yetkisine sahiptir.
3. Ulusal özerk bölge hükümeti bağımsız olarak ekonomik yapıyı düzenleyebilir, yönetir ve geliştirir.
4. Ulusal özerk bölge hükümeti bağımsız olarak çeşitli kültürel ve sosyal girişimler geliştirir.
5. Ulusal özerklik sistemine göre, ulusal özerk bölgelerde azınlık millet kendi dilini kullanır.
6. Ulusal özerk bölge hükümeti azınlıkların dini inanç özgürlüğüne saygı gösterir ve korur.

3.2. ÇİN'İN EĞİTİM GÖÇÜ

Çin dünyanın en büyük uluslararası öğrenci gönderen ülkesi konumundadır. Amerika Birleşik Devletleri, Kanada ve Avustralya'daki 2013 Ekonomik İşbirliği ve Kalkınma Teşkilatı'nın istatistiklerine göre, Çin'den gelen uluslararası öğrenci

sayısı, ülkedeki tüm uluslararası öğrencilerin yaklaşık %30'unu karşılamaktadır. Bu, ülkelerindeki uluslararası öğrenciler arasından dört öğrenciden biri Çinli öğrenci olduğu anlamına gelmektedir (Wang, Miao ve Zheng, 2015, s.21). Son yıllarda yurt dışına giden Çinli öğrencilerin sayısında artış daha da artmış ve yurt dışına giden Çinli öğrencilerin sayısı yılda 600 bin kişi seviyesine ulaşmıştır. Çin Milli Eğitim Bakanlığı'nın istatistiklerine göre, 2018'de yurtdışında okuyan toplam Çinli öğrenci sayısı 662.000'dir (Çin Milli Eğitim Bakanlığı İstatistikleri, 2019).

Uluslararası eğitim tercihi sayısının artması ile birlikte Çinli öğrencilerin gideceği yerler daha da çeşitlenmiştir. Amerika Birleşik Devletleri, Birleşik Krallık, Avustralya ve Kanada halen yurtdışında okuyan Çinli öğrenciler için temel gidilecek ülkeler konumundadır (2017-2018 Yıllık Yurtdışı Eğitim Çalışma Beyaz Kitabı, 2017). Jeopolitik ve kültürel faktörlere bağlı olarak bölge içi hareketlilik özellikleri, 2016'ya kıyasla Japonya ve Kore'ye giden Çinli öğrencilerin oranındaki artışa katkıda bulunmuştur. Coğrafya ve dil gibi faktörlerden de etkilenen, Fransa, Almanya ve diğer Avrupa ülkelerine giden Çinli öğrencilerin oranı, İngilizce konuşan ülkelere ve Japonya ve Güney Kore gibi Doğu Asya ülkelerinden çok daha düşüktür (2017-2018 Yıllık Yurtdışı Eğitim Çalışma Beyaz Kitabı, 2017). Son yıllarda Avrupa ve Amerika gibi gelişmiş ülke ve bölgelere gitmek isteyen Çinli öğrencilerin sayısı yine çok fazla olmasına rağmen, "İpek Yolu Ekonomik Kuşağı ve 21. Yüzyıl Deniz Yolu İpek Yolu" projesinin gelişmesi sayesinde, bu projenin içerdiği ülkelere yüksek eğitim almaya giden Çinli öğrencilerin sayısı önemli ölçüde artmıştır (Wang ve diğerler, 2015).

3.3. ÇİNLİ ÖĞRENCİLERİN ULUSLARARASI EĞİTİM GÖÇÜ VE SOSYAL BÜTÜNLEŞME SORUNLARI

Çinli öğrencilerin uluslararası eğitim göçü ve sosyal bütünleşmeleri ile ilgili yapılan çalışmalar incelendiğinde sosyal bütünleşme sorunlarının gidilen ülkeye göre değiştiği dikkat çekmiştir. Genel anlamda Çinli öğrencilerin uluslararası eğitim göçünde yaşadıkları sorunlar dil zorlukları, kültür farklılığı ve eğitim sisteminin farklılığı şeklinde gruplandırılabilir.

Dil zorlukları

Çinli öğrenciler eğitim için gittikleri yerlerde dil yetersizliğinden dolayı sosyal bütünleşme açısından sorun yaşamaktadırlar ve dil sorunu sosyal bütünleşme içinde ilk sırada yer almaktadır. Dil engeli nedeniyle yaşanan stres, sınıf içi faaliyetlere ve topluma katılımın düşük seviyede olması, seminerlerde başarısız performans gösterilmesi ve sınavlarda başarısızlık Çinli öğrencilerin yaşadıkları sorunlar arasında yer almaktadır. Akademik adaptasyona ek olarak, Çinli öğrencilerin ev sahibi topluma uyumda da zorluklar yaşadıkları görülmüştür (Zimmerman, 1995). Sınırlı sosyal etkileşim, aile ve arkadaşlardan ayrılma gibi durumların strese neden olduğu görülmüştür (Guan ve Miao, 2015; Chen, 2015).

Berry (2005) 'in kültürleşme dediği şey iki ya da daha fazla kültürel grup ile onların bireysel üyeleri arasındaki temasın sonucu olarak gerçekleşen ikili kültürel ve psikolojik değişim sürecidir (Zhang, 2013, s.3). bu bağlamda HongKong'daki Çinli öğrencilerle yapılan çalışmada öğrencilerin çoğunluğunun Mandarin konuştuğundan, HongKong'daki yerel öğrenci topluluğu ile bütünleşmede Kanton dili yeterliliğinin olmaması nedeniyle sorunlar yaşamışlardır (Yang, 2015, s. 6). Çinli öğrenciler sadece bir Kanton dili konuşan çevreye uyum sağlamak zorunda değildir, aynı zamanda İngilizce'nin ana eğitim dili olarak kullanıldığı akademik içeriğe de uyum sağlamalıdır. Hong Kong'un yüksek öğreniminde, kendilerini tanıtım noktalarından biri, üniversitelerde sunulan programların çoğunun, dünyanın her yerinde baskın akademik dil olan İngilizce olarak sunulmasıdır. Bu Çinli öğrencilerin uluslararası düzeyde bilgi ve eğitim sistemleri ile bağlantılı olmasına yardımcı olduğu için Çinli öğrencilerin Hong Kong'a gelmesini sağlayan faktörlerden biridir (Zhang, 2017 , s. 7).

Çinli öğrenciler, Kanada'da ikinci bir dil eğitimi aldıklarında ise genellikle şu bilişsel, dilsel ve kültürel açıdan zorluklarla karşılaşmışlardır. B sorunlar Hong Kong'ta yaşanan sorunlardan oldukça farklıdır. İsveç'teki Çinli öğrencilerin sosyal uyumlarında en önemli faktör dil becerisi olmuş, bunu kişisel zorluklar ve iletişim zorunları izlemiştir. En az yaşanan zorun ise pedagojik farklılık ve beklentilerdir (Ren ve Miao, 2017, s. 36).

Literatürde çoğunlukla, İngilizce dil yeterliliğindeki eksikliğin Çinli öğrencilerin akademik başarısının önünde büyük bir engel olarak algılandığı tespit edilmiştir (Zhang, 2017; Yang, 2015; Guan ve Miao, 2015). Çinli öğrenciler için Çince dilinin etkisi, İngilizce'de yetkin hale gelmede bir engel olarak görünmektedir. Wang ve Cui (2007) bunu şöyle açıklamaktadır: “İngilizce dili, sesler ve semboller arasında bir bağlantı olduğu bir alfabetik sisteme aittir; Çince dili ideografik sisteme aittir, semboller sadece fikirleri temsil etmek için kullanılmıştır ”(Zhang, 2013 s. 51).

Birkaç araştırma, Çinli öğrencilerin diğer Çinli öğrencilerle birlikte yaşamaya ve Çin toplumuna yerel kampüs topluluğundan daha yakın olduklarını; bu durumun, İngilizce iletişim yeteneklerinin geliştirilmesi için büyük bir engel haline geldiği görünmektedir. İsveçli öğrencilerle yapılan görüşmeler sonucunda, Çinli öğrencilerin Çin toplumuna sadık kaldıklarından ve ayırık bir yaşam sürdürdüklerinden bahsetmiştir. Ayrıca, genel olarak Çinli öğrenciler Çinlilerin oluşturduğu topluma katılmak istemektedirler (Ren ve Mao, 2017, s. 40).

Kültür Farklılığı

Yang, Noels ve Saumure (2006), dil özgüveninin sadece psikolojik uyumla değil aynı zamanda sosyokültürel zorluklarla da ilişkili olduğunu keşfetmiştir. Yabancı ülkelerde, Çinli öğrenciler sadece bir alanda farklı bir dil ve özel bir konu üzerinde çalışmakla kalmıyor, aynı zamanda farklı bir kültür üzerinde çalışmakta ve yerel topluluklarındaki her türlü faaliyete katılarak farklı görme ve düşünme biçimleriyle karşılaşmaktadır. Çinli öğrencilerin kültürel uyumları ile ilgili araştırmaların çoğu kültür şoku ile ilgilidir. Kültür şoku Çinli öğrencileri rahatsız eden ana sorundur. Çin ve İngiltere arasındaki kültür, değerler ve inanç farklılıkları Çinli öğrenciler arasında baskı yaratmakta ve depresyona yol açmaktadır (Qing ve Maley, 2008). Dünyanın farklı bölgeleri arasında sosyo-kültürel farklılıklar olduğu öne sürülmüştür ve Amerika Birleşik Devletleri ve Çin çoğu zaman maksimum kültürel mesafeye örnek olarak gösterilmektedir (Zhang, 2009, s 3-5). Bu bağlamda Yang (2009) İngiltere’de okuyan 12 Çinli öğrenciyle yaptığı nitel çalışmada yabancı

öğrencilerin yaşadıkları en önemli sorunun sosyo-kültürel uyum olduğunu belirlemiştir.

İdeoloji olarak, bir kolektivizm kültürden gelen Çinli öğrenciler, Amerikan sınıfının bireyselleştirilmiş bir normunda ve değerinde iyi çalışmakta zorluk çekebilmektedir (Zhang, 2013 s.41). Amerikan kültürünün karşıt kutbunda yer alan Çin kültürden gelen Çinli öğrenciler, Amerikan akademik ortamının normlarını ve beklentilerini karşılayan diğer bölgelerden gelen öğrencilerden daha fazla zorluk çekmektedirler (Li, 2007; Wan 2001).

Farklı Eğitim Sistemi

Çinli öğrenciler, Çin sınıfında yaşadıkları deneyimlerden önemli ölçüde farklı olan Amerikan toplumunun öğrenme paradigmasına uyum sağlamada zorlanmışlardır. Çin'deki üniversite sınıflarının bir araya getirilmesi, aynı yurttaki yaşayan dört veya altı sınıf arkadaşı, aynı kantinde birlikte yeme gibi yönleriyle tezahür etmektedir. Yine de, bu etkileşimli model, diğer öğrencilerin programlarının uyumlu olmadığı Hong Kong'da mevcut değildir, dolayısıyla bağımsız bir hayat yaşamayı öğrenmeleri gerekmektedir (Yu ve Zhang, 2016 , s. 8).

Li (2000) ise Çinli ve Amerikalı öğrenciler arasındaki öğrenme kavramlarına ilişkin farklılıkları araştırmıştır. Yaptığı çalışma sonunda öğrenciler tarafından oluşturulan öğrenme terimlerinin bir listesini çıkarmıştır. Bunda Amerikalı öğrencilerin “sorgulama”, “zihinsel süreç” ve “eleştirel düşünme” özelliklerine sahip olduğu, Çinli öğrencilerin ise “ezberleme” ve “öğretmenleri takip etme” ile ilgili süreçleri ön plana çıkarmıştır. Çinli öğrenciler Konfüçyüsçülük yönetimi altında, öğretmenlerin öğretim sürecinde mutlak liderlik pozisyonu altında öğrenim görmektedirler (Li, 2017). Öğretme şekli tamamen öğretmen tarafından kontrol edilir ve pasif öğrenci olarak kabul edilir. Öğrenme sürecinde, Çinli öğrenciler genellikle yenilikçi düşünme ve bağımsız öğrenme yeteneğinden yoksundurlar (Redding, 1990). Ancak, Batılı ülkelerde, yüksek öğretim, öğrencilerin eleştirel düşünme ve bağımsız öğrenme yeteneğinin ruhunu vurgulayarak, öğrenci merkezli bir öğretim modeli etrafında dönmektedir (Ren ve Mao, 2017, s. 16).

Yapılan alışmalar incelendiğinde Çinli Ğrencilerin bütunleşme konusundaki temel sorunlarının dil alanındaki, kültürel farklılıklar konusundaki ve farklı bir eğitim sisteminden kaynaklanan sorunlar olduğu söylenebilir.

4. BÖLÜM: EĞİTİM GÖÇÜNE İLİŞKİN LİTERATÜR VE TEORİK ARKAPLAN

4.1. SOSYAL BÜTÜNLEŞME

Bu çalışmanın ana konusu Türkiye'de okuyan Çinli öğrencilerin eğitim için neden Türkiye'yi seçtikleri ve sosyal bütünleşme düzeylerine ilişkindir. Çinli öğrenciler eğitim amaçlı göçün bir parçasıdır. Göçle ilgili çok sayıda çalışma ve teori vardır. Örneğin; işçi sınıfının ücretlerini koruma perspektifinde öne sürülen, Marxist altındaki göç teorisi. Göçmenlerin kurduğu ağlar üzerinden geliştiren ağ teorisi, ilk göç eden insanların yaşadıkları zorlukları aşarken kurdukları ağ sisteminin daha sonra gelen göçmenlerin yaşayacağı zorlukları azaltabileceğini göstermiştir (Şahin,2010). Göçmenliği etkileyen faktörler üzerine Donald J. Bogue tarafından önerilen ekonomik ve yaşam koşullarının iyileştirilmesi perspektifinden bir itme-çekme teorisi ise göç teorileri arasında ilk teorilerdendir. Donald J. Bogue'ye göre insanların yaşam koşullarını iyileştirebilecek faktörlerin “çekici” faktörler olduğuna ve nüfusun azalışına etki eden olumsuz sosyal koşulların ise “itici” faktörler olduğuna inanmaktadır. Bu iki faktörde nüfusun akışına katkıda bulunmaktadır(Akt: Bogue,1952). Diğer teori ise göçmenlerin yeni çevreleri ile ilişkisi üzerinden açıklamalar içeren asimilasyon ve entegrasyon teorisisidir. Göçmenlerin kültürel baskı ve zorlama altında yeni toplumdaki kültürüne uyum sağlamasının ve kendi kültüründen vazgeçilmesi beklentisine dayanan asimilasyon terorisinin aksine sosyal entegrasyon teorisi, göçmenlerin yeni çevreleri ile bütünleşmesine yani kendi kültürünü koruması ve yeni kültürü edinmesine her iki kültürün birlikteliğine dayanmaktadır. Bu çalışmada Berry ve Esser'in sosyal entegrasyon teorisi çalışmanın teorik arkaplanında kullanılmaktadır.

Literatürde sosyal bütünleşme konusunda çok sayıda görüşe rastlamak mümkündür. Bunlardan bir kısmını özetleyecek olursak, sosyal bütünleşme, yeni gelenlerin veya azınlıkların yeni evsahibi toplumun sosyal yapısına asimile olmadan dahil edildiği süreçtir. Bu süreçte göçmenler evsahibi toplumunun kültürü ve geldiği yerin kültürünü birlikte devam ettirebilmektedirler(Şahin, 2010).

Bir toplumda yeni gelenler için, sosyal bütünleşme, ekonomik bütünleşme ve kimlik bütünleşmesi şeklinde üç ana boyut vardır. Daha yüksek bir sosyal bütünleşme, gruplar arasındaki daha yakın bir sosyal mesafeye ve daha tutarlı değerler ve pratiğe katkıda bulunmaktadır (Özçetin , 2013, s.40).

Daha geniş bir perspektiften, sosyal bütünleşme, barışçıl sosyal ilişkileri başarmak ve sürdürmek için tüm üyelerin diyaloga katıldığı dinamik ve yapılandırılmış bir süreçtir. Sosyal bütünleşme zorunlu asimilasyon anlamına gelmemektedir. Sosyal bütünleşme güvenli, istikrarlı ve doğru hareket etme ihtiyacına odaklanmıştır. Burada toplumsal çözülme, sosyal dışlanma, sosyal parçalanma ve kutuplaşma olmadan, genişleyen ve birlikte yaşama barışçıl toplumsal ilişkiler alanı sunan, işbirliği ve uyumun merkez olduğu bir sistem sosyal entegrasyon ile sunulmaktadır (Zhang, 2011, s.71).

Sosyal bütünleşme, sadece tek bir grubun sorumluluğunda değildir. Hem göçmenlerin kendisi hem de ev sahibi devlet, kurumlar ve toplumlar bütünleşmeden sorumlu olmaktadır (Akıncı, Nergiz ve Gedik, 2015, s.70; Şahin, 2010).

Sosyal bütünleşme çalışmaları sosyal asimilasyon konusundaki görüşlerden sonra gelişmiştir. Sosyal bütünleşme sosyal asimilasyondan farklıdır. Sosyal asimilasyon tek yönlüdür ve ev sahibi topluma uyumu beklenir. Sosyal bütünleşme ise daha çok her iki kültürün birlikte var olması üzerine kuruludur. Yani ev sahibi toplumla bütünleşirken kişiden kendi değerlerinden, kültüründen ya da kimliğinden vazgeçmesi beklenmez. Çoklu bir bütünleşme söz konusudur. O toplumun kurallarını öğrenme ve ona göre yaşama temeldir ama bu arada kendi kültürel değerlerini de yaşatabilmesi için ona imkanlar sunulması beklenir (Ren ve Mao, 2017, s.8-41; Şahin, 2010).

Diğer perspektif, sosyal bütünleşme, insanların toplumla bütünleşme süreçleridir, bu süreçte insanlar çeşitli problem ve sorunlarla karşılaşarak bu problemleri çözerek, çevrelerine uyum sağlayarak ve yeni toplumsal desteğini kurarak ve kendi kültürel değerleri ve kimliğinden de vazgeçmeyerek yeni bir yaşam biçimini

öğrenmektedir. Bu bağlamda sosyal bütünleşme sosyalleşme süreçlerinden biridir (Meng , 2010 , s.5).

Song ve arkadaşlarının(2013) çalışması, sosyal etegrasyonun, bireylerin çevre ile etkileşim sürecinde, insanların beklentilerini karşıladıkları ve kültürel toplulukları ile uyumlu olan geliştirme standartlarını karşıladıklarını ifade etmektedir (Zou, Liu, Zhang,Jiang ve Yu, 2015, s.212).

Sosyal bütünleşme, bireyin çevreye uyum sağlayarak, çevreyi düzenleyerek ya da değiştirerek ,sosyal yaşamdaki psikolojik ve sosyal koordinasyonunu ifade etmekte ve nihayet sosyal çevre ile etkileşimde sosyal çevre ile uyumlu ve dengeli bir dinamik ilişki kurmaktadır (Zou ve diğerler, 2015, s.29) . Lin Chongde ve arkadaşlarının çalışmasında, sosyal etegrasyon “kişinin günlük sosyal yaşantısına uyum sağlama verimliliğini ifade etmekte ve genellikle olgunluk, öğrenme ve sosyal kültür bütünleşme ile ölçülmektedir. (Nie, Lin ,Peng,Ding ve Gan ,2008, s.1013-1014).

Sosyal bütünleşme(Meng ,2010), kişilik, sosyal destek ve aile işlevi gibi birçok faktörle yakından ilişkilidir. Bir kişinin karakteri, kişinin çevre ve insanlarla olan ilişkisini de etkileyebilir. Genel olarak, iyimser, canlı ve cesur insanlar çevreye daha kolay uyum sağlayabilmekte ve sosyalleşmeyi başarabilmektedir. Bu nedenle, bu özelliklere sahip insanların daha fazla sosyal destek alma olasılığı daha yüksektir. Ahenkli ve açık iletişimsel ağlar, kendi ihtiyaçlarını eşit ve özgür bir Şemade ifade etme kabiliyetlerini getirebilir, insanların ihtiyaçlarına saygı duyulduğunda, kabul edildiğinde ve gerçekleştirildiğinde, insanlar kendi çevrelerine veya kendi iletişim ağlarına daha fazla güvenirler.

Okuldaki veya üniversitedeki öğrenciler için sosyal bütünleşme, üniversite içindeki süreçleri, öğrencilerin sosyal ağlarını, arkadaşlarını ve aile ilişkilerini içermektedir. Bunun yanı sıra ekonomik destek de çok önemlidir. Sosyal bütünleşme, arkadaş edinme, sosyal etkinliklere katılma gibi grup temelli işbirliğini gerektirmektedir. Fiziksel uyumluluk ve öğrencilerin stres veya baskıyla nasıl başa çıktıkları konusu da yine sosyal bütünleşmeyi etkilemektedir. Yabancı dil kullanımındaki

engellerden, sosyal bütünleşme alanında karşılaştıkları zorluklara kadar bunların hepsi denizaşırı öğrencilerin akademik bütünleşmesini etkilemektedir (Akt: Gilsun Song,2013 s.15).

Sosyal bütünleşme, bir öğrencinin sosyal çevreye uyum sağlamasını gerektirir; informal akran grubu dernekleri, akademisyenler ve personel ile etkileşim ve yarı resmi müfredat dışı faaliyetler gibi faktörler sosyal bütünleşmede önemlidir (Nie, Lin, Peng, Ding ve Gan, 2008). Akademik literatürde, yabancı uyruklu öğrencilerin eğitim ortamına sosyal bütünleşmeleri çoğunlukla kapsayıcı eğitim sorunları ile bağlantılıdır (Gençöz, 1998). Özet olarak, sosyal bütünleşme, yeni bir çevreye girerken bu çevrede hayatta kalmasını öğrenen ve asimilasyon kavramından farklı olan özgün kültürel geçmişini koruyabilen bir birey ya da gruba atıfta bulunmaktadır.

4.1.1. Berry ve Kültürleşme

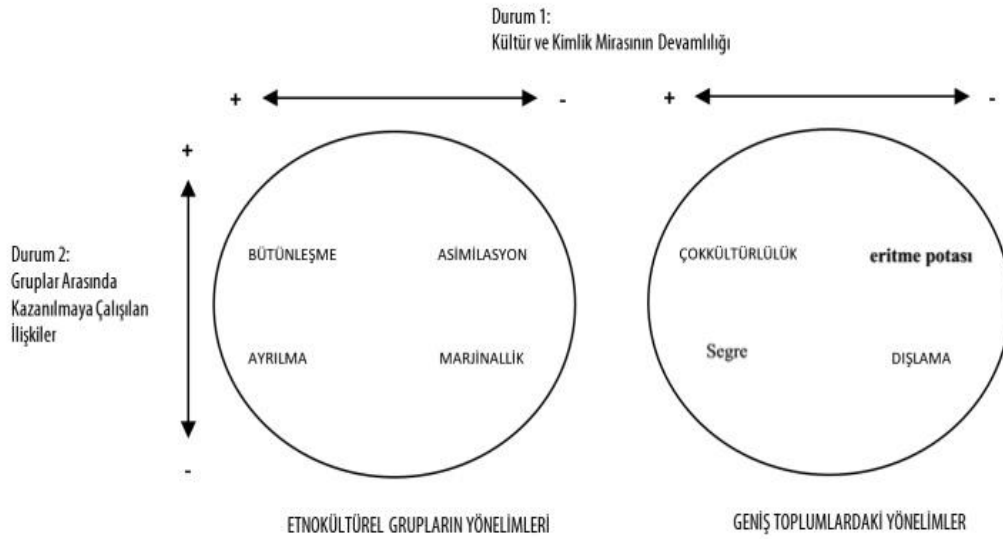
Sosyal bütünleşme; göçmenlerin yerel dillerini öğrendikleri, yasalara ve düzenlemelere uydukları, yerel yaşam alışkanlıklarına uyum sağladıkları, ana kültürü yeni bir çevrede kabul ettikleri ve özgün kültürlerini farklı kültürel birikimler altında sürdürmeye devam ettikleri bir süreçtir (Berry, 1997, Özçetin,2013, Akıncı, Nergiz ve Gedik, 2015). John.W. Berry bu süreci kültürleşme olarak belirtmiştir. Kültürleşmeyi, en erken Redfield, Linton ve Herskovits 1996 yılındaki bir araştırmada ifade etmişlerdir; iki grubun farklı kültürler arasındaki sürekli ve doğrudan kültürel etkisinden bir veya her iki tarafın da orijinal kültür modelinde değişikliklere neden olan süreçtir (David ve Berry, 2006).

Berry'e göre kültürleşme, farklı özelliklere sahip sosyo-ekonomik-kültürel grupların birlikte yaşama ve birbiriyle etkileşimi sonucu ortaya çıkmaktadır. Bir başka ifadeyle farklı gruplar iletişim kurduklarında meydana gelen psikolojik, sosyokültürel ve ekonomik değişikliklerin sonucunda kültürleşme

Şemalenmektedir. iki grubun kültürel kimliklerinin birbirinden bağımsızlığı ve farklı kültürlerin tanınmasıyla değişecektir (Berry, 2005; 2007).

Kültürelleşme sürecinde, etnik kültürün tanınması ve yeni çevresel kültürün sürdürülmesi bağımsız olarak kabul edilir (Berry 1980). Böylece Berry, İki boyutlu Kültürleşme Modelini ortaya çıkartmıştır. Göçmen grupların, ana toplumlarla sosyal olarak gerekli ilişkileri sürdürürken kendi kültürel özelliklerini koruyabilecekleri üzerinde çalışmaktadır (Berry, 2006a). Aslında, bir yandan göçmenler yeni kültürü kabul ederler ve kendilerini bilerek değiştirirler, ancak diğer yandan kendi kültürlerini korumanın bazı özellikleri ve çağrışımlarını taşırlar. Bu noktada birden fazla kimlik ve kesişen kültür olgusu göz ardı edilemez (Tadmor ve Tetlock, 2006). Bu nedenle, kültürlerarası uyum basit bir "asimilasyon" probleminde çok uzaktır. Kanada'da yaşayan birkaç Lübnanlı göçmenin araştırmasına dayanarak, Clivend ve arkadaşları (2009) ana kültürün ve kendi kültürünün iç içe geçmiş ve bu grupta bazı benzersiz özellikler oluşturduğunu bulmuşlardır. Sadece ana kültüre geçiş, kişinin kendi kültürüyle özdeşleşmeyi derinleştirebilir. Bununla birlikte, orijinal kültürün ve ana kültürün kabul derecesi oranı farklı olduğunda, farklı formlar ortaya çıkacaktır. Berry kültürleşme sürecini sosyal kültür perspektiften analiz ederek bunu 4 boyutta açıklamıştır: 1) Entegrasyon, 2) Asimilasyon, 3) Segrasyon ve 4) Marjinalleşme (Berry, 1980). Entegrasyon, kendi kültürünü korurken, aynı zamanda ana toplumun bir parçası olmaya çalışması anlamına gelmektedir. Bu nedenle kültürel bütünlüğü korumak için iki kültürün özelliklerini benimsemek için çaba göstermektedir. Asimilasyon, azınlıkların ana kültürü kabul etmesi ve ana kültürün bir parçası haline gelmesi beklentisidir. Segrasyon kendi kültürünü sürdürmek ve ana kültürden uzak durmakken, marjinalleşme azınlıkların ne kendi öz kültürel gruplarıyla ne de ana toplumla özdeşleşemedikleri, her ikisinden de uzak oldukları durumdur (Berry, 2005).

Şema 2. Kültürleşmenin Boyutları

Kaynak: Berry, J.W. (2009)

Yukarıdaki Şemaden yola çıkarak Berry'in kültürleşme modelini şu Şemada özetleyebiliriz. Ana kültür, erime potası stratejisini uyguladığında, ana kültür olmayan gruplar asimilasyonu benimserler; ana kültür segrasyon uyguladığında ana kültür olmayan grup ayrılmayı benimser; ana kültür dışlama stratejileri uyguladığında etnik grup marjinalleşmeyi benimser; ana kültürde çokkültürlü bir strateji uygulandığı zaman, etnik gruplar entegre bir strateji benimsemektedir (Berry, 1997). Bu stratejiler, Amerika Birleşik Devletleri'nin Afrika kökenlilere ve Avustralya hükümetinin yerli halklara uyguladığı asimilasyon politikasına örnek verilebilir. Çin'de uygulanan "Çin Halk Siyasi Ortak Programı" açıkça Ulusal Bölge Özerklik Sistemi, çoklu kültürlerin bir arada entegre stratejisini kullandığı söylenebilir (Qüe, 2011). Farklı ülkeler, kendi ülkelerinin kalkınmasında en faydalı olan amaçlara göre ilgili ulusal politikaları uygulamayı seçmeyi tercih etmektedirler. Dört boyutun tamamı göçmen toplumlarda aynı anda görülebilir (Chen, 2015). Birçok bilim insanı, bu tür boyutları göçmenlerin veya diğer hassas grupların kültür analizlerinde kullanmışlardır. Amerika Birleşik Devletleri'ndeki birçok Çinli, yalnızca Çin etnik grubunun kimliğini korumakla kalmayıp, aynı zamanda ana Amerikan toplumuna dahil olmaktadır (Chen, 2015; Zhang, 2013). Genel olarak söylemek gerekirse, bir entegrasyon stratejisi uygulayanlar,

marjinalleşmeye çalışanlardan daha az stresli ve daha uyumludur. Çin'deki Vietnamlı gelinleri, Tayvan'daki Vietnamlı, Endonezyalı ve Filipinli gelinleri ele alan çalışmalarda kültürleşme teorisi kullanılmıştır (Zhang, 2013; Chen,2015). Bu çalışmada gelinlerin kendi ülkelerinin vatandaşı olduğu aynı zamanda da Tayvanlı kimliğini kabul ettiği görülmüştür. Dil açısından, kendi dillerini koruyan ve yerel hayata uyum sağlamak için Çince öğrenmeye çalışan bu kadınlar bunu yaptıklarında Çin'de rahat bir yaşam sürmektedirler. Yaptığı araştırmada Durkin (2008) de benzer bir sonuca ulaşmıştır. Buna göre çoğu Çinli akademisyen Batılı akademik normları tam olarak kabul etmeyen bir “orta yol” tercih etmektedirler.

Kültürelleşme sürecinde, göçmenler doğal olarak günlük kültürlerinde(giyinme, yeme içme alışkanlıkları vb.) ana kültürel toplumun etkisini kabul edebilmektedir. Göçmenlikteki bu değişimler, ana toplumun politik ve ekonomik politikaları ile ilgilidir ve bazı ülkeler göçmenlerin ana kültüre uyum sağlamalarına yardımcı olmak için uygun politikaları benimsemektedirler (Jürgen ve Zhu, 2012). Örneğin, Türk hükümeti yabancı öğrencilerin daha iyi öğrenim görmeleri için Türk üniversiteleri tarafından gerekli Türkçe kursları vermektedir. Bu dil kursları sadece dil öğrenmek için değil, aynı zamanda Türk toplumunu ve kültürünü anlama konusunda da yardımcı olmaktadır.

Kültürleşme sürecinde, insanların adaptasyon stratejileri, davranış değişiklikleri ve adaptasyon baskıları da Berry'in dikkatini çekmiştir, çünkü bireyler veya gruplar, kültürleşme sürecinde stresle karşılaştıklarında farklı reaksiyonlara ve adaptasyon stratejilerine sahiptir (Berry, 2005). Farklı stratejiler farklı sonuçlar üretmektedir. Berry ve diğerleri (2006)'nin gençlerin uyum stratejileri üzerine yaptıkları araştırmada kültürlerarası meselelere ilişkin beş faktör saptamışlardır: kültürel uyum stratejileri, kültürel kimlik, dil kullanım yeterliliği, akran ilişkileri ve aile ilişkileri değerleri. Bu beş uyum değişkeninin analizi, uyum tarzı ile gençlerin uyum derecesi arasında yakın bir ilişki olduğunu ortaya koymuştur: bütünleşik özelliklere sahip olanlar psikolojik ve sosyo-kültürel uyumda en iyi sonuçlara sahipken, dışlama özelliklerine sahip olanlar psikolojik ve sosyo-kültürel sorunlara sahiptir. Gençler, orjinal kültürel mirasları ve kültürel kimlikleri hakkında farkındalıklarını korurken, ana kültür ile yakın bir ilişki kurmaya teşvik edilmelidir.

4.1.2. Esser ve Sosyal Bütünleşme

Esser(2006) entegrasyonu; sistem entegrasyonu ve sosyal entegrasyon ayrımı yapmaktadır. Sistem entegrasyonu, göçmenlerin yeni ortama girerken gündelik yaşamı devam ettirmek için yerel yasa ve düzenlemelere uymaları, vergi ödemeleri v.b. gibi diğer davranışlar kapsamında kişinin sisteme entegre olması anlamına gelmektedir (Şahin,2010). Bu durumda göçmenler yeni girdikleri toplumdaki dili bilmeden ve iletişimde bulunmadan toplum içinde uyumlu olarak yaşamlarını devam ettirebilmektedirler (Esser, 2004). Bunun göçmenlerin yerel kültürü benimseme, ev sahibi ülke topluluğuyla iletişim kurma, hatta o toplumun dilini öğrenme ihtiyacını ortadan kaldırdığı söylenebilir (Esra, 2017). Aslında entegrasyonun bu tanımı dünyanın çeşitli yerlerinde yaşayan Çinliler için uygun görünmektedir. Çinliler belli bir sayıya ulaştıktan sonra, kendi kültürel çevrelerini---Çin Mahallesi (ChinaTown)'ni oluştururlar. Çinliler yerel dili konuşmasalar bile, hala bu çevrelerde yaşayabilirler (Guan ve Miao, 2015).

Ancak sosyal entegrasyon çeşitli alanlardaki uyumu da içermektedir. Esser, kültürleşme (acculturation), sosyal-ekonomik-politik konum (placement), etkileşim ve kimlik (identity) ile sosyal entegrasyonu göstermektedir (Esser, 2004). Sosyal entegrasyonun boyutlarından olan kültürleşme, yeni toplumun kültürü ile orjinal kültürün gelenekler ve dil gibi çeşitli konularda etkileşimi sonucunda ortaya çıkmaktadır. Yeni gidilen yerdeki kültürü benimseme ve orjinal kültürünü devam ettirmesi anlamına gelmektedir. Kültürleşme yeni topluma sosyal entegrasyonun en önemli boyutlarından birini oluşturmaktadır (Şahin,2010) Sosyal-ekonomik-politik konum, topluma yeni katılan bireyin sosyal, ekonomik ve politik konumunu ve haklarını içermektedir ve bu daha çok yapısal boyut olarak tanımlanmaktadır. Etkileşim, topluma yeni katılan üyelerin kendi toplumu ve yeni toplumun üyeleri ile olan etkileşimlerini içermektedir. Kimlik boyutu kişinin toplumsal yaşam içinde kendisini nereye ait hissettiği ile ilgili olup bu haliyle de sosyal kimlik kavramına yakın bir anlam taşımaktadır. Sosyal entegrasyon bu dört boyut ve bunlar arasındaki etkileşim biçimine göre de dört farklı Şemada görülmektedir:

asimilasyon, segrasyon, entegrasyon vemarjinalleşme (Esser'den Akt. Şahin, 2010).

İkinci Dünya Savaşı'ndan bu yana dünyadaki göçmenlerin sayısı ve sıklığı artmakta ve göçmenlerin sosyal entegrasyonu ile ilgili birçok çalışma bulunmaktadır. Türkiye'den Batı Avrupa'ya giden göçmen işçilere ilişkin çok sayıda çalışma vardır (Şahin, 2010; Sağlam, 2017). Şahin, Esser'in sosyal entegrasyon teorisine dayanarak, Frankfurt ve Duisburg'da yaşayan Türk göçmenler üzerinde yaptığı araştırmanın sonucunda, hükümetin göçmen politikalarının göçmenlerin entegrasyonunu etkilediğini saptamıştır. Almanya'da yaşayan Türk göçmenlerin sırasıyla, Türk kültürünü devam ettirme, Türk kimliğini benimseme ve Türklerle iletişim kurma düzeylerinin çok yüksek olduğunu gösterir. Yazar Alman hükümetinin çifte vatandaşlık hakkını koşula bağlaması, aile birleşimini zorunlu dil ve vatandaşlık sınavına bağlanması gibi uygulamaların gelecekte yeni nesillerin entegrasyon değil asimilasyon yaşamalarına neden olabileceğini iddia etmektedir. Bir başka çalışmada ise Avusturya'da yaşayan Türklerin sosyal entegrasyonunu incelenmiş ve Türk göçmenlerin ekonomik faaliyetlere katılarak, yasal kurallara uyarak, vergilerini ödeyerek ve oturma hakkı elde ederek Avusturya'ya sistem entegrasyonu sağlamış oldukları saptanmıştır. Fakat ayrımcılık ve yabancı düşmanlığı gibi bir takım sebeplerden dolayı bazı Türk göçmenler, dil, eğitim ve iş becerileri entegrasyonunda zorluklar yaşamaktadırlar (Sağlam, 2017, s. 166).

Bu çalışmanın ana konusu, Çinli öğrencilerin Türkiye'deki sosyal bütünleşmesidir. Çinli öğrenciler Türkiye'deki yüksek öğrenim sürecinde, Türkiye'nin yasal kurallarına uyma, ekonomik faaliyetlere katılma(alışveriş gibi), kısa ya da uzun süreli oturma haklarını alabilmektedir. Esser'in sistem entegrasyonuna göre, Çinli öğrenciler de dahil olmak üzere tüm uluslararası öğrenciler sistematik olarak entegre edilebilmektedir. Ancak, sosyal entegrasyona bakıldığında Çinli öğrencilerin Türkçeyi kullanabilme derecesi, akademik başarıları, sınıf arkadaşları ve öğretmenleri arasındaki ilişki, Türk kültürünün kabul derecesi vb. daha fazla boyut göz önüne alındığında, Çinli öğrencilerin Türkiye'ye sosyal entegrasyonu çalışma kapsamında ele alınmaktadır. Bu bağlamda çalışmada Berry ve Esser'in sosyal entegrasyon teorisi temel alınmaktadır.

4.2. İTME-ÇEKME TEORİSİ

Uluslararası öğrenciler dünyadaki göçmenlerin bir parçası olarak düşünülmektedir. Göçmen alanındaki araştırmaların uzun bir tarihi süreci bulunmaktadır. Bu alanda en çok kullanılan teoriler arasında itme-çekme teorisi yer almaktadır. İtme-çekme teorisinin kökenleri 19. yüzyıla kadar uzanmaktadır. Nüfus göçünü inceleyen ilk bilim insanı Birleşik Krallık'ta E. Ravenstien'dır. 1880 yılında "Nüfus Göç Kanunu" başlıklı bir bildiri yayınlamıştır. Ona göre insanlar göç ederken belli kurallara göre davranmaktadırlar. Bunlar (E. G. Ravenstien 1885, s.198-200):

1. Göçmenlik faaliyetlerinin çoğu kısa mesafelidir.
2. Hızlı büyüyen bir şehirde, kırsal bölgeden aşama aşama bu şehre gelen göçle nüfus artmaktadır.
3. Uzak mesafelere giden göçmenler, genellikle iş veya sanayi sektörünün önemli merkezlerinden birini tercih ederler.
4. Göç eden kadınlar erkeklerden daha fazladır ve erkekler uzun mesafeli göçlere önyargılıdır.
5. Her göçmenlik etkinliği ters yönde bir hareket üretmektedir.
6. Kırsal alanlardaki göç davranışı, kentsel göç davranışından daha fazladır.

Fakat bu kurallar dönemin İngiltere'sindeki göç konusunu ile bağlıdır, o yüzden bu kararlar sadece İngiltere ile uyumludur (Şahin , 2010).

İtme-çekme teorisini ilk olarak geliştiren bilim insanı Donald J. Bogue'dur. Ona göre insanların yaşam koşullarını iyileştirebilecek faktörler “çekici” faktörlerdir ve nüfusun bir yerden ayrılmasının nedeni ise olumsuz sosyal koşullarıdır ve bu da “itici” faktörlerdir. Bu iki faktör birlikte nüfusun akışına katkıda bulunmaktadır (Moon 1995. s 507; Haimannová 2015. s.5 akt: Bogue 1952).

Şema 3. İtici ve Çekici Faktörler

İtici faktörler:	Çekici faktörleri:
<ul style="list-style-type: none"> • Bölgesel gelirin düşmesi, yerel durgunluğa neden oluyor • Durgunluk dışındaki nedenlerden dolayı yaşanan istihdam kaybı • Siyasal, dini, etnik ve / veya diğer baskı biçimleri veya ayrımcılık • Evlilik, statü ya da kariyer gibi yapılarda kişisel gelişimi arttırma yolunun çok az açık olması ya da hiç olmaması • Felaketler. Örneğin, sel, yangın, deprem, savaş vb. 	<ul style="list-style-type: none"> • Başka bir yerdeki kariyer fırsatı • Başka yerdeki yüksek gelir • Kişisel gelişim fırsatları. İyi eğitim, grup üyeliği vb. • İklim, konut, okullar ve / veya diğer kurumsal tesisler gibi tercih edilen çevre • Başka bir yerde akraba veya diğer insanlarla birlikte olma isteği • Başka yerdeki farklı sosyal veya fiziksel faaliyetlerin cazibesi

Kaynak: Bruce Moon (1995)

Genellikle insanlar ekonomik durumunu iyileştirmek için göç etmektedirler. İtme-çekme teorisine dayanarak, gelişmemiş yerde ya da kırsal yerlerde düşük tarımsal gelir, tarımsal işsizlik ve işsizlikten dolayı insanlar göç etmeye karar vermektedirler. İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra, bazı gelişmiş Avrupa ülkeleri insan gücü açısından son derece yoksundu. Az gelişmiş ülkelerde nüfus artışı bu gelişmiş ülkeler için yeterli insan gücü sağlamıştır. Bu nedenle, II. Dünya Savaşı'nın sonlarında, birçok gelişmiş ülke (Almanya, Fransa, Avusturya, Belçika, İsveç, Hollanda gibi) ve daha az gelişmiş ülke (Libya, Suudi Arabistan, Irak, Kuveyt, İsrail gibi Kuzey Afrika ve Orta Doğu ülkeleri) bir insan gücü sözleşmesi imzalamışlardır. Örneğin, 1960 yılında Türkiye ile Almanya arasında bir anlaşma imzalanmıştır. Bu işçilerin göç etmesi iki ülkenin koşulları arasındaki ekonomik seviye farkından kaynaklanmaktadır (Şahin, 2010; Perşembe, 2005; Canatan, 1995). Bunun yanı sıra sosyal ve kültürel faktörler de göçün nedenleri arasındadır. Örneğin Thet(2014)'ın Hindistan'ın Myanmar'daki çalışmasında göçmenlerin Myanmar'daki daha iyi yaşam koşullarının kendilerini çeken ana çekici faktör olduğunu belirlemişlerdir. Myanmar'da daha kaliteli kamu hizmetleri olması çekici

ve göçmenlerin geldikleri yerde kamu hizmeti ve ulaşımın kalitesizliği bu bağlamda bir itici güç olmuştur.

Uluslararası eğitim göçü alma analiz edilirken, gelişmekte olan ülkelerdeki yetersiz eğitim koşullarının itici faktör olduğu, gelişmiş ülkelerin eğitim kaynakları, burslar ve uluslararası statüsünün ise çekici faktör olduğu söylenebilir. Mazzarol ve Soutar(2002), Tayvan, Çin, Hindistan ve Endonezyalı öğrenciler için yurtdışında eğitim alma kararını ele aldıkları bir çalışmada, uluslararası öğrenci gönderen ülkenin ekonomik ve sosyal güçlerinin itici faktörler olduğunu, uluslararası öğrencileri alan hükümetin ve eğitim kurumunun öğrencileri çekebilme kabiliyetinin ise çekici faktör olduğunu belirtmektedirler. Burada uluslararası öğrencileri alan ülkenin itibarı kilit noktadır. Amerika, İngiltere, Kanada ve Avustralya gibi gelişmiş ülkeler dünyada en fazla uluslararası öğrenci alan ülkelerdir. Bu ülkelerin diğer gelişmemiş ülkelere göre eğitim alanında daha yüksek itibara sahip olmaları onların çekici faktöre sahip olmalarını sağlamaktadır.

Gelişmiş ülkelerin eğitim olanaklarının ve kalitesinin yüksek olmasının dışında da onları çekici kılan faktörler mevcuttur. Bunlar arasında güvenli ortam olması, gelmektedir. Örneğin bazı ülkelerde politik nedenlerden dolayı öğrenciler yurtdışında okumayı seçmektedirler. Gelişmiş ülkelere öğrenci gitmesi aynı zamanda yaşanan ülkenin ekonomik gelişimi ile de bağlantılıdır. Örneğin Çin'de ekonominin hızlı bir şekilde gelişmesi, bu ülkeden yurtdışına giden öğrenci sayısında artışa neden olmuştur. Aynı zamanda bunu fark eden gelişmiş ülkeler de Çin'li öğrencileri ülkelerine çekmek için çeşitli yollar kullanmaktadırlar. Örneğin, Almanya Çinli öğrenciler için kayıt koşullarına ilişkin esneklik getirmişlerdir. Son yıllarda giderek daha fazla Çinli öğrenci yurtdışında eğitim görmeyi tercih etmektedir. Çin hükümeti, Çinli öğrencilerin uygulama şansı bulmaları açısından diğer ülkelerde çalışmalarını da teşvik etmektedir (Li,2017, s.83). Bazı öğrenciler ise uzun vadeli profesyonel yaşam kurmak için gelişmiş ülkelere gidip eğitim almayı tercih etmektedirler. Genelde ABD gibi gelişmiş ülkelerde üniversite eğitimi ve diploma almak, kendi ülkesinde bir üniversitede eğitim almaktan daha değerli görülmektedir (Altbach ,2004).

Everett. S. Lee(1966, s.50) göçmeni etkileyen faktörleri de incelemektedir. ‘Theory of Migration’ başlıklı çalışmada göçmenleri etkileyen 4 faktör saptamıştır. 1. Menşe alanı ile ilgili faktörler. 2. Hedef bölgeyle ilişkili faktörler. 3. Müdahale engelleri. 4. Kişisel faktörler.

Kyaing Kyaing Thet(2014)’ın çalışmasında ise genç nesiller ve yaşlılar arasındaki aile çatışmaları, genç göçmen neslini de motive edeceğini iddia etmektedir. Zamanın gelişmesiyle birlikte, gelişmiş bölgelerdeki ulaşım ve teknoloji, genç nesle hitap eden faktörlerdir.

Ergün, Şahin, Çoban ve Alpaslan (2018) üniversite eğitimi için Almanya'dan Türkiye'ye gelen üçüncü nesil Türk öğrencileri ele aldıkları çalışmada, Türk öğrencilerin Alman eğitim sistemindeki kültürel engeller ve Alman dilinin zayıflığı nedeniyle orada başarısız olduklarını saptamışlardır. Böylece ebeveynler çocuklarını üniversite eğitimi için Türkiye'ye dönmeleri konusunda teşvik etmektedirler. Ayrıca Türkiye'deki akrabalar, aynı kültür, dil ve din olan sosyal çevre, bu Türk öğrenciler için önemli bir cazibe merkezidir. Göçmenliği etkileyen faktörler üzerine yapılan bu farklı çalışmalar sayesinde, her göç davranışına tek bir faktörün neden olmadığını görebiliriz. Başlıca ekonomik ve kültürel faktörler temelinde, kişisel irade, doğal ve nesnel koşullar, göçmenlik davranışına neden olan önemli faktörler arasında yer almaktadır.

Bu çalışmada, Türkiye'de okuyan Çinli öğrencilerin Türkiye'ye gelme nedenleri için itme-çekme teorisi kullanılacaktır.

4.3. SOSYAL, KÜLTÜREL VE EKONOMİK SERMAYE

Türkiye'deki Çinli öğrencilerin ele alındığı bu çalışmada, öğrencilerin Türkiye'ye gelme nedenleri yukarıda da belirtildiği gibi itme-çekme teorisi kapsamında ele alınacaktır. Ancak daha önce yapılan çalışmalarda uluslararası öğrenci göçünde etkili olan diğer faktörlerin öğrencilerin ailelerinin sosyal, kültürel ve ekonomik sermayeleri olduğu görülmüştür. Bu bağlamda Bourdieu'nun sermaye teorisi de çalışmanın teorik arkaplanını oluşturmaktadır. Sermaye kavramını en sık kullanan

sosyolog Bourdieu'dur. Aslında sermaye kavramı yeni bir kavram değildir. Modern ekonomik düşüncede, Marksist ve neoklasik kullanımlarda bolca görülür(Lin, 2001a).

Bourdieu çalışmalarında 4 tip sermayeden söz etmiştir; ekonomik, sosyal, kültürel ve simgesel sermaye (Bourdieu, 1975; Lin, 2001a). Ekonomik sermaye; kökeni ekonomiye dayanan her türlü sermayeyi ifade etmektedir (Bourdieu, 1972). Kültür sermaye; toplumun sahip olduğu kültürel hiyerarşide en tepede bulunan kültürel biçimleri anlama ve sahip olma olarak tanımlanabilmektedir(Wallance ve Wolf,2012). Kültürel sermaye, haklar, statü ve kültürel bilginin toplamıdır. Belli bir dereceye kadar, miras alınır ve sınıflar arasında aktarılır(Bourdieu, 1983). Kantitatif olarak kontrol edilip doğrudan ekonomik sermaye gibi kopyalanamamasına rağmen, kuşaklararası olarak da adlandırılır. Çeşitli sınıflar arasında nadiren aşağı veya yukarı akan ve genellikle değişmeden kalan bir tür üreme. Sosyal yapı temel olarak üreme yoluyla kendini onarır ve sosyal statü de aile içindeki nesiller arasında aktarılır. Bu "sosyal güç ilişkisi" miras. kültürel üreme bir "sosyal simya"dır(Bourdieu, 1983/1986). Sosyal sermaye, ağdaki bağlantılar aracılığıyla ayarlanabilen ve uyarlanabilen sosyal ağlara yerleştirilmiş kaynaklardır (Lin,2001a). İnsanlar bu sosyal ilişki ya da sosyal ağ yoluyla başkalarının kaynaklarını (örneğin servetleri, güçleri ya da itibarları) ödünç alabilir ya da edinebilirler. Bu sosyal kaynaklar getiri sağlayabilir. Sosyal sermayenin web tabanlı olduğu genel önermesi, bu tartışmaya katkıda bulunan tüm akademisyenler tarafından tanırır (Bourdieu, 1980; Bourdieu, 1983/1986; Lin, 1999a; Wallance, 2012). Bourdieu'ya göre sermayeler arası dönüşüm mümkündür ve mübadele edilebilir(Lin,2001a). Sermayelerin üretildikleri alanlardaki iktidar ilişkilerindeki değişiklikler bu sermaye tiplerinin mübadele oranlarının farklılığını oluşturur (Bourdieu,1980; Bourdieu, 1983/1986; Lin, 1999a).

Ekonomik sermaye açısından, Çinli öğrenciler Türkiye'deki devlet tarafından alınan burs ve ailelerinin finansal desteği, bunun yanı sıra, yarı zamanlı iş deneyimden elde edilen bazı ekonomik sermaye kazanabilmektedirler (Çöllü ve Öztürk , 2002). Sosyal sermaye, aileleri, arkadaşları ve öğretmenleri tarafından oluşturulan bir sosyal ağıdır ve zorluklarla karşılaştıklarında bu insanlardan yardım alabilirler.

Bunlara ek olarak, katıldıkları gruplar ve çevrelerindeki sosyal fırsatlar da önemli bir sosyal sermaye kaynağıdır. Tıpkı Almanya'daki üçüncü nesil Türk çocuklarının üniversite için Türkiye'ye dönmesi gibi, ebeveynleri de Türkiye'ye dönmelerini beklediler ve onlara yeterli sosyal sermaye elde etmeleri için gereken desteği verdiler (Şahin, 2010). Aynı durum, Balkan ülkelerinden gelen öğrencilerin Türkiye'ye okumaya gelmeleri ve Çinli öğrencilerin Amerika Birleşik Devletleri'nde çalışmaları gibi (Kondakçı, Çalışkan, Şahin, Yılık ve Demir 2016; Zhang, 2009). Aile üyelerinin desteği ve beklentileri bu öğrenciler için önemli sosyal sermayedir. Kültürel sermaye perspektifinden bakıldığında, Çin'deki Müslüman öğrenciler için, ağırlıklı olarak Türkiye'nin Müslüman kültüründe, aynı inanca sahip olmaları onların Türkiye'ye uyum sağlamalarını kolaylaştırabilir.

Ekonomik, kültürel ve sosyal sermaye birbirleriyle etkileşime girerler (Bourdieu, 1972/1977). Farklı sermayelerin birbirine dönüştürülebileceğine inanan Bourdieu, kültürel sermaye ancak eğitim ve ekonomik düzeydeki diğer yatırımlarla sağlanabilir, daha fazla ekonomik sermayenin doğal olarak kültürel sermaye biriktirmek için daha fazla fırsatı olacaktır (Bourdieu,1972/1977; Lin,2001a; Lai,2012). Sermaye perspektifinden, Türkiye'de okuyan Çinli öğrencileri analiz edersek, Çinli öğrencilerin Türkiye'de Türk hükümetinden aldıkları burslar birincil ekonomik sermaye grubunda bulunur. Çinli öğrenciler Türkiye'deki öğrenim sürecinde Türk dili eğitimi ve profesyonel konular hakkında bilgi edinirler. Onlar aynı zamanda tüm derslerde sınavları geçip bir derece elde edebilirler, arkadaşlık yapıp Türkiye'de sosyal hayatlarını sürdürürler. Bu aslında bir kültürel ve sosyal sermaye birikim sürecidir. Bu iki sermayenin biriktirilmesi onların iş hayatında daha fazla ekonomik sermaye elde etmelerine yardımcı olabilir. Genelde herkes için ekonomik sermaye temeldir.

Kısaca çalışmada uluslararası öğrenci göçün açıklamak için Türkiye'yi seçme nedenleri için itme-çıkme teorisi ve ekonomik, sosyal ve kültürel sermaye teorisi, geldikleri ülkeye entegrasyonları konusunda ise Berry ve Esser'in sosyal bütünleşme yaklaşımı teorik arkaplan olarak kullanılmıştır. Ancak fenomenolojik yaklaşımın kullanıldığı bu çalışmada verilerden elde edilen bulgular ve bunların

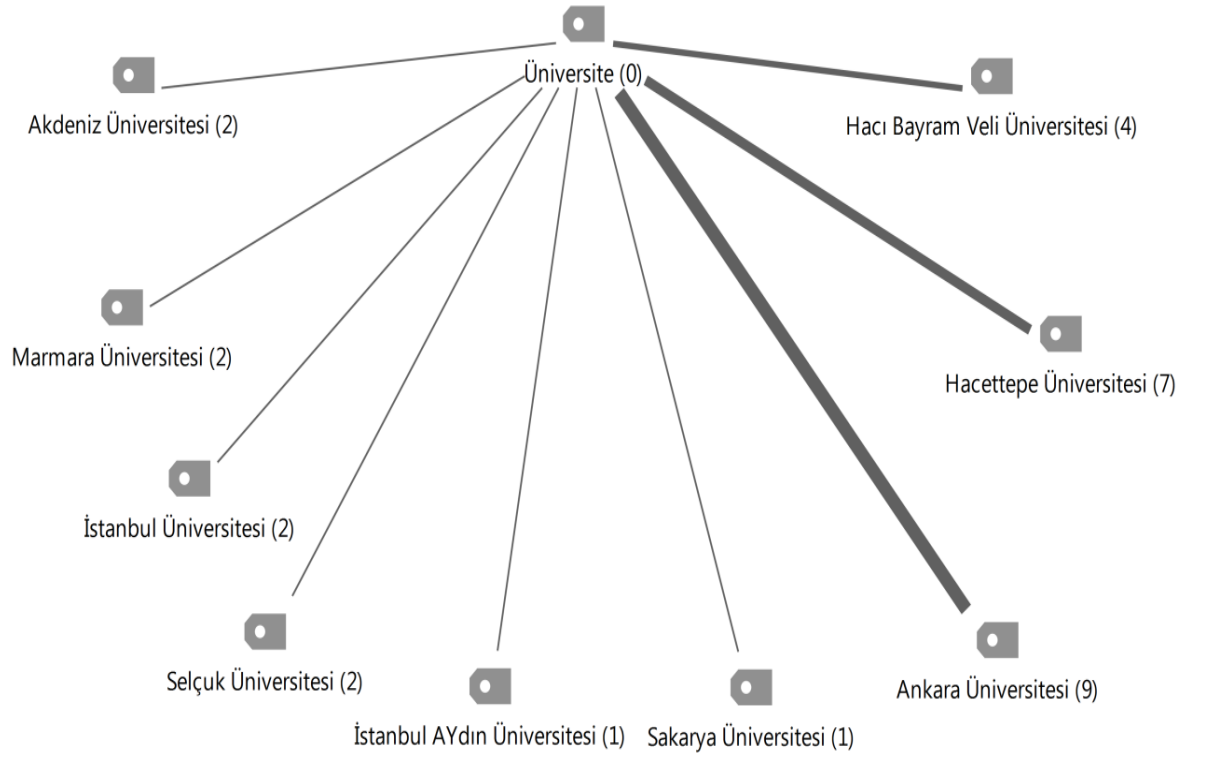
literatür ve teorilerle birlikte değerlendirmesi yapıldıktan sonra Çinli öğrencilerin Türkiye'ye gelme nedenleri ve sosyal bütünleşme düzeyleri konusunda bir modelleme yapılacaktır. Bu bağlamda burada söz edilen literatür ve teoriler bulgulardan yola çıkarak yapılan modelleme aşamasında kullanılmış ve sonuç ve tartışma kısmında bu modele yer verilmiştir.

5. BÖLÜM BULGULAR

Çalışma kapsamında verilerin analizi sonucunda bulgular 6 başlık altında değerlendirilmiştir. Bunlar bu şekildedir: Katılımcıların sosyo-demografik özellikleri, Çinli öğrencilerin eğitim amacı ile Türkiye'ye gelme nedenleri, Türkiye'de okuyan Çinli öğrencilerin sosyal hayatı ve iletişim ağı, Türkiye'de Çinli öğrencilerin entegrasyonu, Çinli öğrencilerin Türkiye'de karşılaştığı zorluklar ve Çinli öğrencilerinin Türkiye'deki yaşamlarına ilişkin düşünceleri ve eğitimi bitirdikten sonraki planları.

5.1. KATILIMCILARIN SOSYO-DEMOGRAFİK ÖZELLİKLERİ

Bu araştırmada 8 erkek ve 22 kadın öğrenci olmak üzere toplam 30 Çinli öğrenci ile görüşme yapılmıştır. Bu öğrencilerin yaş aralığı ise 20 ile 33 yaş arasında değişmektedir. Katılımcılardan 15'i Lisans, 11'i Yüksek lisans ve 4'ü Doktora öğrencisidir. Katılımcılardan 11'i Han, 15'i Hui, 2'si Uygur ve 2'si Salar etnik kökenlidir.

Şema 4. Katılımcıların Okuduğu Üniversiteler

Görüşmeye katılan öğrencilerden 9'u Ankara Üniversitesi, 7'si Hacettepe Üniversitesi, 4'ü Hacı Bayram Veli üniversitesi, 2'si Marmara Üniversitesi, 2'si İstanbul Üniversitesi, 2'si Akdeniz Üniversitesi, 2'si Selçuk Üniversitesi, 1'i İstanbul Aydın Üniversitesi ve 1'i ise Sakarya Üniversitesinde okumaktadır.

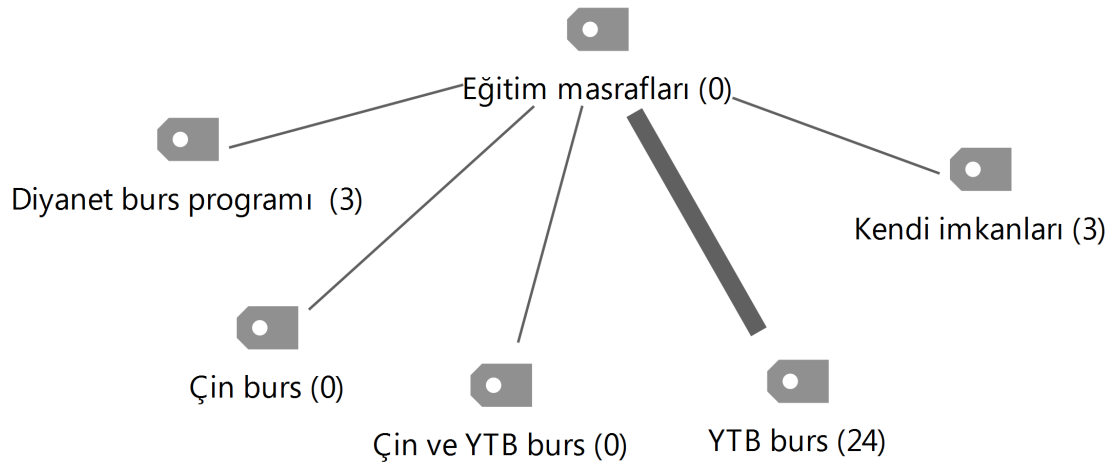

Gazetçilik	5	16,67	16,67
Türk Dil VE Edebiyat	3	10,00	10,00
Turizm yönetimi	2	6,67	6,67
Türkiyat araştırma	2	6,67	6,67
İlahiyat	2	6,67	6,67
Uluslararası ticaret	2	6,67	6,67
İktisat	1	3,33	3,33
İşletme	1	3,33	3,33
İletişim	1	3,33	3,33
Finans	1	3,33	3,33
Türkçe	1	3,33	3,33
Din sosyolojisi	1	3,33	3,33
Uluslararası ilişik	1	3,33	3,33
Bilgisayar Teknoloji ve Öğretim	1	3,33	3,33
Turizm yönetimi	1	3,33	3,33
Sosyoloji	1	3,33	3,33
İngiliz dil bilimi..	1	3,33	3,33
Uluslararası İlahiyat	1	3,33	3,33
Türk dil	1	3,33	3,33
İnsan kaynak yönetimi	1	3,33	3,33
Toplam (Geçerli)	30	100,00	100,00
Missing	0	0,00	-
Total	30	100,00	-

Şema 5. Katılımcıların Okuduğu Bölümler

Görüşmelerden 5'i Gazetçilik, 3'ü Türk Dil ve Edebiyat, 2'iTurizm yönetimi, 2'si İlahiyat, 2'si Türkiyat araştırma, 2'si Uluslararası ticaret, 1'i Uluslararası İlahiyat, 1'i İktisat, 1'i İşletme, 1'i Finans,1'i Türkçe dili, 1'i İnsan kaynakları yönetimi, 1' uluslararası ilişkiler, 1'iİngiliz dil bilimi, 1'i Din sosyolojisi, 1'i İletişim, 1'i Sosyoloji, 1'i Bilgisayar Tokloji ve Öğretim, 1'i Turizim yönetimi, 1'i Türkçe(TÖMER) bölümünde okumaktadırlar.

Katılımcıların Türkiye'ye geldiği tarihler ise şu Şemadedir. Katılımcıların arasında en erken Türkiye'ye gelenler 2013-2014 Güz döneminde gelmişlerdir, bu dönemde gelen öğrenciler(2018-2019 güz döneminde) tez savunması sınavına girmişlerdir. En son gelenler ise 2018-2019 güz döneminde Türkiye'ye gelmişlerdir ve TÖMER'de Türkçe hazırlık dersine devam etmektedirler.

Şema 6. Eğitim Masrafları

Görüşmeye katılan öğrencilerden 24 öğrenci YTB bursu kazandığı için Türkiye'ye gelmişlerdir. Türkiye'ye diyanet bursu programıyla gelen 3 Çinli öğrenci bulunmaktadır. Bunun yanı sıra kendi imkanları ile gelen öğrencilerin sayısının toplamı ise 3'tür. Gelmeden önce Türkçe bilme durumları konusunda ise 26 katılımcı Türkiye'ye gelmeden önce Türkçe'yi hiç bilmediğini, 4'ü ise gelmeden önce Türkçe'yi bildiklerini belirtmişlerdir.

5.2. ÇİNLİ ÖĞRENCİLERİN EĞİTİM AMACI İLE TÜRKİYE'YE GELME NEDENLERİ

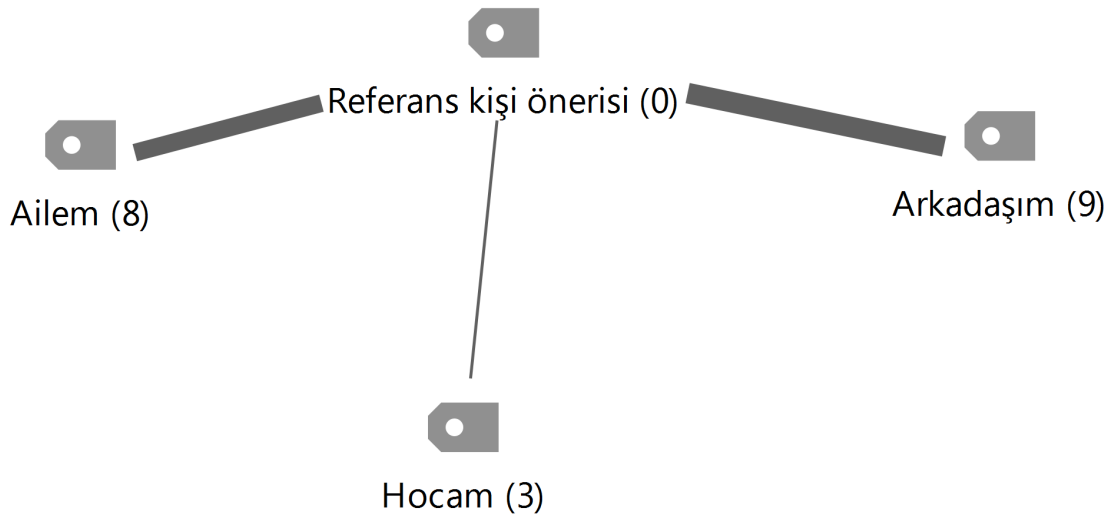
Görüşmeye katılan 30 Çinli öğrencinin Türkiye'ye gelmelerinin 6 ana nedeni olduğu görülmüştür. Bunlar: Burs imkanı, kişi önerisi, Türkiye'ye ilgi ve sempati, hayat ve eğitimde bir değişim fırsatı, Türkiye'nin Müslüman ve laik ülke olması ve Türkçeye ilişkin eğitim alması.

K6 “Ben lisans mezun olduktan sonra Avrupa ülkesine gitmek istedim. Sonra Wechat’ta bir arkadaşım YTB bursunu paylaştı, Türkiye ve Avrupa yakın olduğunu için ben YTB bursuna başvurmayı denedim. Hem ailemin ekonomik durumu iyi değil, eğer ben YTB bursu kazanırsam, baba-ana da zorluk yaşamazlar. O yüzden Türkiye’ye gelmeye karar verdim.”

Ailesinin ekonomik durumu nedeni ile Türkiye’de burs ile okuma imkanını kullanan K6 “Diğer bir önemli sebebi burs. Çünkü benim ailem çiftçiler, ailem ekonomik durumu çok iyi değil, o yüzden YTB burs benim için daha uygun .” sözleri ile düşüncelerini ifade etmiştir.

5.2.2.Referans Kişi Önerisi

Uluslararası öğrencilerle ilgili daha önce yapılan çalışmalarda, ebeveynlerin ve aile üyelerinin çocuklarının yurtdışında çalışma kararını büyük ölçüde etkilediği sonucuna ulaşılmıştır.

Şema 7. Referans Kişi Önerisi

Bu araştırmaya katılan Çinli öğrencilerden 20’si etrafındaki insanlardan öneri almışlar. Öneride bulunanlar aile, hoca ve arkadaşlardan oluşmaktadır. Bu 20 öğrenciden K19 ,Türkiye’ye nasıl geldiğini şöyle bize anlatmıştır:

“2014 yılında buraya geldim. Annem Türk büyük elçilikte çalışıyor, o YTB bursunu duydu, Türkiye’ye gelmemi istiyordu, annem beni sadece bir yerde kalmamı istemiyordu, benim başka bir ülkeye bakmamı istiyordu, yurt dışında

eđitim deneyimi kazanırsam gelecek hayat için güzel bir kazanç olacađını dūřındı, o yüzden benim için YTB'ye bařvurdu ve kazandım, o yüzden geldim. O zaman ailemde sadece annem Tūrkiye'ye gelmemi destekliyordu, diđer ailem hep istemedi. Annem Tūrk Būyūkçilikte çalıřtıđı için birkaç Tūrk tanıyordu, o yüzden ben Tūrkiye'ye yalnız gelmeme rađmen annemin arkadařı falan bana bakabilir ve yardım edebilir. O yüzden annem çok merak etmedi ve desteledi.”

Çin'deyken Tūrk arkadař ve diđer yabancı arkadařlardan YTB bursunu duyan ve onlardan Tūrkiye hakkında bilgi öđrenip Tūrkiye'ye gelen 9 Çinli öđrenciden K11 bunu řu sözlerle açıklamıřtır:

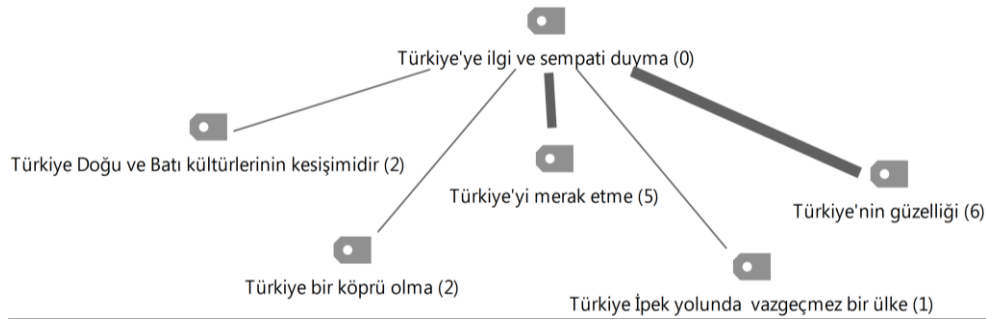
“Buraya gelmeden önce Tūrkçe'yi hiç bilmiyordum, Tūrkiye hakkında Tūrk arkadařım ve benim üniversitemde Tūrkçe öđreten bir hocadan biraz bilgiler öđrendim, ondan sonra Tūrkiye'ye geldim”.

K29 ise “Ben Lisans 2.sınıftayken YTB bursunu yabancı arkadařımdan duydum. O zaman ben sık sık camiye giderken yabancı arkadařlar çok var, o zaman onlar YTB bursunu bana önerdiler. O yüzden ben Tūrkiye'ye geldim”. Derken aynı konuda K24 bu konudaki dūřüncelerini řu sözlerle ifade etmiřtir:

“Ben lisans bitirdikten sonra yüksek lisans yapmayı dūřündüm. Ama ailemin ekonomik durumu iyi deđildir, o yüzden burs olmazsa ben iře gireceđim. Tam o zamanda Xi'An İnternation Studies Üniversite'de Tūrkçe bölümde okuyan arkadařım bana YTB bursu haberi verdiler, o yüzden ben ve onunla beraber bařvurdum ve burs kazandım, geldim buraya.”

5.2.3.Tūrkiye'ye İlgisi ve Sempati Duyma

Tūrkiye dünyada önemli bir Cođrafi konumdadır. Asya Avrupa ve Afrika üç kıta arasında orta bir noktadadır. Mackinder'e göre Avrasya-Afrika kıtalarından oluřan “Dūnya Adası” her açıdan en zengin kıta bileřimi olup Tūrkiye bu bölgenin tam ortasında yer almaktadır (Kaya , 2017).

Şema 8. Türkiye'ye İlgi Ve Sempati Duyma

Görüşmeye katılan 30 Çinli öğrenci arasından 16'sı, Türkçe öğrenmenin yanı sıra, bazıları Türkiye'nin önemli coğrafi konumlarını ve dünyadaki zengin kültürel mirasını görmüş ve bu nedenle de Türkiye'ye gelmeye karar vermişlerdir. Avrupa ülkelerine daha kolay gidebilmek için, Türkiye'nin bir köprü olduğuna inanan Çinli öğrenciler de vardır. Bu konuda K1, Çin'e göre Türkiye'den Almanya'ya gitme imkanının daha yüksek olduğunu şu sözlerle ifade etmiştir:

“...Türk ve Avrupa yakın oluyor, Türkiye'de Doktora yaparsam, belki Almanya'ya gidebilirim. Çünkü daha önce de yurtdışında okuma planım var, Almanya ve Japonya'ya en çok gitmek istiyorum. Bu iki ülkenin sosyolojisi en gelişmiş yer oluyor. O yüzden Türkiye ortak bir köprü olabilir.”

Avrupa'ya gidebilmek için Türkiye'ye geldiğini belirten Uygur öğrenci K7 ise şunları söylemiştir:

“Ben lisans mezun olduktan sonra Avrupa ülkelerine gitmek istedim. Sonra Wechatta bir arkadaşım YTB bursunu paylaştı, Türkiye ve Avrupa yakın olduğunu için ben YTB bursu başvurmayı denedim”.

Coğrafi açıdan bakıldığında, Türkiye Asya, Avrupa ve Afrika kıtalarının önemli bir noktasındadır Ekonomik ve tarihi kökenleri açısından bakıldığında, Türkiye İpek Yolu'nun gelişiminde önemli bir bölgededir. Bu nedenle, son yıllarda Türkiye'nin “Orta Koridor girişimi” ve Çin'in “İpek Yolu Ekonomik Kuşağı ve 21. Yüzyıl Deniz Yolu İpek Yolu” girişimi birbiriyle karşı karşıya olup, her iki ülkeye de birçok işbirliği fırsatı getirmektedir (Wang, Ergusu ve Yang , 2015 s.76-

77). Çin ve Türkiye daha fazla bağlantı kurmuştur. Bu önemli faktörler nedeniyle, bazı Çinli öğrenciler Türkiye'de okumayı tercih etmektedir. Bu nedenle Türkiye'ye gelen Çinli öğrenci K11 bunu şu şekilde ifade etmiştir:

“Diğer yandan İpek Yolu Ekonomik Kuşağı ve 21. Yüzyıl Deniz Yolu İpek Yolunu yeniden canlandırmaya başladı, Türkiye Asya, Avrupa ve Afrika üç kıtada orta bir nokta olduğu için, Türkiye bu proje güncellenirken vazgeçilmez bir ülke olacağını sandım, o yüzden Türkiye'ye gelip Türkçe ve Türkiye'yi tanırsam iyi bir seçenek olacağını düşündüm. O yüzden arkadaşımınla 2015 yılında beraber buraya gelmeye karar verdik.”

Batı ve Doğu kültürünü birlikte entegre eden Türkiye, hem çok kültürlülük bağlamında, hem de Osmanlı kültürünün mirasına sahiptir. Bu tür kültürel çağrışımlar altında, çok sayıda yabancı öğrenci Türkçe ve Türk kültürü öğrenmek istemektedir. Bu nedenle Türkiye'ye gelen K30 bunu şöyle ifade etmiştir:

“Türkiye dünyada çok önemli bir konumdadır, Doğu ve Batı kültürlerinin kesişimidir. Osmanlı İmparatorluğu sayesinde İslamiyeti Avrupa ülkelerine yaymıştır. Aynı zamanda Avrupa düşünce ve kültürü de Türkiye topraklarına aktarılmıştır, o zaman Türkiye hem İslamiyet kültürü hem de Batı kültürü olan bir kapsayıcı ülke olduğunu söyleyebilirim o yüzden geldim”.

Türkiye'nin din kültürünü çok merak eden öğrenci K5 ise gelme nedenini şu sözlerle ifade etmiştir:

“Ben Türkiye'ye gelmeden önce Türkiye hakkında kitapları okudum, kültür hakkında, özellikle din hakkında kitaplarını okudum. Ben de bir müslüman olduğum için dini çok merak ediyorum, o yüzden buraya direk gelmeye karar verip geldim”

Türkiye'ye sadece Türkçe öğrenmek için gelen K8 Türkiye'de bir sene kaldıktan sonra Türkiye'yi çok sevdiği için Türkiye'de bir üniversiteye başvurmuş ve üniversite eğitimi almaya başladığını şu şekilde ifade etmiştir:

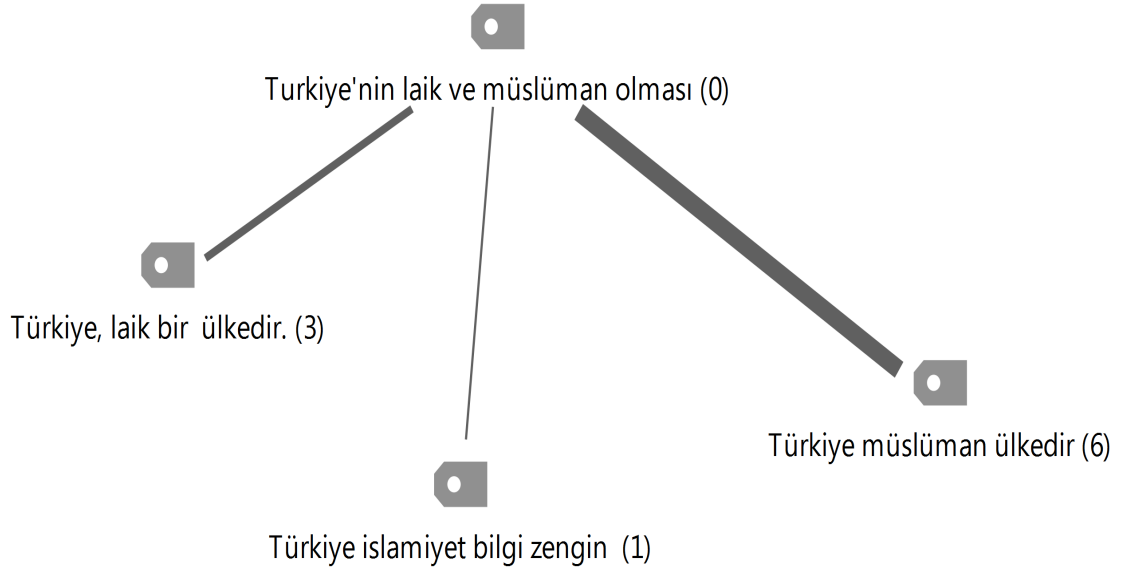
“Türkiye’ye gelmeden önce Çin’de bir üniversiteye zaten girdim, derslerim başladı. Ama üniversiteye başladıktan 2 ay sonra Türkiye’ye gelmek için vize çıktı, o yüzden ben Çin’deki üniversitede de 1 sene dondurup Türkiye’ye geldim. Fakat buraya geldikten sonra Türkiye’yi çok sevdiğim için ben Türkiye’de yabancı öğrenci sınavına girdim ve Ankara üniversitesini kazandım, Türkiye’de üniversiteye başladım”.

Türkiye’ye merak ve ilgilerinden dolayı Türkiye’ye gelmeye karar veren öğrencilerin yanı sıra bir kaç öğrenci de Türkiye’yi TV programında izledikten sonra Türkiye’ye gelmişlerdir. Özellikle son yıllarda Çin’de seyahat TV Show programında sıklıkla Türkiye’ye yer verilmiştir. bu programlarda kültürel alışveriş amaçlı güzel ülkelere gitmektedirler. Bu tür programlarda Türkiye’nin yer alması, büyük ölçüde yabancıları Türkiye’yi gezmeye ve Türkiye’de eğitim almaya yönlendirmektedir. Türkiye’nin güzelliğini görmek isteyen öğrenci K14

“Bir ablam benden önce Türkiye’ye geldi. Ondan Türkiye’yi duydum. Sonra bir kaç ünlü oyuncu seyahat TV programına çıktı, Türkiye’ye gittiler, bu TV program showlarında Türkiye’nin güzelliğini gösterdi, Türkiye arzu edilen bir yeri olduğunu öğrendim ve çok merak ettim, o yüzden bakmaya geldim.” şeklinde bu konudaki düşüncelerini ifade etmiştir.

5.2.4. Türkiye'nin Müslüman ve Laik Ülke Olması

Katılımcı Çinli öğrencilerin 14 Hui, 2 Uygur Türkü ve 2 Salar Türkü Müslümandır, kalan 12 katılımcı ise diğer inançlara sahiptir. Çinde 55 etnik grup vardır ve bunlardan 10’u müslümandır.

Şema 9. Türkiye'nin Müslüman ve Laik Ülke Olması

Çin'de müslüman öğrencilerin sayısı az olmasına rağmen onların hayatında islaymiyet kültürü önemli bir etmendir, o yüzden son yıllarda Türkiye ve Çin arasında ilişki yakınlaştığı zaman Çinli müslüman öğrenciler Türkiye'ye gelip eğitim almak için yeni bir seçim şansına sahip olmuşlardır.

Çalışma kapsamında katılımcılardan Müslüman olan Hui, Uygur ve Salar öğrenciler (18 öğrenciden 10'u) Türkiye müslüman bir ülke olduğu için Türkiye'ye gelmek istediklerini belirtmişlerdir. Genellikle Türkiye'ye gelen Hui, Uygur ve Salar öğrenciler Çin'de azınlık milleti toplumunda yaşamaktadır. Din faktörlerinden dolayı bazen Çin'nin ana kültürü ile uyumsuz yaşamaktadırlar. Örneğin yemek alışkanlıkları gibi. O yüzden Türkiye müslüman ülke olduğu için Çinli müslüman öğrenciler Türkiye'yi tercih etmişlerdir. Bu nedenle Türkiye'ye gelen öğrencinden biri olan K1 bunu “Niye Türkiye'yi seçtim, ben bir Çinli müslüman, Türkiye bir müslüman ülke olduğu için hayata daha rahatlı uyuyabileceğimi sandım”. Sözlere ile ifade etmiştir. Aynı konuda K29 “Öncelikle Türkiye bir müslüman ülkedir, islamiyet kültürü seviyorum. Hem de Türkiye müslüman dünyasından iyi gelişmiş ülkedir, o yüzden geldim” demiştir.

Türkiye bir müslüman ülkedir, o yüzden burada İslamiyet kültürü alanında zengin araştırmalar mevcuttur. Çinli öğrenciler din alanında daha zengin bilgi ve çalışmalara ulaşmak için Türkiye önemli bir seçenektir. Bu nedenle geldiğini belirten K12 bunu şu sözlerle anlatmaktadır:

“Lisans ve yüksek lisanstayken din sosyolojisi okudum, sonra bu alanda daha fazla bilgi edinmeye karar verdim. Yüksek lisanstayken ben Malezya’da değişim programla bir sene okudum. Çin’de din araştırmalar tarih ve sosyoloji perspektiften oluyor, müslüman ülkede farklı olduğunu düşündüm, o yüzden Müslüman ülkeye gidip öğrenmek istedim ”.

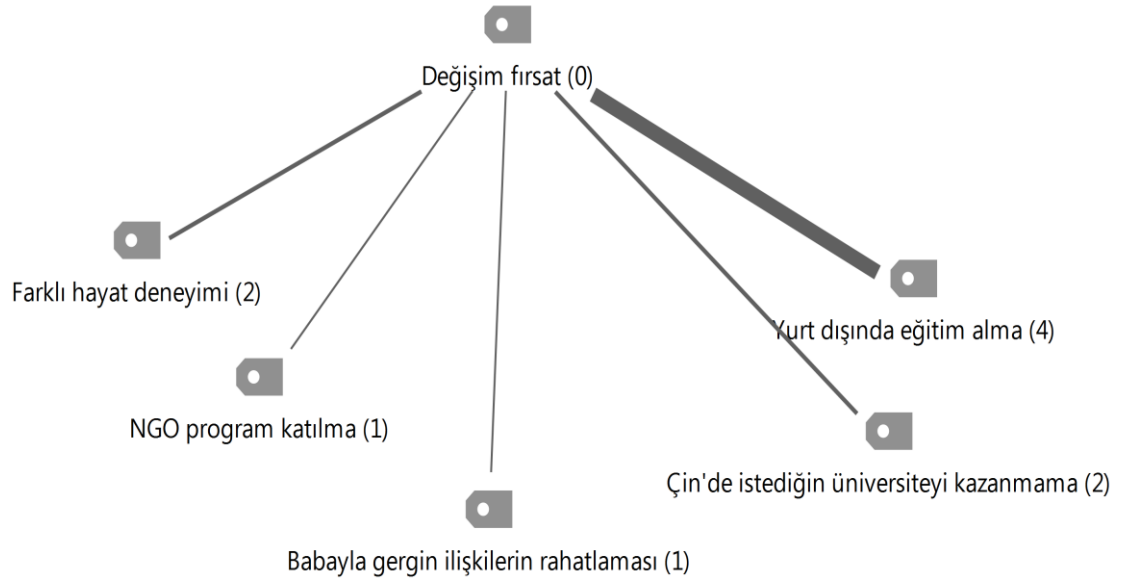
Coğrafi açıdan bakıldığında, Türkiye, Asya, Avrupa ve Afrika’nın orta noktasıdır ve çok kültürlü bir varlığa sahip ülke olduğu söylenebilir. Bu nedenle, bazı Çinli öğrenciler Türkiye’yi kültürel açıdan kapsayıcı bir ülke olarak tanımaktadırlar. Ayrıca Türkiye’de siyaset ve din ayrı olan bir ülke olduğu için daha laik bir ülkedir. 3 Çinli öğrenci bu nedenle Türkiye’ye gelmek istediğini belirtmiştir. Bunlardan birisi K28 “Türkiye İslami dünyasında en laik ve kapsamlı bir ülke olduğunu öğrendim, Asya ve Avrupa kültürü bereber mevcut olan bir ülke oluyor” derken aynı konuda K28 şunları söylemiştir:

“Türkiye dünyada çok önemli bir konumdadır, Doğu ve Batı kültürlerinin kesişimidir. Osmanlı İmparatorluğu sayesinde İslamiyeti Avrupa ülkelerine yaymıştır. Aynı zamanda Avrupa düşünce ve kültürü de Türkiye topraklarına aktarılmıştı. Türkiye hem İslamiyet kültürü hem de Batı kültürü olan bir kapsamlı ülke olduğunu söyleyebilirim, ben daha kapsamlı ve gelişmiş İslamiyeti düşünce ve bilgi almak için Türkiye’ye gelmeye karar verdim”.

5.2.5. Yaşamda Bir Değişim Fırsatı

Küreselleşme nedeniyle gittikçe küçük bir köy haline gelen dünyada, farklı ülkeye gitme, eğitim alma, ticaret yapma gibi çeşitli eylemler kolayca gerçekleşebilmektedir. Son yıllarda Türkiye’ye gelen öğrencilerin sayısı da

artmaktadır. Bu öğrenciler Türkiye’de eğitim almasının yanı sıra diğer hedeflerini de gerçekleştirebilmektedirler.

Şema 10. Değişim Fırsatı

Araştırmaya katılan 30 Çinli öğrenciden farklı bir hayat deneyimi edinmek için 2 Çinli öğrenci Türkiye’ye geldiğini belirtmiştir. Bunlardan K10 “Ben buraya gelmeden önce zaten birkaç sene Türkiye büyükelçiliğinde çalıştım. Ama uzun zaman aynı iş ve aynı konumda çalıştığımı için ben bir değişim yapacağımı düşündüm” şöyle anlatmaktadır. Aynı konuda K29 ise şunları söylemiştir:

“... ben lisans mezun olduktan sonra devlet memuru olarak çalıştım. Ama öyle sert ve sıkı bir ortamı sevmediğim için ben değişik ve serbest bir yere gelmek istedim. O yüzden Türkiye’ye geldim.”

Son yıllarda savaştan dolayı yurtdışına çıkan Suriyeli halk çok fazla bulunmaktadır. Türkiye’deki kayıtlı Suriyeli sayısı 7 Kasım 2019 tarihi itibarıyla bir önceki aya göre 7 bin 864 kişi artarak toplam 3 milyon 682 bin 434 kişi olmuştur(<https://multeciler.org.tr/turkiyedeki-suriyeli-sayisi/>). Bütün dünyada Suriyeli mültecilere yardım eden NGO organizasyonları vardır. Katılımcılardan biri

olan K17 Çin'deki bir NGO programına katılıp Türkiye'deki Suriyeli çocuklar için Türkiye'ye geldiğini şu sözlerle belirtmiştir:

“Geçen sene lisanstan mezun oldum. Ben Çin'in bir NGO programına katıldım. Bu programda Türkiye'deki yetimhanede kalan Suriyeli çocuklara üç haftalık servis ve dersi verdik. O zaman Ankaradaki Çinli arkadaşımı tanıdım. Bu programı bitirdikten sonra yüksek lisansa hemen başlamadım. Türkçe öğrenmeye karar verdim”.

Yurt dışında eğitim deneyim almak için Türkiye'yi seçtiğini belirten 4 katılımcıdan K26 “Yurt dışında okumak istedim, birkaç ülkeyi düşündüm. Babamın bir arkadaşı Türkiye'yi tavsiye etti. Türkiye'yi biraz öğrendikten sonra ben Türkiye'ye gelmeye karar verdim .” şeklinde Türkiye'ye gelmek istemesinin ana nedeninin yurtdışında eğitim alma isteği olduğunu belirtmiştir.

Çin'de kendi istediği üniversiteyi kazanamadığı için Türkiye'de okumak isteyen 2 katılımcıdan K4 bunu şu sözlerle ifade etmiştir:

“Ben çocukken Türkiye'ye bir defa geldim, güzel deneyim aldım. Sonra Çin'deki üniversiteye girmek için sınava girdim, ama istediğim puanı alamadım, istediğim üniversitesiye giremedim. Bu yüzden Türkiye'de bir üniversitede okumaya karar verdim, çok fazla şey düşünmedim”.

Uluslararası öğrencileri ile ilgilenen araştırmalarda, ebeveynler ve çocuklar arasındaki çatışmaların da çocukların dışarı çıkmasının sebeplerinden biri olduğu görülmüştür. The(2014,s.4)'ın örnek çalışmasında, Genç nesiller ve yaşlılar arasındaki aile çatışmaların, genç göçmen neslin devamlılığını motive edeceğini belirtmiştir. Ulaşım imkanlarının gelişmesi ve gelişen teknoloji ile genç nesil ailesi ile çatışma yaşadığında yurtdışında eğitim alma konusunda daha cesaretli olmaktadır. Bu çalışmada da katılımcıların Türkiye'ye gelme nedenleri arasında biri olan K15 babasıyla çatışma içinde olduğundan Türkiye'ye geldiğini şu sözlerle anlatmıştır:

“Ben ve babam arasında ilişkimiz biraz gergindi, sık sık kavga ederiz, o yüzden ben yurt dışına gitmek istedim. O zaman ablam zaten Türkiye’de yüksek lisans yapıyor ,o yüzden ben Türkiye’ye gelmeye karar verdim.”

5.2.6. Türkçeye İlişkin Eğitim Alması

Çinli öğrencilere Türkiye’de eğitim alma nedenleri sorulduğunda buna Türkçeye ilişkin eğitim alma isteği yönünde 8 katılımcı yanıt vermiştir. Bu 8 katılımcı Türkçeye ilişkin eğitim alma isteğini, işinin Türkçe ile ilgili olması (1), Türkçe eğitim için en ideal ülke olması (4) ve sadece Türkçe öğrenmeye gelmiş olması (3) şeklinde belirtmiştir.

Çinli öğrencilerden Türkiye’ye eğitim almak için gelme gerekçesini akademik gerekçe olarak sunan öğrencilerden ikisi gelmeden önce Türkçe bölümünü okuduğunu bu nedenle de Türkiyede eğitim almak istediğini belirtmiştir. Bunlardan K3 “2018 yılında Türkiye’ye geldim. Ben lisanstayken Türkçe bölümü okudum, O yüzden Türkiye’ye geldim.” şeklinde bu konudaki düşüncelerini ifade etmiştir.

Türkiyat alanında eğitim gören ve bu nedenle Türkiye’ye geldiğini söyleyen K6 ise Türkiyat çalışmaları için Türkiye’nin beşik olma durumunu şu sözlerle ifade etmiştir:

“2014 yılında ben değişme programı olarak Türkiye’de bir sene kaldım. O zaman İstanbul’u çok beğendim. Sonra Türkiye’nin devlet bursunu duydum. O yüzden Türkiye’ye gelmeyi düşünmeye haline getirdim. Çünkü Türkiye’de Türkiyat araştırma bu bölüm okuyabilirsem çok iyi olacak , Türkiye Türkiyat bölümünün bir beşik gibi düşünüyordum. O yüzden Türkiye’de Doktora yapacağımı karar verdim.”

Türk Dil Bölümde doktora yapan öğrenci K21 bu nedenle Türkiye’ye gelmiştir. Ona göre kendinin bölümü ile ilgili en zengin bilgiye ulaşabileceği yer Türkiye’dir. Bunu şu sözlerle ifade etmiştir:

“Önce Tayvan’dayken aynı bölümden lisans bitirdim. Sonra yüksek lisans ve askeriye bitirdikten sonra ben yine aynı bölümde devam etmek ve bilgilerimi genişlemek istedim. O yüzden Türkiye’ye gelmeye karar verdim. O zamanda ben diğer arkadaşımın YTB burs duyudum, YTB burs başvurdum ve kazandım, geldim. O zaman eğer YTB burs kazanmazsam, ben hemen gelmem, ama yine geleceğim, Çünkü benim bölüm iyi öğrenmek için Türkiye en ideal bir yerdir.”

Çince ve Türkçe tercümanlık yapmak isteyen Çinli öğrenci K8 ise bu konudaki düşüncelerini şu sözlerle ifade etmiştir:

“Başlangıçta ben sadece Türkçe öğrenmek istedim, çünkü ben tercüman olmak istedim, hem de benim üniversitemde Türkçe bölümü de var, o yüzden Türkiye’de bir senelik Türkçe ders almak istedim, sonra tekrar Çin’e döneceğim”.

Dünya’ya Türkiye’yi, Türk dilini, tarihini, kültürünü ve sanatını dünyada en güzel yayma işini yapan kamu vakfı Yunus Emre Vakfı’dır. Diğer uluslararası öğrenciler gibi bazı Çinli öğrenciler de bu vakfın avantajlarından faydalanmıştır. Onlar yaz kursuna katıldıktan sonra Türk kültürünü ve Türkçe öğrenmek için Türkiye’ye gelmeye karar vermişlerdir. Bu sebeple gelen Çinli öğrenci K17 bunu şöyle ifade etmiştir:

“Geçen yaz tatilde Türkiye’de Emire Yunus yaz kursu başvurdum ve kazandım. Bu kursu bitirdikten sonra ben Türkçe öğrenmeye karar verdim. Ve bir ara vereceğimi düşündüm”.

Çin’de Türkiye Büyükelçiliğinde çalışan öğrenci K10, Türkçesini geliştirmek için Türkiye’ye geldiğini “Benim işim Türkiye ve Türkçe ile ilgili, o yüzden buraya gelip Türkçe öğrenmemi ve Türkiye’yi tanımamı için geldim” sözleri ile ifade etmiştir.

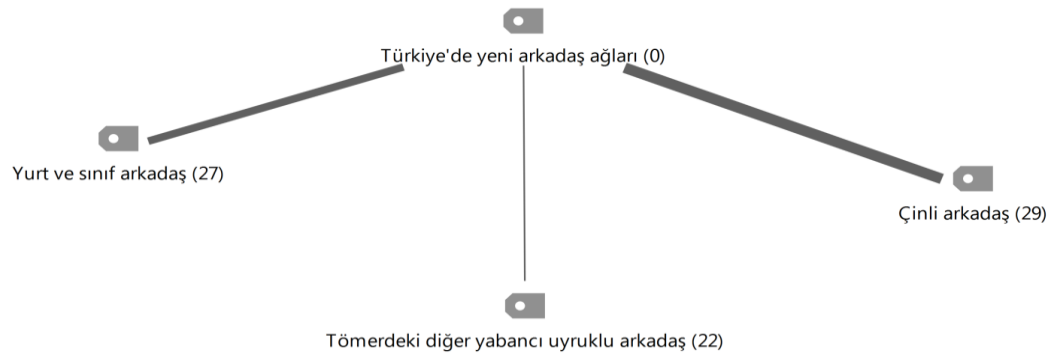
Özetlemek gerekirse Türk devlet burs desteğinin Çinli öğrencilerin Türkiye’ye gelmesinin en önemli nedeni olduğunu görebiliriz. 30 Çinli öğrenci arasında 27 Çinli öğrenci burs faktörünü dikkate almaktadır. Burs desteği olmadan,

bazı öğrencilerin ailesinin ekonomik durumu iyi olmadığı için çocukların yurtdışında eğitim almasına katkı sağlayamayacaklardır. İkinci Sebep, etrafındaki kişilerin önerileridir. Bu öneriler arasında da yine uluslararası eğitim deneyiminin önemi ve burslar yer almıştır. Üçüncü önemli sebep, Türk kültürünün çekiciliği ve önemidir. Dördüncü sebep, Çinli öğrencilerin Türkiye'de eğitim alırken hayatta bir değişim fırsatı elde etme isteğidir. Beşinci sebep, Türkiye'nin Müslüman ve laik bir ülke olmasıdır. Bunu belirtenler Çinli müslüman öğrencilerdir. Son faktör ise akademik arayışlardır. Türkçe öğrenmesinin yanı sıra, bazı bölümler sadece Türkiye'de bulabilmektedir.

5.3. TÜRKİYE'DE OKUYAN ÇİNLİ ÖĞRENCİLERİN SOSYAL HAYATI VE İLETİŞİM AĞI

5.3.1. Türkiye'deki Çinli Öğrencilerin Arkadaş Ağı

Yurt dışında okuduğuda aileden uzak bir yaşam vardır ve bu noktada da gidilen ülkede kurulan arkadaşlıklar önemlidir.

Şema 11. Türkiye'deki Çinli Öğrencilerin Arkadaş Ağı

Yabancı ülkelerde eğitim alma sürecinde arkadaşlar sadece akademik anlamda Uluslararası ilişki değil, aynı zamanda gündelik yaşamda karşılaşılan zorluklar olduğunda da yardım edebilirler. Ayrıca, aileye olan özlemi ve yalnızlığı da azaltabilmektedirler. Türkiye'de okuyan Çinli öğrencilerin arkadaş ağı üç gruptan

oluşmaktadır. TÖMER’de tanışılan öğrenciler, sınıf ve yurt arkadaşları ve Çinli arkadaşlar.

5.3.1.1. Türkiye'ye İlk Geldiklerinde TÖMER'de Tanıştıkları Öğrenciler

Bu öğrenciler daha çok dünyanın dört bir yanından gelen uluslararası öğrencilerden oluşmaktadır. Bu yabancı arkadaşlarla ilişki ağı, çoğunlukla Türkiye'ye gelen Çinli öğrencilerin ilk yılında yoğunlaşmıştır. Birlikte Türkçe dersi alma gereği nedeniyle her gün görüşmektedirler. Bu bağlamda arkadaşları olan öğrencilerden Sun ve Li bu konudaki düşüncelerini şu şekilde ifade etmişlerdir.

K10 “İlke senedeyken TÖMER arkadaşımın çoğu diğer yabancı öğrencilerden oldu, o yüzden o zaman daha fazla yabancı arkadaşımınla zaman geçtim”. K23 “TÖMER’de yabancı arkadaşlar da var. Şimdi onlarla sık sık görüşüyoruz”.

5.3.1.2. Yurt ve Sınıftaki Türk Arkadaşları

Türkiye'ye gelen Çinli öğrenciler, TÖMER’de diğer yabancı arkadaşlarla arkadaş ağı kurarken, yurttan veya TÖMER’den mezun olduktan sonra başladıkları bölümde Türk arkadaşlarla sosyal ağlar da kurmaktadır. Bu konuda K13 “Benim oda arkadaşımın çok iyiler, biz farklı uygu saati alışkanlığımız olması rağmen, biz iyi anlaştık , birbirimize saygı gösterdiğimiz için iyi arkadaşlık yaptık. Onlarla sohbet sık sık ederiz.” demiştir.

Türkiye'ye gelmeden önce Türkçe bilen K21 ise odasındaki Türk arkadaş ve yabancı arkadaşına yardım ederek iyi arkadaşlık ilişkisi kurduğunu şu sözlerle ifade etmiştir:

“Bölümde Türk arkadaşlar var, yurt ve oda arkadaşlarla daha yakın oluruz, daha fazla zaman beraber geçtik. O zaman oda arkadaşım da yabancılar var, ben Türkçe bildiğim için onlara sık sık tercümanlık yapıyordum, öyle fırsat sayesinde benim Türkçe ilerlemek için de yardımcı oldu.”

5.3.1.3. Çinli Arkadaş Ağları

Daha önce yapılan çalışmalarda Çinli öğrencilerin yurtdışında okurken Çinli arkadaşlarla zaman geçirmeyi tercih ettikleri görülmüştür. Örneğin Liu(2008)'nin İngiltere'de eğitim gören Çinli öğrencilerin sosyal entegrasyonları konusunda yaptığı çalışmada, Çinli öğrencilerin Çinli arkadaşlarla birlikte yaşamayı, Çince konuşmayı tercih ettiklerini saptamıştır. Bu nedenle, Çinli öğrencilerin İngiltere toplumuna ve kültürüne entegrasyon seviyesi düşüktür. Bu sonuçlar bizim araştırma bulgularımızla da örtüşmektedir. Türkiye'de okuyan Çinli öğrencilerin kendi aralarındaki iletişim diğer arkadaşlarla olan iletişimden daha yüksektir. K1 zamanının çoğunu Çinli arkadaşlarla geçirdiğini şu sözlerle ifade etmiştir:

“Diğer zamanda Çinli arkadaşlarımızla daha çok zaman beraber geçiyorduk. Örneğin diğer şehire giderken genelde Çinli arkadaşımınla gidiyorduk. Çünkü aynı yerden geldiğimiz için genel alışkanlığımız benzerdir, o yüzden beraber yola çıkarken daha iyi anlaşabiliriz”.

Aynı konuda K4, “Çinli arkadaşım daha fazla, çünkü biz sık sık Çin lokantaya beraber gidiyoruz” demiştir. Çinli öğrencilerin Türkiye'de bir Çinli arkadaş çevresi kurmasının iki ana yolu vardır.

Birinci yöntem Çin'deki en yaygın kullanılan iletişim yazılımı olan WeChat'in yardımıyla Çinli öğrenciler birbirleriyle iletişim kurmaktadır. Türkiye'ye gelecek öğrenciler Türkiye hakkında bilgi edinmek için Türkiye'ye gelmeden önce, kar top Şemale Türkiye'de okuyan Çinli arkadaşlarının WeChattan bilgi alıp onlarla internette iletişim kurmaktadır. WeChatin faydaları nedeniyle, Türkiye'deki Çinli öğrenciler, Türkiye'deki öğrencilere bilgi sağlamak ve yardım etmek için bir WeChat grubu oluşturmuştur.

K5“Çinli arkadaşım Wechatte(internet yolu) Türkiye'de Çinli gruptan tanıdım. Aslında buraya gelmeden önce bu bursu bilen kişiden haberler ve yardım alıyordum, sonra onlardan diğer arkadaşlarının WeChat iletişim bilgileri alabiliriz. Buradaki arkadaşım genel böyle ilişki ağı oldu. Buradaki öğrencilerle birbirimizi tanıyoruz.”

WeChat grubundaki Çinli öğrenciler, WeChat grubuna yeni Çinli öğrenciler de ekleyebilmektedirler ve böylece Türkiye'deki Çinli öğrenciler birbirlerine yardım edebilmektedirler. Bu konuda K8 “Çinli arkadaşım çok var, Ankara'daki Çinli öğrenciler Wechatte sohbet grup var, birbirmizin ortak arkadaşı varsa bizi tanıştırdılar.” şeklinde düşüncelerini belirtmiştir.

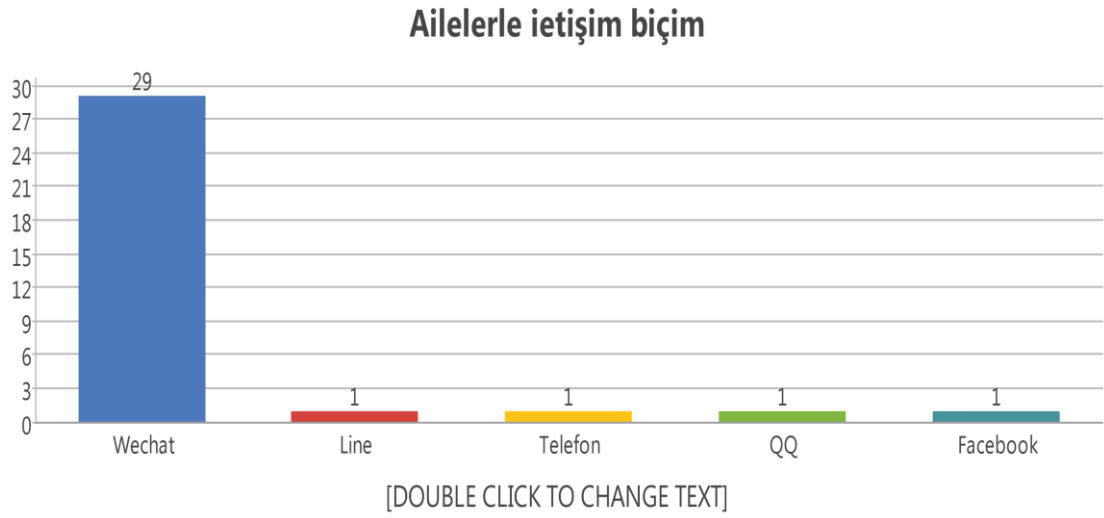
İkinci yöntem ise ortak arkadaş, yani Çinli arkadaşlarının arkadaşları ile tanışma şeklindedir. Ayrıca yeni gelen öğrenciler için karşılama buluşmaları da düzenlenmektedir. Bu konuda K16 şunları söylemiştir:

“Çinli arkadaşlar da çok var, Çinli arkadaşımızın arkadaşlarla beraber Çin lokantaya, Çin büyük elçilik faaliyete ya da gezmeğe giderken birbirimizle tanıştık. Genelde yeni gelen Çinli arkadaşımızı varsa, Ankara'daki Çinli öğrenciler bir defa görüşme yapıyorduk, Çin yemeğe gidiyorduk”.

K8 ise bu durumu “Çinli arkadaşım da çok var, genel de Çinli öğrenciler Çin lokantada arkadaşımın arkadaşlarıyla beraber yemeğe giderken, ya da gezmeğe giderken tanışıyorduk.” sözleri ile ifade etmiştir.

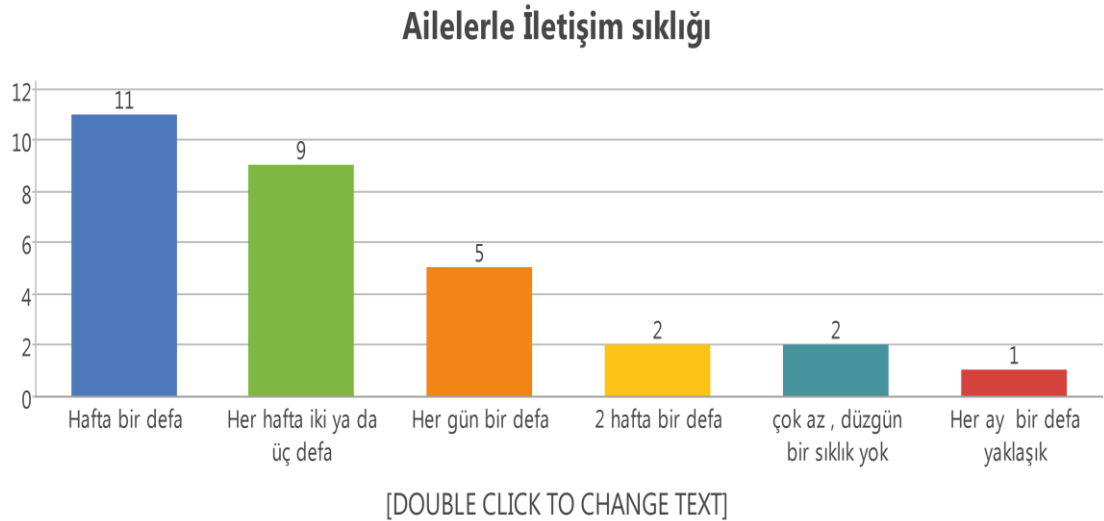
Türkiye'deki Çinli öğrencilerin arkadaşlık ağı, Türk arkadaşlar, diğer yabancı arkadaşlar ve Çinli arkadaşlardan oluşmaktadır. Fakat ortak kültürel geçmişe ve aynı dile bağlı olarak, Çinli öğrenciler bir araya geldiklerinde, daha yüksek bir güven duygusu kazanmakta ve kendi kültürel çevrelerini oluşturmaya istekli olmaktadır. Böylece onlar Türkiye'deyken beraber Çin restoranlarında yemek yemekte ve kültürel özelliklerini devam ettirmenin memnuniyetini yaşamaktadırlar. Ya da Türkiye'de yabancı oldukları bir ortamda birbirlerini daha iyi anlayabilmekte ve rahatlatılabilmektedirler. Bu nedenle, aynı kültürel geçmiş ve dilin oluşturduğu bu sosyal ve kültürel sermaye Çinli öğrencileri beraber Çin kültürel çevresinde kalmaya teşvik etmektedir. Kısaca sosyal ve kültürel sermayelerini devam istekleri fazla olan Çinli öğrenciler adeta segrasyona uygun bir yaşam sürmektedirler.

5.3.2. Çinli Öğrencilerin Aileleri İle İletişim Biçimi ve Sıklığı

Şema 12. Ailelerle İletişim Biçimi

Yukarıdaki Şemada, Çinli öğrencilerin aileleriyle temas kurmasının ana yolunun WeChat olduğunu görebiliriz.

Şema 13. Ailelerle İletişim Sıklığı

Türkiye'de okuyan Çinli öğrenciler Türkiye'de kurulan yeni arkadaş ağına ek olarak, alabilecekleri bir diğer destek ağı da aileleridir. Şemdan Çinli öğrenciler ve

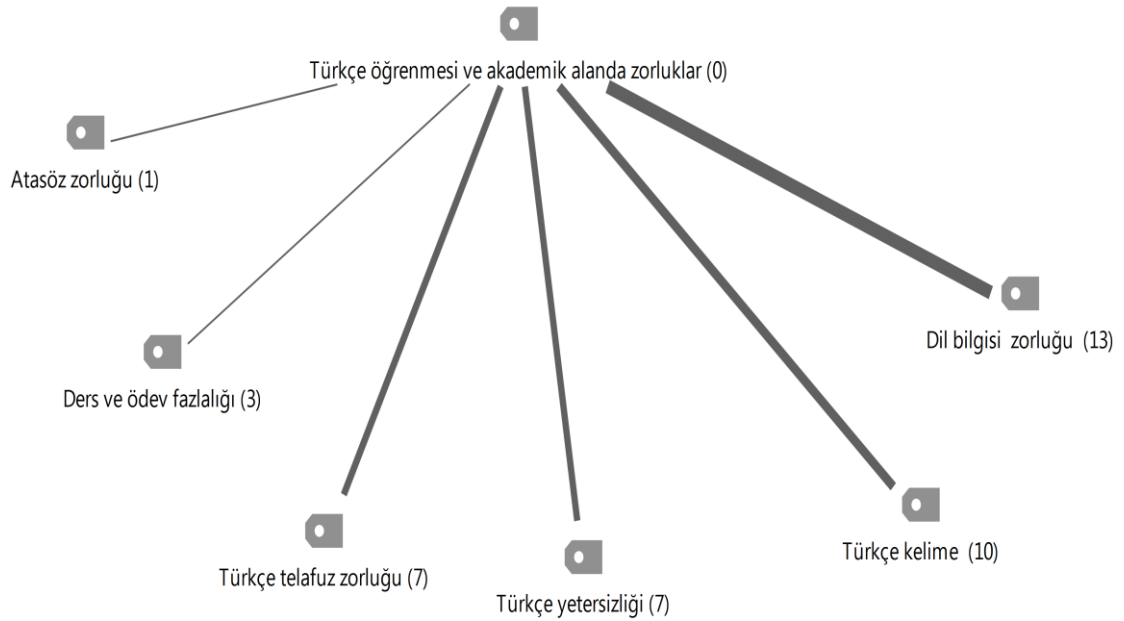
aileleri arasındaki temas sıklığının haftada 1-3 kez yoğunlaştığını görebiliriz. Çoğu Çinli öğrenciler WeChatta Türkiye'deki hayatın resim veya video şeklinde ailelerle paylaşarak ve ardından sesli görüşmeler ve görüntülü görüşmeler yaparak aileleriyle bağlantı kurmaktadır. Tıpkı Öğrenci K2'nın dediği gibi “Genelde Wechatta sık sık hayatımızı paylaşıyoruz, ama bir hafta gibi bir telefon arama(sesli ya da görüntülü telefon) yaparım.”

Çinli öğrenciler ve aileleri arasındaki temas sıklığının yüksek olmadığını tespit edebiliriz. Görüşmelere katılan 30 öğrenciden sadece 5 kişi aileleri ile her gün temasa geçmiştiler. Hatta bir öğrenci ayda bir kez ailesiyle iletişime geçmiştir. Bu her sabah, öğlen ve akşam ailelerini arayan ve selamlayan Türk öğrencilerinin alışkanlıklarından farklıdır. Sosyal ve kültürel sermaye perspektifinden bakıldığında, bu Türk halkının duygularını doğrudan ifade etmekten hoşlanırken, Çinliler duygularını sınırlandırmışlardır ve duygularını doğrudan Türkler gibi ifade etmemektedirler. Çinli öğrencilerin bu konudaki gözlemlerini K5'in şu ifadeleri gayet güzel yansıtmaktadır:

“Türkler çok sıcakkanlı ve aşırı samimi. Onların kendi duygusu ve fikirleri direk anlatabilirler. Örneğin ben gençte hafta başka yere gittim, sonra geri döndüm, odama varırken oda arkadaşım bana ‘ben seni sarmak istiyorum’ diye söyledi. Neden sordum, o diyor ki ‘ sadece seni özeledim, seni sarmak istiyorum.’ Ama böyle şey biz direk söylemez.”

5.4. ÇİNLİ ÖĞRENCİLERİN TÜRKİYE'DE KARŞILAŞTIĞI ZORLUKLAR

5.4.1. Türkçe Öğrenmesi ve Akademik Alanda Zorluklar

Şema 14. Türkçe Öğrenmesi ve Akademik Alanda Zorluklar

Çinli öğrenciler için Türkiye'ye geldikten sonra ilk ve en önemli şey Türkçe öğrenilmesidir. YTB burslu öğrencilerin Türkiye'ye geldikten sonra TÖMER'de zorunlu 8 aylık Türkçe hazırlık dersine katılması gerekmektedir. Ondan sonra bölüme geçebilmektedirler.

Bütün burslu yabancı öğrenciler TÖMER'de Türkçenin telafuz, dilbilgisi, okuma, yazma ve konuşma kurallarını sıfırdan öğrenmeye başlamaktadırlar. Fakat TÖMER'de sadece 8 aylık ders almaktadırlar. TÖMER'den sonra çoğu öğrenciler bölümlerinde birinci dönemde Türkçeleri zayıf olduğu için zorluk yaşamaktadır. Bunun yanı sıra 13 kişi Türkçe dilbilgi zorluğu, 10 kişi Türkçe kelime zorluğu, 7 kişi Türkçe telafuz zorluğu, 3 kişi ders ve ödevin ağırlığı ve 1 kişi Türkçede atasöz zorluğundan bahsetmişlerdir.

Türkçe dilbilgisi zorluğundan bahseden Çinli öğrenciler en fazladır(13 kişi). Bu konuda K5“Üniversitede en zor şey dil. Dil konusunda dilbilgisi bana en zorlandı. Şimdi hala çok iyi olmadı, ilerlemeye devam ediyor, ama çok iyi değil.” derken K8 “Türkçe öğrendiğimin zamanda dil bilgisi kısmı en zordu bana göre. Şimdiye kadar dil bilgisi yine yanlışlık var. Örneğin ödevimi yaparken yine grama soru çıkıyor.” Sözleri ile bu konudaki düşüncelerini ifade etmiştir.

Yetersiz Türkçe kelimeler Çinli öğrenciler için bir başka zorluk alanı oluşturmaktadır. Bu zorluktan görüşmeye katılan 10 kişi söz etmiştir. Bunlardan biri K16 “Yeterli kelime yok, bazen bir şey anlatırken Türkçe kelime bilmediğim için vazgeçiyorum. Türkçe yeniden başladığı için hep kelimeler de yeniden ezberlememiz lazım, bu çok zor bir şey ” demiştir.

Genelde Çin’den gelen uygurlar Türk oldukları için Türkiye’de konuşulan Türkçeyi daha kolayca öğrenebilirler, fakat onlar yine Türkçe kelimelerde zorluklarla karşılaşmışlardır. Bir uygur kızı olan K6 yaşadıklarını şu şekilde anlatmıştır:

“Dili konusunda çok fazla zorlukta yaşamadım, çünkü Uyurca ve Türkçe aynı dili sistemi oluyor, diğer Çinli arkadaşşımdan ben daha kolayca öğrendim. Ama iki dil yakın olmasına rağmen yine zorluk var, Örneğin Türkçe’de eşanlamlı kelimeler çok var, bu bilen kelimeler de dersim için yetmiyor, bu kısmında bana biraz zorlandı.”

Kelime zorluğu konusunda bir Salar öğrenci K29 ise şunları söylemiştir: “Benim için en zor kısım kelimeler, Örneğin Türkçe ve Salarcada benzer kelimeler var, ama anlam farklı oluyor, o yüzden bunu en zor kısım benim için.”

TÖMER’den sonra bölümdeki derslerde Türkçe yetersiz olduğu için zorluklar yaşayan 7 kişi vardır. Bunlardan 3 öğrenci şu sözlerle ifade etmişler:

K8 “Bölümde dersim başladıktan sonra, ilk dönemde Türkçem yetermediği için derste bazen hiç anlamam, her ders önce ders kitaplarım çok okuyordum, dersim için hazırlanıyordum.”

K25 “TÖMERden sonra bölüm başladığımın zamanda çok zordur, çünkü TÖMERde en basit Türkçeler öğrendik, sonra hemen bölüm ders başlayınca Türkçe hiç yetmiyordu, hatta derste hoca ne anlattığı, sınıfca ne konuştuğu anlayamadığımı söyleyebilirim. Özellikle birince dönemde çok zor geçiyordum.”

Tayvan'dayken Türk dil bölümünden mezun olan öğrenci K21 Türkiye'ye gelmeden önce Türkçe bildiğini ancak buna rağmen bölümdeki derslerde Türkçesini yetersiz hissettiğini şu sözlerle anlatmıştır:

“Tayvan'dayken ve TÖMER'deyken Türkçe öğrenmeme rağmen, bölümde derslerimi için Türkçem yetmiyor. bölümde dersler akademik Türkçe ve Edebi dillerle oluyor, o yüzden bölüm derslerim alırken ben lisans dersleri de aldım, eksikleri eklemeye çalıştım. Sınıf arkadaşlarla sık sık konuşmaya çalışıyordum, onlar lisans ve yüksek lisanstayken ne dersleri ve bilgileri öğrendiğini öğrenmeye çalışıyordum. Öyle yetişmeye çalıştım.”

Lisans öğrencileri her hafta derslerinin çok fazla olduğunu anlatmaktadırlar. Çok fazla ödev ve okuma listesi olan ama Türkçesi yetersiz olan Çinli öğrenciler ödevlerini yaparken iki kat vakit harcalamak zorunda kalmaktadırlar. bu knudaki yaşadıklarını iki lisans öğrencisi şu sözlerle anlatmıştır:

K8 “Bölümde dersim başladıktan sonra ,ilk dönemde Türkçem yetermediği için derste bazen hiç anlamam, her ders önce ders kitaplarım çok okuyordum, dersim için hazırlanıyordum. Hem de her hafta dersim çok fazla, en fazla olan bir dönemde her haftada 10 dersim vardı, ödevim de fazladı ,o zaman dersim için baya zaman harcaladım. Ama çok iyiki, öyle çalıştığımı için Türkçem ve derslerim yetiştim.”

K13 “Akademik Türkçe çok iyi olmadığı için makeleleri okurken çok zor. Her gün ödevim var, boş zaman çok az, istediğimin bir şey için zaman yok.”

Türkçe öğrenmesinde diğer zorluklar Türkçenin telafuz ve Türkçede sıklıkla kullandığı atasözleri. Bu zorlukta yaşayan K15 “Telafuz çok zor. ben çocuklukten beri çok konuşkan birisi değilim. O yüzden Türkçede bazı harfları iyi

konuşmuyordum.” ve K19 “Türkçede dil bilgisi en zor, ekler çok fazla. Atasözleri de zor, Türkler çok kullanıyorlar,ama anlamak benim için çok zor.” bu yanıtlar vermiştiler.

5.4.2. Türkçe Zorluğu Çözmek İçin Çinli Öğrencilerin Alabildiği Yardımlar Ve Kolaylıklar

Bu Çinli öğrenciler Türkiye’ye geldikten sonra hem Türkiye’ye hayata uymak için hem eğitim alanda daha kolayca öğrenebilmek için Türkçe hızlıca öğrenmeliler. Çeşitli zorluklar olmasına rağmen bu konuda kolaylık ve yardımlar da mevcuttur. Bütün yabancı öğrenciler Türkiye’ye geldikten sonra Türkçeye sıfırdan başlamaktadırlar. Hiç Türkçe bilmeyen öğrenciler de Türkçe’ye iyi öğrenme imkanı olmaktadır.

Çinli öğrenciler ilk senede TÖMERde Türkçe ders alırken, internetten medya araçlarından dizi izleme, kitap okuma gibi faaliyetlerle de Türkçelerini geliştirmeye çalışmaktadırlar. Türkçe öğrenirken çok zorluk yaşamayan K11 Türkçe öğrenme sürecini şu sözlerle açıklamıştır:

“Türkçemiz TÖMER’de sıfırdan öğrenmeye başladık, hep alfabelerden yeni öğreniyorduk, TÖMER’deki Türkçe öğretme sistem kapsamlıdır, o yüzden bana çok zorlandığı bir şey çıkmadı. Türkçe iyi öğrenmek için ben Türkçe kitabı okudum ve dizi izledim. Örneğin TÖMER’deyken ben ‘Baba Candır’ bu dizi izledim. Bunun Türkçe dilenme ve yazma için çok faydalı.”

Bunun yanı sıra YTB burslu yabancı öğrenciler yerel öğrenciler gibi KYK yurt ve özel yurttan yararlanmaktadır. O yüzden yabancı öğrenciler ya odada ya yurttan Türk arkadaşları tanıyabilirler ve Türkçe konuşma fırsatı bulabilmektedirler. Aslında dil öğrenmek için en ideal olan o dili kullanan yere gidip öğrenmektir. Türkiye’ye gelen yabancı öğrenciler zaten böyle şans ve kolaylığa sahiptirler. Her gün Türkçe konuşulan ortamda yaşadığı için hem dinleme hem konuşma hem de dilini ilerletmek için bundan faydalanmaktadır. Bunu K10 şu sözlerle açıklamıştır:

“Birinci sene Türkçe öğrenmek için en önemli zaman, ama ben özel yurttta kaldığımı için daha İngilizce kullandım. Ama sonra ikinci sene KYK yurda geçtim, oda arkadaşım hep Türk kızlar, Türkçe söylemek zorunda kaldım, o yüzden Türkçe ilerlemeye başladı.”

Çinden gelen Uygur ve Salar öğrencilerin Türk olması ve ana dillerinin Türkçe ile benzer olması onların Türkçe öğrenmesini kolaylaştırmıştır. Bunu bir Uygur öğrenci olan K6 şu sözlerle dile getirmiştir. “Dil konusunda çok fazla zorlukta yaşamadım, çünkü Uygurca ve Türkçe aynı dil sistemi oluyor, diğer Çinli arkadaşımından ben kolayca öğrendim.” Salar öğrenci olan K25 ise “Türkçe çok zor bir dil değil, hem de Salarca ve Türkçe 10% benzer.” demiştir.

Uygur ve salar öğrencilerin ana dilinin Türkçe’ye benzerliği sayesinde diğer Çinli öğrencilerden daha kolayca Türkçe öğrenmektedirler. Bunun yanı sıra İngilizce bilenlerin de Türkçe öğrenmesi daha kolay olmaktadır. Bu kolaylığı K19 şu sözlerle ifade etmiştir:

“TÖMER’deyken sınıf arkadaşlarım İngilizce biliyorlar o yüzden onlarla İngilizce ile iletişim kuruyorduk, Türkçe öğrendikten sonra İngilizce ve Türkçe beraber kullanıyoruz. TÖMER’deyken bir Özbekistanlı abla vardı, onun İngilizce çok iyidir, hem Özbekistanlı olduğu için Türkçe de çok iyice ve hızlıca öğrendi, o zaman ben bir anlamadığım soru olunca ona hemen sorabilirim, o İngilizceyle bana açıkladıktan sonra sorunu hemen çözebilirdim.”

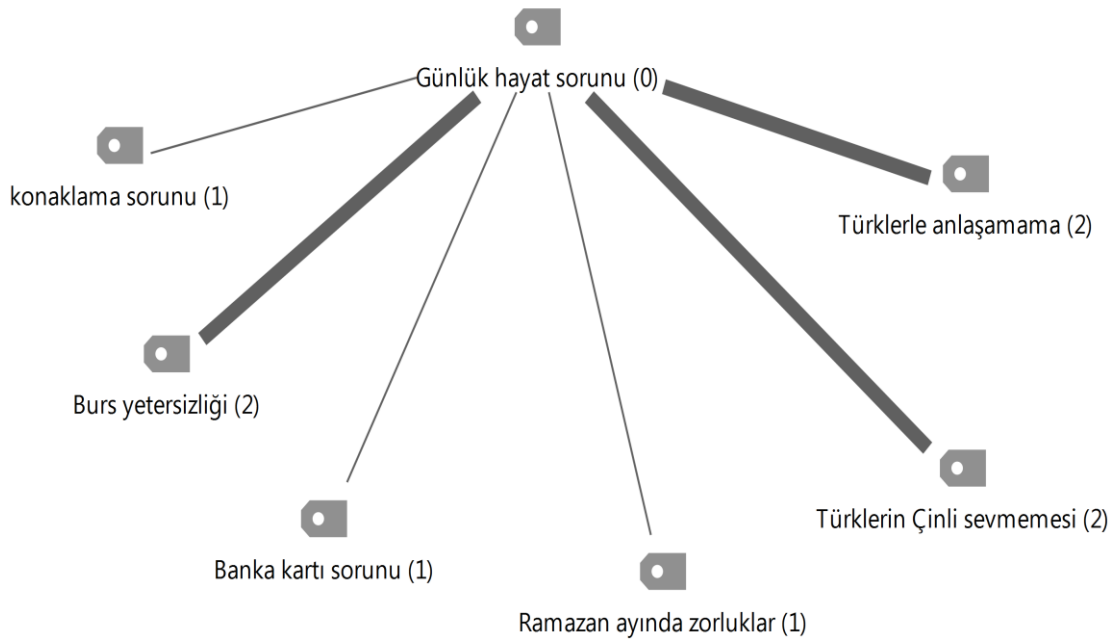
Aynı konuda K24 ise düşüncelerini şu şekilde dile getirmiştir:

“TÖMER’den sonra bölüm başladığımın zamanda çok zordur, çünkü TÖMER’de en basit Türkçeler öğrendik, sonra hemen bölüm ders başlayınca Türkçe hiç yetmiyordu, hatta derste hoca ne anlattığı, sınıfca ne konuştuğu anlayamadığımı söyleyebilirim. Özellikle birinci dönemde çok zor geçiyordum. O zaman bu zorluklar çözmek için bazen fırsat varsa ben İngilizce ders alıyordum, hocam da yardım verdi.”

Çinli öğrencilerin Türkçe öğrenme sürecinde ana problemleri gramer, kelime ve telaffuzda yoğunlaşmaktadır. Bu sorunlar nedeniyle Çinli öğrenciler bölümdeki derslerde Türkçeleri çok zayıf olduğundan öğretmenin içeriğini anlayamadıkları, sınıf arkadaşlarıyla tartışamadıklarından yanıt vermişlerdir. Ayrıca lisans öğrencilerinin fazla ders ve ödev olduğunda, zayıf Türkçeyle hazırlanırken daha fazla zaman harcaması gerekmiştir. Ancak, tüm Türkçe dil kursları 0'dan itibaren verildiği için, Çinli öğrencilerin Türkçe'yi iyice öğrenme olanakları düşük değildir. Aynı zamanda, Çinli öğrenciler genelde KYK yurdunda kalmaktadırlar, bu nedenle uygun dil ortamı Türkçe öğrenmeleri için büyük yardım sağlamıştır. Uygurca, Salarca ve İngilizce, Türkçe öğrenen Çinli öğrenciler için avantaj haline gelmiştir.

5.4.3. Günlük Hayattaki Sorunlar

Şema 15. Günlük Hayattaki Sorunları

Bir ülkedeki yaşama biçim ve alışkanlık ilişkileri ülkenin kültürünü yansıtmaktadır. Çin ve Türkiye coğrafya olarak çok uzak mesafede olan iki ülkedir. Kültürel olarak Türkiye Osmanlı İmparatorluğu nedeniyle kültürel bir ülke, Çin ise oryantal kültür olan bir ülke. Çinli öğrenciler Türkiye'de yaşarken her şey onlar

için yeni deneyim alanı olmaktadır. Günlük hayatta onlar yeni problem ve zorluklarla karşılaşabilmektedirler. Çin ve Türkiye arasında sadece dil başta olmak üzere, siyasi perspektif, din kültürü ve ekonomik gelişmişlik düzeyi v.b farklı sosyal gerçeklikler olduğundan Çinli öğrenciler farklı zorluklarla karşılaşabilmektedir ve yeni hayat tercübesi de kazanabilmektedir.

Görüşmeye katılan Çinli öğrencilerin yaşadıklarını belirttikleri sorunları özetlersek bunların burs yetersizliği (2 kişi), konaklama sorunları (1 kişi), ramazan ayında yaşanan zorluklar (3 kişi) ve etrafındaki insanlarla anlaşması sorunları (4 kişi) olduğu görülmektedir.

Önceki bölümde belirtildiği gibi, Çin'deki nüfusun % 92'si Han'dır ve çoğu ateisttir. Ayrıca nüfusun büyük bir kısmı Çin'inin çoğu yerinde, İslam kültürünü hiç görmemişlerdir. Bu yüzden Çinli öğrenciler Türkiye'ye geldiklerinde uyum sağlayamayacakları bir şeler olması beklenen bir durumdur. Bu konuda, Çinli öğrenci K10 bu konuda:

“Ben müslüman olmadığım için Türkiye’de her sene Ramazan ayında çok zor geçiyorum. Bütün ramazan ayında çoğu kızlar gecede uyumuyorlar, gündüzde onlar hep uyuyorlar, benim uyku saati ile tam tersi oluyor. O zamanlarda benim için çok zor. Şimdi ben hala yurttan kalıyorum, o yüzden bu sene yine aynı zorluk olacağı biliyorum, ama bu soru çözemez, olmadıkçe ben ev tutarsam belki sıkıntı olmaz, ama şu an öyle planım da yok.” şeklinde düşüncelerini belirtmiştir.

Bununla benzer zorluklar yaşayan K15 ise gece uykusu konusunda oda arkadaşlarıyla sıkıntı yaşamıştır:

“TÖMER’deyken her gün dersim olduğu için ben erken yatmak istiyordum, ama oda arkadaşım hep gece 2 ya da 3 gibi yatarlar, o zaman bunda çok sıkıntı yaşadım.”

Farklı ülke ve farklı kültürel geçmişler kaçınılmaz olarak farklı siyasi pozisyonlara yol açmaktadır. Çin’le ilgili hassas siyasi meselelerde, Çinli öğrenciler ve Türk öğrenciler anlaşmazlık yaşamışlardır, hassas siyasi meseleler nedeniyle, Çinli öğrenci K23 ile Türk arkadaşları arasındaki ilişkiler gerildiğini o şu sözlerle anlatmıştır:

“İlk geldiğim zamanda bazı Türk arkadaşlarla iyi anlaşamadık, onlar Çin siyaset hakkında hassas sorular soruyorlar, ama birbirimizin politik bakış açısı farklı olduğundan dolayı ilişkimiz biraz gergin oldu. O yüzden Türklerle çok yakın arkadaşım hiç olmadı.”

Türkiye’de okuyan Çinli öğrenciler arasında bursun yetersiz olduğu ve ekonomik zorluk yaşadığından söz eden ise 2 kişi vardır. Bulardan birisi K24 “YTB burs yetmiyor, arasına Çince öğretmen ve Türkçe öğretmen olarak yaptım, tercümanlık da yaptım, küçük para kazanıyordum.” Derken diğer öğrenci K1 burs hakkındaki düşüncelerini bu sözlerle ifade etmiş:

“Benim ailem bana ekstra para vermiyor. Çünkü ben gelmeden önce üç sene çalıştığımı için mevduatım var. Hem de ben genelde çok dışarı çıkmıyorum, o yüzden bu burs benim için yetiyor. Türkiye’de kitaplar pahalı olduğu için çoğu param bunu için harcalıyorum.”

Diğer bir öğrenci K17 banka kartı kullanırken sorun yaşamıştır.

“Bank kartında zorluk var, Örneğin benim kartım Çin kartı, o yüzden para çekmek için çok kolay değil. Bazen İnternette alışveriş yapmam. Bu alanda biraz sıkıntılı.”

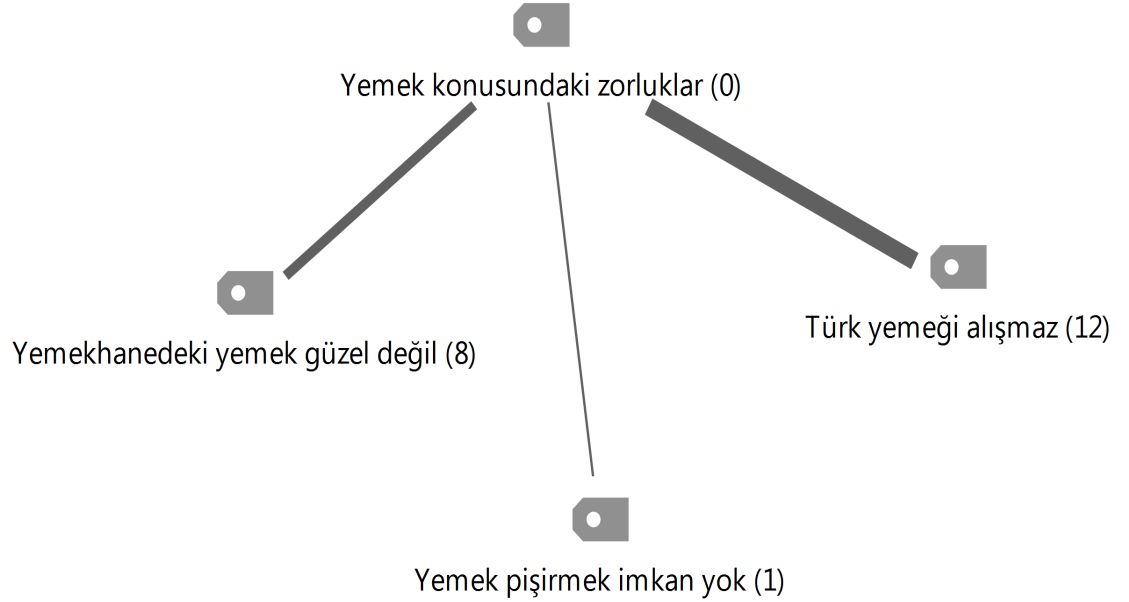
Çoğu Çinli öğrenciler için Türkiye’ye geldikten sonra KYK yurdu veya özel yurt ayalanmaktadır. Fakat Türkiye’de yurt ve üniversiteler bağımsız olarak işletilmektedir. Bu yüzden de bazen öğrencilerin kaldığı yurtlar üniversiteye çok uzak olmaktadır. Örneğin Ankara merkezde TÖMER’e kursa gelen öğrenciye Çubuk’ta yurt çıkmıştır. Bu tarz sorunlar yaşayan K6 şunları söylemiştir:

“Türkiye’de çoğu üniversite kampüsün içinde yurt kurulmadı, okul ve yurt arasında çok mesafe var, okula gitmek için metro, otobüs ,dolmuş falan çok ulaşım aracı kullanmak lazım. Ben 2014 İstanbul’dayken her gün Avrupa bölgesinden Anadolu bölgesine gitmek zorunda kalıyordum. Şimdi Ankara’dayım, ama yine aynı durumdayım, yurt ve okul çok uzak, okula gitmek çok yorucu bir şey”.

Bununla benzer sıkıntı olan öğrenci K3 ise şunları söylemiştir:

“Önceki defa ben diğer Çinli sınıf arkadaşım ile beraber geldik, o yüzden çok sorun olmadı. Bu defa YTB bana da yurttan oda ayarladılar, ama üniversitemden çok uzak olduğu için ben birinin evinde kalıyorum. Sonra YTB’ye birkaç defa gittikten sonra üniversitemden daha yakın bir yurttan oda ayarladı, sorunumu çözdüler.”

5.4.4. Yemek Konusundaki Zorluklar

Şema 16. Yemek Konusundaki Zorluklar

Çin ve Türkiye arasında yemek kültürü çok farklıdır. Genel olarak yemek kültürü o ülkenin kültürel bir parçasıdır. Yeni bir yemek alışkanlığına uymak için Türkiye’ye yeni gelen öğrenciler için bir zorluk alanı olmuştur.

Türkiye’ye yeni gelen Çinli öğrencilerin Türk yemeklerini sevmeme ve alışmamaları önemli bir zorluk olabilmektedir. Çinli öğrenciler Türkiye’ye geldikten sonra genelde yurttta kalmaktadır. Türkiye’de çoğu yurttta yemekhane bulunmaktadır, fakat yangın olur diye öğrencilerin yemek pişirme imkanları olmamaktadır. Çalışmada 30 Çinli öğrenciden 12’si Türk yemeğine alışmamaktan bahsetmiş, 8 kişi yemekhanedeki yemeklerin güzel olmadığı için yemek konusunda zorluk yaşadığını söylemiştir. 1 kişi de yurttta yemek pişirme imkanı olmadığından bahsetmiştir. Türk yemeklerinde çok zorluk yaşayan 5 kişi vardır. Fakat uzun zaman geçmesine rağmen onlar Türk yemeğine hala alışmamışlardır. Bu konuda K2 “Yemek konusunda çok zor, yeni geldiğim için, bazı şeylere alışamadım, Örneğin peynir, zeytin gibi yemem hala. Ben gelirken bizim hazırlık yemekleri getirdim, bazen yemekhane yemek istemezsem, ben onları yerim.” demiştir. Türk yemeği daha etli olduğu için alışmadığını belirten K1“Benim için yemek konusunda çok farklı hissediyorum. Türk yemekleri daha etli gibi hissediyorum. Ben şimdi hala Türk yemekleri alışamadım. Ben çeşitli sebzeler seviyorum.”

Türk yemeği alışmadığı için çok zayıflayan öğrenci K15 “Yemek konusunda çok sıkıntı yaşadım. Özellikle 1. Dönemde Türk yemekleri hiç yemedim, kabul edemem. O zaman ilk 3 ayda ben hemen zayıfladım. Şimdi ara sıra Türk yemeği yemeye gidiyorum” demiştir.

Yemekhanede yemekler güzel olmadığı için, her gün hazır makarna yiyen öğrenci K7 ise düşüncelerini şu sözlerle ifade etmiştir:

“Türk yemekleri hala alışmadım, yurttta kalıyorum , yemekhanedeki yemek güzel değil. Kendim yemekleri pişirmem, sadece hazır makarna yiyebilirim. Ama geçen ay her gün yediğim için midem çok kötü oldu, o yüzden bugünler o kadar fazla yemedim.”

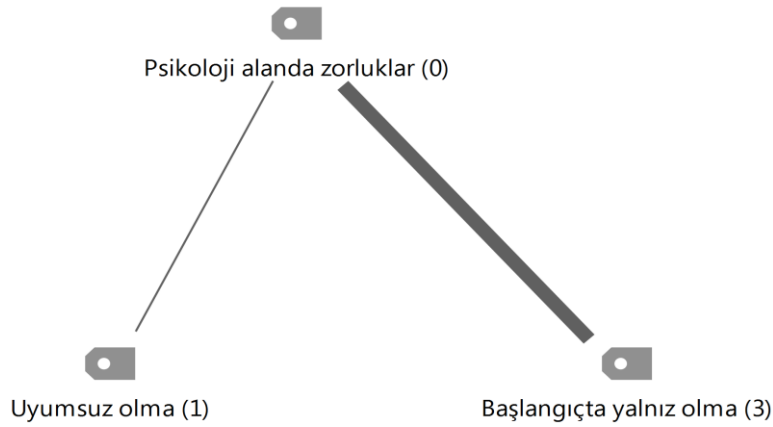
Dışarıdaki yemeklerin güzel olduğunu belirten K11 ise “Dilden başka zorluk yemek konusunda, Türk yemek ve Çin yemek çok farklıdır, hem de yurttaki yemekhanedeki yemekler çok güzel olmadığı için, o yüzden biraz zorlukta yaşadım. Ama dışarıda lokantadaki Türk yemekleri güzeldir, ama çok ucuz da değil, sık sık gidemem.” Şeklinde düşüncelerini ifade etmiştir.

Türk yemek konusunda zorluk yaşayan ama yavaş yavaş buna alıştığı belirten K6 “Başlangıçta buradaki yemeklere alışamadım. Şimdi daha iyi oldu, çünkü bazen arkadaşımın evinde yemek pişirebiliriz, bazen Çin lokantaya gidip Çin yemekği yiyebiliriz, o yüzden şimdi biraz rahatlandı.” Demiştir. K12 ise şunları söylemiştir:

“Yemek kültürü çok farklı. İlk geldiğimin zamanda peynir ve zeytin alışmadım. Şimdi iyi oldu. Çin yemeğe göre Türk yemekte daha tuz kullanıyorlar. Örneğin erik, yoğurt ,ayçekirdeği, patlamış mısır gibi yemek ve abur cuburda tuz kullanıyorlar.”

Yemek konusunda Çinli öğrenciler başta alışmadığı için zorluk yaşamış, fakat Türk mutfağı kültürü zengin olduğu için çoğu Çinli öğrenci yavaş yavaş buna alışmaya başlamışlardır. Yukarıdaki bahsedilen zorluklar genelde Çinli öğrenciler Türkiye’ye yeni geldiği zamanda yaşanmaktadır. Görüşmeye katılan K19 “Yemek konusunda çok zor olmadı, çünkü Çin lokantası var. Hem de Türk yemeği fazla denedikten sonra alışabilirim. Şimdi bazen Türk yemeği seviyorum, tatlılar ben de çok seviyorum. Sarma, Ayran, baklava, sütlaç , dondurma gibi çok şey seviyorum.” Demiştir.

5.4.5. Psikolojik Zorluklar

Şema 17. Psikolojik Zorluklar

Çoğu görüşmeye katılan Çinli öğrenci psikolojik çok zorluk yaşamamıştır. Sadace 4 öğrenci ilk geldiği zaman uyumsuzluk ve yalnızlık zorluğu yaşamışlardır. Aslında insanlar yabancı bir yere giderken bilinmeyen ve korku his ve duyguları içinde olmaları çok normal bir şeydir. Özellikle bazı Çinli öğrenciler ilk defa yurt dışına geldikleri düşünüldüğünde onların uyumsuzluk ve yalnızlık duygusu taşımaları son derece normaldir. İlk defa yurtdışına çıkan hem de ilk defa yurttan kalan öğrenci K19 şunları anlatmıştır:

“İlk geldiğim zamanda ben biraz uyumsuzlukta yaşadım, buraya gelmeden önce ben yurttan hiç kalmadım, evimden uzak yere hiç yalnız gitmedim, o yüzden rahatsız oldum. O yüzden yabancı bir ülkeye yeni geldiğim zamanda hemen uyumadım. Ayrıca o zaman Türkçe öğrenmeye yeni başladım, bu da bir sebebi.”

İlk geldiği zaman ara sıra üzgün ve mutsuz olan öğrenci K24 bu konuda şunları söylemiştir:

“O zaman ben çok yalnızlık hissediyordum, arada üzgün, mutsuz hissediyordum. O zaman bir defa İstanbulda okuyan bir Çinli abla benim

durumumu duyduktan sonra beni daveti etti, hafta sonu İstanbul'a gittim, benimle çok konuştu, o kendini aynı durum da olduğunu bana anlattı, çok stres olma, yavaş yavaş iyi olacağını anlattı.”

İlk geldiğim zamanda yakın arkadaşlar olmadığı için yalnızlık hisseden öğrenci K26 “Yalnız hissettim, Türkçe de iyi değil, kayıt falan çok şey yalnız yaptım, o zaman yalnızlık hissettim, ama şimdi iyi oldu.” demiştir.

Lisanstan sonra hemen Türkiye'ye gelen öğrenci K27:“Türk arkadaşım ile çok yakın arkadaşlık yapmak çok zor bir şey. Ailemi çok özleyorum. Yalnızlık çok hissediyorum. Burada 1.5 sene oldu, ilk geldiğim zamanda çok yakın arkadaşım yok, hem de liseden sonra direkt gelidiğim için çok yalnız hissettim. Şimdi daha iyi oldum. Şimdi yakın arkadaşım tanıdım, çoğu Çinli arkadaşdan oluyor, ben yavaş yavaş alıştım.” demiştir.

5.5. ÇİNLİ ÖĞRENCİLERİN TÜRKİYE'YE ENTEGRASYONU

5.5.1. Çinli Öğrencilerin Türkiye'ye Entegrasyonları Konusundaki Düşünceleri

Şema 18. Çinli Öğrencilerin Türkiye'ye Entegrasyonları Konusundaki Düşünceleri

Bu çalışmaya katılan 30 Çinli öğrenciden, Türk yaşamına entegre edilip edilmediği sorulduğunda, 29'u Türkiye'deki yaşama entegre sağladıklarını ve bunlardan sadece

1'i K15 uyum sağlamadığını “Hala sağlamadım, ya yalnız ya Çinli arkadaşımınla daha fazla zaman geçiyorum. Ben çok seçici birisim.” sözleri ile belirtmiştir. 29 Çinli öğrenci, entegrasyon seviyesine ulaştıklarını söylemişlerdir. Bunu söylemelerinin nedeni ise onların Türkiye'de normal olarak yaşayabildiklerini, Türkçe öğrendiklerini, Türk yasalarına ve kurallarına uyabildiklerini ve bazı yerel ekonomik faaliyetlere (alışveriş) katılabilecekleri nedeniyledir. Bununla birlikte, sosyal ve kültürel açıdan bakıldığında, bu Çinli öğrenciler hala Çinlilerle daha yakın ilişkiler kurmayı tercih ettikleri bilinmektedir. , Sadece yardım isteyebilecekleri için değil, aynı zamanda daha yüksek bir güven duygusuna sahip oldukları için de Çinli arkadaşları tercih etmektedirler. Yemeklere uyum açısından bakıldığında, Çinli öğrenciler yine Çin yemeklerini tercih etmektedirler. Çoğu Çinli öğrenci Türk yemeği yemek zorunda kalmaktadırlar ve bu yemekleri, sevdikleri için değil, zorunlu oldukları içindir. Bu modelde, Çinli öğrencilerin sistem entegrasyonu sağladıklarını ama Türkiye'de sosyal bütünleşme sağlayamadıklarını söyleyebiliriz.

5.5.2. Çinli Öğrencilerin Türkiye'ye Entegrasyonlarının Genel Değerlendirmesi

5.5.2.1.Dil

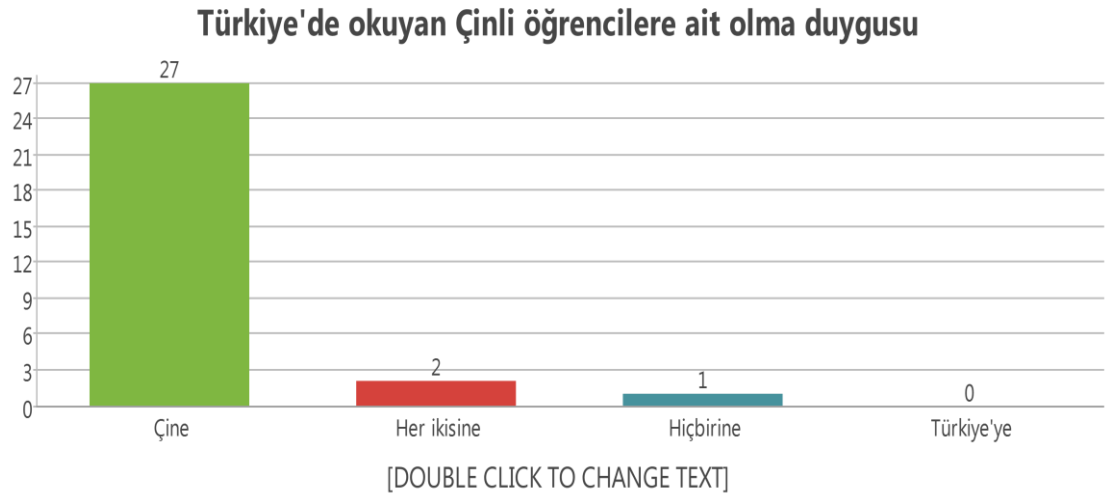
Tüm uluslararası öğrenciler için yerel dilde uzmanlaşma, eğitimlerini başarıyla tamamlamaları için temel koşuldur. Türkiye'de okuyan Çinli öğrencilerin karşılaştığı dil zorlukları çoğunlukla ilk yılda yoğunlaşmıştır, Ancak zaman geçtikçe Türkçe seviyeleri daha iyi bir hal almıştır. Aynı zamanda, diğer Çinlilerle de temaslarını sürdürmüşlerdir.. Bu nedenle, Türkiye'deki Çinli öğrencilerin dil bağlamında sosyal entegrasyon sağladıkları düşünülebilir.

5.5.2.2. Kuralları Öğrenme ve Ona Göre Yaşama

Bu araştırmaya katılan Çinli öğrencilerin çoğu YTB burslu öğrencilerdir. Türkiye'ye gelmeden önce, bu öğrencilerin Türkiye'de normal ve güvenli bir şekilde yaşayabilmelerini sağlamak için YTB ile bir anlaşma imzaladılar. Aynı zamanda,

bu Çinli öğrenciler, Türkiye'deki okul düzenlemelerine uymuş ve buradaki kanun ve düzenlemelere uygun olarak hareket etmişlerdir. Görüşmeye katılan 30 öğrenci arasından hiçbiri Türk yasalarını ve düzenlemelerini ihlal ettiği için cezalandırmadı. Bu nedenle, sosyal kurallara uyma açısından bakıldığında da Türkiye'deki Çinli öğrencilerin sistem entegrasyon sağladıklarını söylenebiliriz.

5.5.2.3. Aidiyet

Şema 19. Türkiye'de okuyan Çinli Öğrencilerde Ait Olma Duygusu

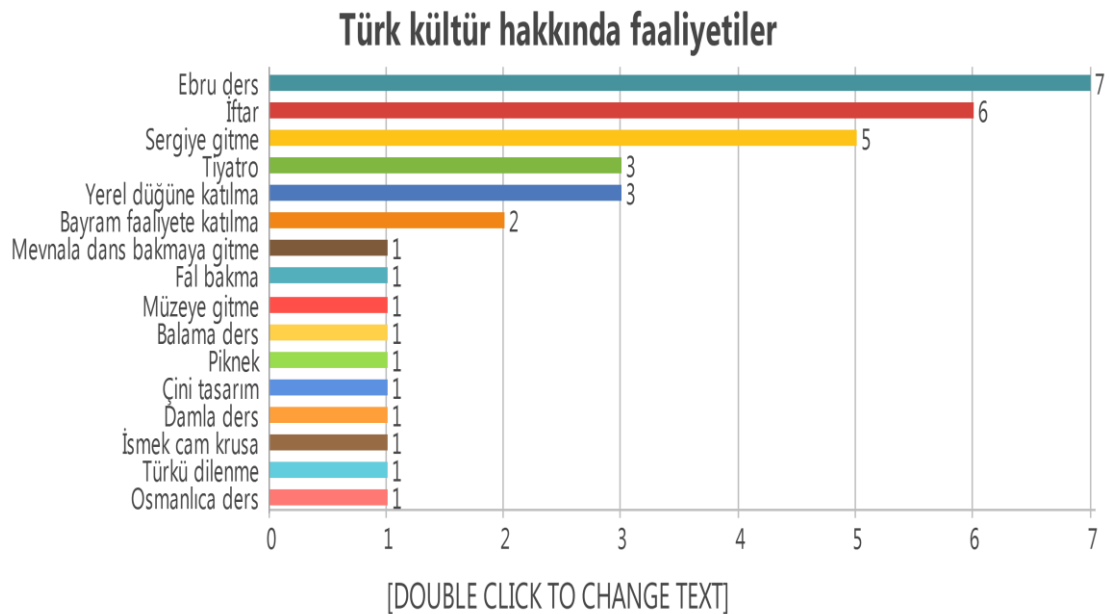
Görüşmeye katılan 30 Çinli öğrenciden 27'si Çin'e ait hissettiğini, iki öğrenci, hem Çin hem de Türkiye'ye ait hissettiğini belirtmiştir. Sadece 1 öğrenci K6 kendisini hiçbir yere ait hissetmediğini belirtmiştir.

Uygur kökenli K6 "Dışardan çok belli Asyalı olduğum için her zaman yabancı hissediyorum. Arkadaşlar beni görünce hemen yabancı olduğum tanıyabilirler. Çinli, Japon, Koreli, Kazak hep tahmin ettiler. Ben sadece yaşadığım yerde yabancı olmadığımı hissediyorum. Başka her yerde yabancı hissediyorum. en önemli bir sebebi, ben uygurum, dış olarak tam Çinlilerden farklıdır, azınlık milletinin özelliği var, o yüzden Pekindeyken etrafındaki insanlar ben yabancı olduğumu sanıyorlardı. Türkiye'de ben zaten belli yabancı oluyorum, o yüzden ben kendimi bir dünya vatandaşı olduğumu hissediyorum." şeklinde düşüncelerini ifade etmiştir.

Yukarıdaki verilerden, 30 Çinli öğrenciden 27'sinin Çin'e ait olduğuna inandığı ve sadece 2'sinin hem Çin'e hem de Türkiye'ye ait olduğuna inandığı görülmektedir. Bu nedenle, Türkiye'deki Çinli öğrencilerin, Türkiye'ye ait hissetme düzeylerinin çok düşük olduğunu söyleyebiliriz.

5.5.2.4.Kültürü Öğrenme

Türkiye'deki Çinli öğrenciler, genellikle Çinli öğrencilerle katıldıkları sosyal etkinliklere ek olarak, Türkiye'deki birçok yerel etkinliğe de katılmaktadırlar. Örneğin, Türk düğününe katılmak, Ramazan ayında iftar faaliyetlerine katılmak ve geleneksel Türk kültür derslerine katılmak gibi. Bu aktivitelere ve kurslara katılarak, Çinli öğrenciler yalnızca Türk kültürü konusundaki bilgilerini ve anlayışlarını derinleştirmekle kalmaz, aynı zamanda bu kültürleri anlayarak, Çinli öğrencilerin yerel halkla iyi ilişkiler kurmalarına ve Türklerle iyi geçinmelerini sağlamaktadır. Türkiye'de okuyan Çinli öğrencilerin katıldıkları faaliyetler aşağıda grafikte gösterilmiştir.

Şema 20. Türk kültür Faaliyetlerine Katılma

Çinli öğrencilerin en fazla katıldığı ebru dersidir. Ankara ve İstanbul'daki YTB ofis'te her dönem çeşitli ders ve kurs uluslararası öğrencileri için düzenlenmektedir. Türkiye'de 3 sene kalan öğrenci K1 Ebru ders hakkında şöyle ifade etmiştir:

K1: “Bu iki buçuk senede Ebru dersim de aldım. Aslında bu YTB tarafından düzenlediği bir ders. YTB yabancı öğrenciler her sene farklı ders hazırlanıyor. Arkasım katıldı, sonra ben Türkiye Cumhuriyeti Kültür Bakanlığı tarafından hazırladığı Ebru derse de katıldım. Şimdi bıraktım.”

Çinli öğrencilerin ebru dersinden sonra en fazla bahsettikleri faaliyetiftardır.

K21 bu konuda “Ramazan ayındaki konserler , iftarlara gittim. Böyle din hakkında faaliyeti Türkiye'de sık sık karşılaştım. Örneğin bu sene ben arkadaşım ile evde kalıyoruz, o yüzden Ramazan ayında ben diğer arkadaşım daveti ettim ve onlar için iftar yaptım.” şeklinde düşüncelerini belirtmiştir.

K16: “Din ve siyaset konferansına katıldım. Türk arkadaşım beni davet ettiler. İftar da katıldım, buraya gelmeden önce ben iftar hiç bilmiyorum.”

5.5.3. Çinli Öğrencilerin Türkiye'de Yaşadıkları Kültür Şoku

Yurtdışında yaşarken, farklı kültürlerden dolayı, daha önce görülmemiş şeylerle ve olaylarla karşılaşırken, ya da önce yaşamış olanlardan farklı alışkanlıklarla karşılaştıklarındainsanlar meraklı ya da şaşırılmış tepkilere göstermeye eğilimlidirler.

Türkiye'de Çinli öğrencilerin kültürel şok yaşadıkları alanların başında Türkiye'de sigara içen başörtülü(müslüman) kadınlardır. Görüşülen Çinli öğrencilerin 15'inin Türk kadınların sigara içme durumu ile ilk karşılaştıklarında bunun karşısında kültürel şo yaşamışlardır. Bunun temel nedeni, sigara kullanımı Çinli kadınlar arasında yaygın bir şey olmaması ve başörtüsü takan Müslüman bir kadının herhangi bir yerde sigara içme ihtimalinin düşük olmasıdır. Özellikle kadınların dışarıda sigara içmesi normal değildir. O yüzden çoğu Çinli öğrenciler dışarıda sigara içen başörtülü kadınlar gördüklerinde bu olayda şaşırılmışlardır.

K12 Türkiye’de sigara içen insan çok fazla. Hatta kapalı kadınlar var. Ama Çin’de sigara içen kadınlar çok az, Çin’de genel olarak sigara içen kadınlara farklı gözle bakıyorlar, kötü bir şey. Çin’de sigara içen kapalı ya da müslüman kadınlar hiç göremez.” Şeklinde sigara içen kadınları gördüğünde yaşadığı şaşkınlığı ifade etmiştir.

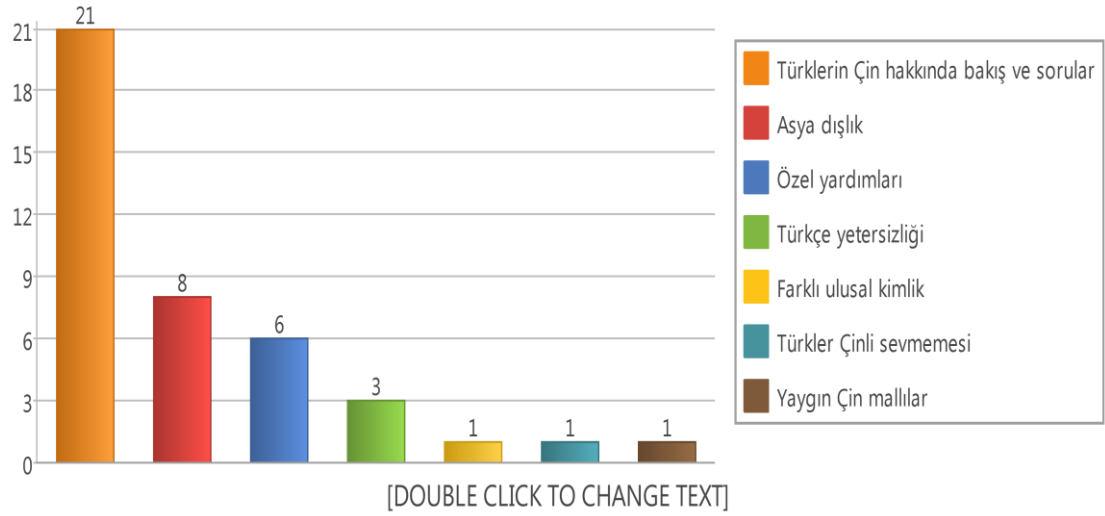
K17 ise “Türkiye’de sigara içen insan çok var, çok yaygın ve normal. Hatta kapalı kızlar ve teyzeler de var. Ama Çin’de kızlar sigara içerse biraz kötü anlamı var. Sigara içen kapalı kadınlar Çin’de hiç görmedim.” Demiştir.

Kadınların sigara içmesi doğru veya yanlış değildir. Bu kişisel bir seçimdir. Ancak Çinli öğrenciler Çin ile Türkiye arasındaki durumu karşılaştırdıklarında kültürel bir şok meydana gelmektedir. Ancak, Türkiye’de kaldıkları süre arttıkça, bu kültürel şok duygusunun azaldığı görülmektedir.

Diğer bir kültürel şoku da din hakkındadır. Çin’den gelen müslüman olmayan öğrenciler Türkiye’ye gelmeden önce hiç bir müslüman ile karşılaşmamış olma ihtimalleri yüksektir. Türkiye’de müslüman ve islamiyet kültürünü gördüklerinde ise oldukça şaşırılmışlardır.

K8 “Ramazan ayında ben biraz şaşırđım. Ben Çin’deyken etrafımda müslüm(Hui millet) de var, ama sadece onlar domuz eti yemediğini biliyorum. Buraya geldikten sonra bazı arkadaşım din hakkında çok dikkat ediyorlar, namaz kılıyorlar, yemekte de dikkat ediyorlar. Ramazanın ayında oruç tutuyorlar, onlara çok hayranım. Önce böyle şey ben bilmiyorum.”

5.5.4. Çinli Öğrencilerin Türkiye'de Yabancılık Hissetme Nedenleri

Şema 21. Türkiye'de Çinli Öğrencilerin Yabancılık Hissetme Nedenleri

Türkiye'de okuyan Çinli öğrenciler, yerel topluma uysalar bile, çeşitli faktörleriyle yabancı olduklarını düşünmektedirler. çalışmaya katılan 30 Çinli öğrenci Türkiye'deyken 7 konudakendilerini yabancı hissetmişlerdir. Bu faktörler şunlardır: Türklerin Çin ile ilgili çeşitli görüşleri ve sorunları, kendilerinin Asyalı görünüşleri, derslerde özel yardımlara ihtiyaç duymaları, Türkçe dili yetersizliği, farklı ulusal kimliği, yaygın Çin malının kalitesine ilişkin olumsuz düşünce ve Çinlileri beğenmeyen bazı Türklerin olması.

5.5.4.1. Türklerin Çinî Bakışları ve Düşünceleri

katılımcılardan 21'i Türklerin Çin hakkındaki yanlış bilgidenden kaynaklı soruları ve eksik bilgidenden kaynaklı düşüncelerinin kendilerini yabancı hissetmelerine neden olduğunu belirtmişlerdir. Türklerin Çinli öğrencilerin kendilerini yabancı hissetmelerine neden olaneEn fazla sordukları sorular şu şekildeidr:

- Çinliler gerçekten her şeyi yiyor mu?
- Çin'de herhangi bir Müslüman var mı?

- Çinliler gerçekten KungFu yapabilir mi?

İnternette Çinliler böcekleri ve köpek eti yemesi ile ilgili haberlerin sıkça ortaya çıkması, aynı zamanda Türklerin hayvanlar özellikle köpekleri sevmeleri nedeniyle, pek çok Türk, Çinlilerin her şeyi yemeleri özellikle de köpek yediklerini düşündükleri için Çinlilere karşı bir önyargıya sahiptir. Bu konuda Çinli öğrenciler şunları söylemişlerdir:

K5: “Ebru derste ablalar bana çok soru soruyordular, Örneğin onlar Çinliler böcek, köpek falan filen şeyleri yiyip yemediği çok sordular. O zamanda ben çok rahatsız hissettim. Şimdi yeni arkadaşım tanıyacaksam onlar yine bana soracağı biliyorum” şeklinde düşüncelerini belirtmiştir.

K10 ise “Örneğin onlar Çin hakkında çok yanlış bilgi tutmayı fark ederken, bazı tuhaf soru sorarken, Örneğin Çinliler köpek yiyor musunuz, bebekler de yiyor musunuz? Çin’de her şey ucuz mu ? böylesoruları sorarken kendimi kötü hissediyorum.” demiştir.

Çin’de, çeşitli dinler olmasına rağmen, Müslümanların sayısı gerçekten azdır. Pek çok Türkler Çin’de Müslüman olmadığını ya da sadece Uygur müslüman olduğunu düşünmektedirler. Bu yüzden Hui Müslüman öğrencilerle tanıştıklarında genellikle şaşırırmaktadırlar. Bu konuda, iki Çinli öğrenci şunları ifade etmiştir:

K6: “Ben Çinli müslümanım, buraya geldikten sonra Türk arkadaşım bu haber duyduktan sonra onlar çok şaşırıyordu, bu konu hakkında bana çok soruyordular. Örneğin ‘sen Türkiye’ye geldikten sonra müslüman oldun mu , ya da önce de müslüman mısın ’, ‘aileler de müslüman mı?’ böyle sorular çok soruyordular. Onlara göre Çin’de müslüman az ya da yok, budan çok şaşırırlar, ama onlar böyle yanlış haberi inandığı için ben de şaşırırdım.” demiştir.

K13 ise “Bazen arkadaşım Çin hakkında tuhaf soruları sık sık soruyorlar, Örneğin Çin’de müslüman var mı ? Bazı arkadaşıma göre Çin’de sadece uygur müslüman olduğunu biliyorlar.” Şeklinde düşüncelerini belirtmiştir.

Yukarıdaki iki konuya ek olarak, Türklerin sorduğu bir konu Çinlilerin KungFu bilip bilmediği sorusudur. KungFu konsepti, özellikle Bruce Lee ve Jackie Chan'ın kung fu filmlerinden etkilenmiştir. Bu konuda K21 şöyle anlatmıştır :

“Türkler birkaç soru bence bütün Çin kültür bölgesinden gelen arkadaşlara sordular, Örneğin ‘köpek yiyor musunuz? Böcek yiyor musunuz? KungFu biliyor musunuz? Bazen arkadaşla şaka da yapıyordum, Örneğin ‘evet beraber köpek eti yiyelim’. ‘ben Kungfu biliyorum, sana vurabilir miyim?’”

5.5.4.2. Çinli Öğrencilerin Asya Dışlığı

Farklı ırklardan dolayı, Türkler ve Çinliler görünüşteki farklılıkları kolayca görebilirler; böylece, Çin uluslararası öğrencilere Türkiye'de okurken sokaktaki insanlar tarafından kolayca farkedilebilmektedirler. Bu, Çinli öğrenciler kendilerinin yabancı olduklarını ve farklı olduklarını da hissettirmektedir. Bu konuda K16 “Küçük şehire giderken sokakta insanlar bana çok bakarken yabancı çok hissetiyorum” derken K20 :“ Evet , yabancılık hissediyorum, ama çok değil. Çok karşılaşmadım, Belki İstanbul'da yabancı fazla olduğu için insanlar alışıyorlar, sadece bazen çocuklar bize bakıyorlar.” demiştir.

Buna ek olarak, oldukça özel olan başka bir durum daha vardır. Çin'de Uygur, etnik azınlıklar olduğu için, Çin'deki asıl etnik gruptan görünüşe göre çok farklıdır, Türk kökenli omalarına rağmen Uygurlar Türklerden de farklıdır. Görüşmeye katılan Uygur öğrenci K6“ Yabancı olduğum çok belli Asyalı olduğum için her zaman kendimi yabancı hissediyorum. Arkadaşlar beni görünce hemen yabancı olduğumu tanıyabilirler. Çinli, Japon, Koreli , Kazak hep tahmin ettiler. Ben sadece yaşadığım yerde yabancı olmadığımı hissediyorum. Başka her yerde yabancı hissediyorum. En önemli bir sebebi, ben Uygurum, dış olarak tam Çinlilerden farklıdır, azınlık milletinin özelliği var, o yüzden Pekindeyken etrafındaki insanlar ben yabancı olduğumu sanıyordular. Türkiye’de ben zaten belli yabancı oluyorum, o yüzden ben kendimi bir dünya vatandaşı olduğumu hissediyorum(gülüyor)” şu sözleri ifade etmiştir.

5.5.4.3. Derslerde Özel Yardıma İhtiyaç Duymaları

Çinli öğrenciler görünüşte Türklerden farklı olduğu ve Türkler yardımsever olduğu için Çinli öğrencilere birçok yerde özel yardımda bulunmuşlardır. Örneğin derste hocalar ve sınıf arkadaşları dil sorunu nedeni ile Çinli öğrencilere sürekli yardımcı olmaktadır ancak bu durumun Çinli öğrenciler sınıfta kendilerini daha da yabancı hissetmelerine neden olduğunu belirtmişlerdir. Bu konuda Çinli öğrenci K14 kendi deneyimini şu sözlerle anlatmıştır:

“Derste bazı konunda ben yabancı öğrenci olduğumu için hoca daha yavaş , bir defa daha anlatıyor. Böyle şey ile karşılaşınca yabancı hissettim”.

Ya da sokakta veya pazarda yardım ve hediyeler de daha kolayca alabilirler. Çinli öğrenci K19 “Bazen yabancı olduğumu için yardım ya da kolaylık alabilirim. Örneğin bir şey alırken ,sahibi beni yabancı olduğumu öğrendikten sonra direk hediye olarak bana verir, böyle deneyim de var.” şeklinde bu iyi niyetli davranışların onların sürekli yabancı ve misafir olduğu hissini yarattığını belirtmiştir.

5.5.4.4. Türkçelerinin Yetersizliği

Çinli öğrenciler Türkiye'ye ilk geldiğinde, Türkçe dil becerileri iyi olmadığında, zorluklarla karşılaşmaları ve uygunsuz olmaları muhtemeldi, anlaşılmaz dillerle karşı karşıya kaldıklarında yabancılığı fazla hissetmeleri daha olasıydı. Bu konu yeni gelen öğrencilerde daha fazla görülmektedir. Geçen sene gelen öğrenci K2 bu konuda ‘Türk arkadaşım ile sohbet ederken, ben hiç bir şey anlamadığım zamanda çok yabancılık histim.’ Şeklinde ifade etmiştir.

Bir başka durum var, Türkler Çinli öğrencileri gördüğünde, doğrudan İngilizce iletişim kurmaya çalışmalarıdır. Bu aynı zamanda Çinli öğrencilerin yabancı olduklarını hatırlatmaktadır. K19:“Genelde beni yeni tanıyan insan İngilizce ile konuşmaya çalıştılar, böyle durumda ben yabancı hissettim. ” demiştir.

5.5.4.5. Diğer Faktörler

Çoğu Çinli öğrenci tarafından belirtilen yukarıdaki faktörlere ek olarak, üç öğrenci tarafından belirtilen üç faktör daha vardır: Farklı ulusal kimliği, Çin malının her yerde karşısına çıkması ve ülkelerini hatırlatması ve yabancıları ve Çinlileri sevmeyen Türklerin olması.

K12 ulusal kimlik farkının önemini “Bayram tarihi farklı. Örneğin burada ulusal bayramda Türkler kutluyorlar, ama bizim için sadece tatil olduğunu fark ettik. Ulusal kimlik farklı olduğu çok belli.” sözleri ile ifade etmiştir.

Günümüzde yaygın Çin malı sadece Türkiye’de değil, dünyanın her yerinde Çin ürünleri vardır. Pek çok alışveriş merkezinde, Çinli öğrenciler alışveriş yapmak istediğinde, “Çin malı” bu iki kelime sıklıkla ortaya çıkmaktadır. Bu Çinli öğrencilere yurtsever duygular ilham veriyordu. K11 “Alışveriş yaparken sık sık Çin’den gelen mallar gördüm, bazı Türk arkadaşlar Çin malı her yerde mevcut olduğu bana da söylüyorlar.”

Son olarak, Çinli insanlar veya yabancıları sevmeyen Türklerin olması katılımcıların kendilerini uluslararası ilişki yabancı hissetmelerine neden olmuştur. Sözlerden veya davranışlarından bazıları Çinli öğrencilere yabancı gibi hissetmelerini ve Türklerden uzak durmalarına neden olmuştur. K15 şu sözler ifade etmişti:

“İlk geldiğim zamanlarda bazı Türkler Çinliler sevmiyorlar. Öyle insanlarla karşılaştım. Ondan sonra ben Türklerle çok yakın arkadaşlık da yapmadım, onlarla yakınlaşmak istemedim.”

5.5.5. Çinli Öğrencilerin Türkiye’ye Entegrasyonlarının Etnik Kökenlerine Göre Değerlendirilmesi

Görüşmeye katılan Çinli öğrencilerin arasında 11’i Han, 15’i Hui, 2’si Uygur ve 2’si Salardır. 11’i Hanın dışında kalan 19 öğrencinin hepsi müslümandır. Onların

Türkiye'ye gelme nedenleri Türkiye'nin müslüman ülke olmasıdır. Din kültürü açısından bu 19 öğrenci Han'lardan daha kolayca uyum sağlayabilirler. Çünkü onların Çin'deyken günlük hayatta benzer alışkanlıkları vardır. Örneğin, yemek alışkanlığı, din faaliyetleri, dini bayram gibi benzer kültürel deneyimlere sahiptirler. Han bir öğrenci K20 Türkiye'ye geldikten sonra din konusunda yaşadığı şaşkınlığı şu sözlerle anlatmıştır: “Ramazan ayında ben biraz şaşkırdım. Ben Çin'deyken etrafında müslüman(Hui millet) de var, ama sadece onların domuz eti yemediğini biliyorum. Buraya geldikten sonra bazı arkadaşlarım din hakkında çok dikkat ediyorlar, namaz kılıyorlar, yemekte de dikkat ediyorlar. Ramazan ayında oruç tutuyorlar, onlara çok hayranım. Önceleri böyle şeyleri ben hiç bilmiyorum”.

Diğer bir Han öğrenci K10 ramazan ayını çok zor geçirmiştir. Onun sözleri :

“Ben müslüman olmadığımı için Türkiye'de her sene Ramazan ayında çok zor geçiyorum. Bütün ramazan ayında çoğu kızlar uyumuyorlar, gündüzde onlar hep uyuyorlar, benim uyku saatim ile tam tersi oluyor. O zamanlarda benim için çok zordu. Şimdi ben hala yurttan kalıyorum, o yüzden bu sene yine aynı zorluk olacağını biliyorum, ama bu sorunu çözemez, olmadıkça ben ev tutarsam belki sıkıntı olmaz, ama şu an öyle planım da yok”. Dil açısından Uygurlar ve Salarlar Türk kökenli oldukları için daha kolay entegre olmuşlardır. Çünkü Salarca, Uygurca ve Türkçe benzerdir. Onlar Türkçeyi hızlı bir şekilde öğrenip rahatça Türkiye'de yaşayabilmişlerdir. Türkçeyi çok iyi bilen bir Uygur öğrenci K6 şöyle demiştir: “Dil konusunda çok fazla zorlukta yaşamadım, çünkü Uygurca ve Türkçe aynı dil sistemi oluyor, diğer Çinli arkadaşlarımdan ben daha kolay öğrendim. Ben 2016 yılında Doktora okumak için Türkiye'ye geldim. O zaman iki dönem Türkçe hazırlık okuyordum, aslında önceki defa Türkiye'ye değişme programıyla okurken ben de Türkçe de öğrendim. Ama Hacettepe Üniversitesindeki akademik sisteme uyum sağlamak için tekrar TÖMER'den başladım”

5.6. ÇİNLİ ÖĞRENCİLERİNİN TÜRKİYE'DEKİ YAŞAMLARINA İLİŞKİN DÜŞÜNCELERİ VE EĞİTİMİ BİTİRDİKTEN SONRAKİ PLANLARI

5.6.1. Çinli Öğrencilerin İki Kültür Arasında Köprü Olma Beklentisine İlişkin Düşünceler

Türkiye'deki Çinli öğrenciler, kendi arayışlarını ve isteklerini yerine getirmenin yanı sıra, Çin ile Türkiye arasındaki kültürel alışverişler için de bir köprüdür. Türk hükümeti Çinli öğrencilerin Türkiye'de öğrenim görmesini sağlamak için kaliteli burs programları sunmaktadır ve bu Çinli öğrencilerin yurtdışında eğitim hayallerini tamamlamaları için büyük yardım kaynağıdır. Aynı zamanda yurtdışında eğitim sürecinde Türk, Türk kültürü ve gerçek Türkiye hakkındaki bilgileri gelen bursiyer öğrenciler daha çok Çinlilere aktarabilirler. Aslında, Çin ve Türkiye 1971'de diplomatik ilişkiler kurdular (Temiz, 2017 s.7), ancak coğrafi konum, mesafe, dil ve çevrimiçi medya arasındaki yanlış bilginin aktarılması nedeniyle, Çin ve Türkiye arasındaki kültürel alışverişler çok sınırlı kalmıştır (Wang, Ergusu ve Luo, 2015). Örneğin, şu anda Çin'de pek çok insan Türkiye'nin hala savaş halinde olduğuna inanmaktadır. Türkiye, diğer Arap ülkeleri gibi çok geleneksel bir Müslüman ülke ve kadınların statüsünün düşük olduğu gibi yanlış bir algıya sahiptir. Aynı zamanda, Türkler de Çin hakkında yanlış bilgiye sahiptirler. Örneğin Çinliler her şeyi(köpekleri, böcekleri, fareleri vb.) yiyorlar. Çin özgür değil, çünkü Çin'de Facebook, Twitter, Youtube vb. kullanılamaz. Çin çok kalabalık ve Çinli insanların çok zor yaşıyorlar gibi yanlış algı ve bilgiler olduğundan dolayı bunu Çinli öğrenciler öğrendikten sonra, hem Çinliler hem Türklere doğru bilgileri her iki tarafa da aktarabilirler.

Türkiye'de yüksek lisans yaptığı sırada Türkiye'nin birçok şehrine giden K11 bu konuda şunları söylemiştir: “Türkiye'ye geldikten sonra birçok şehire seyahat ettim ve WeChat ile ilgili birçok güzel fotoğraf ve video paylaştım, sonra birçok Çinli arkadaşım Türkiye'de eğitim ve gezme hakkında bana danıştılar”. Ailesinin

Türkiye'ye gelme konusunda kendisini desteklemediği öğrenci K26 bu konuda düşüncelerini şu sözlerle ifade etmiştir:

Türkiye'de çalışmaya karar verdiğimde ailem beni desteklemedi, Türkiye'nin güvenli olmadığını, Suriye'ye yakın olduğunu ve Çin'den uzak olduğunu hissettiler. Aslında, O zaman biraz endişelendim ve korktum. Ancak Türkiye'ye geldikten sonra, Türkiye'nin çok güzel olduğunu, insanların çok hevesli olduğunu ve efsanelerin söylediği kadar korkutucu olmayan hayat ve insanların normal yaşadığını öğrendiğimde yavaş yavaş sakin ve uyumu oldum. Ailemle paylaştığım video ve fotoğrafları gördükten sonra yavaş yavaş Türkiye'yi tanımaya başladılar ve ben mezun olmadan önce Türkiye'ye gelmeyi düşündüler ".

Türk arkadaşlarını Çin lokantalarına sık sık götürüp Çin yemeği yediren öğrenci K10 yaşadıklarını şu şekilde ifade etmiştir:

"Yurdumdaki üç Türk kızın hepsi iyi. İki muhafazakar. Bana bazı Çin ile ilgili sorular soruyorlar, örneğin: Çinliler köpek eti yiyorlar, Çinliler böcek yiyor mu? Çin kültürünü çok seven başka bir kız var. Onun etkisi altında, şimdi üçü de benimle Çin yemeklerini denemek, Çin restoranlarına gitmek ve çok sevmek istiyorlar. Özellikle kızartma makarnayı çok sevmişler".

5.6.2.Çinli Öğrencilerin Türkiye'deki Yaşamlarına İlişkin Düşünceleri

5.6.2.1.Türk Devleti Bursuna İlişkin Düşünceler

Türkiye'de yaşayan Çinli öğrenciler için en büyük ve en doğrudan finansal yardım Türk burslarıdır. Ekonomik durumu iyi olmayan katılımcıların hemen hemen tamamı için Türkiye bursları onların uluslararası eğitimi için çok büyük katkı sağlamıştır. YTB burslarıyla ilgili olarak Çinli öğrenciler şöyle düşünmektedirler K11 bu konudaki düşüncelerini şu sözlerle ifade etmiştir:

“Şu anda, yurtdışında eğitim dünyadaki bir eğilimdir ve aynı zamanda daha iyi bilgi ve bilgi edinmenin bir yoludur. Çeşitli ülkelerin hükümetleri, uluslararası öğrencileri çekmenin bir insan sermayesi yatırımı olduğunu da biliyor. Dolayısıyla Türk hükümeti bize bu bursu veriyor. Hayata yardım aynı zamanda Türk uluslararası öğretimine yapılan bir yatırımdır.”

K10 ise “Daha önce Çin'de çok sayıda yabancı öğrenci görebildiğim gibi, Türkiye'ye geldikten sonra dünyanın dört bir yanından yabancı öğrenciler gördüm. Bu çok iyi ve uyarlanabilir bir olgudur. Türkiye'de daha uluslararası bir deneyim hissedilebilir. Ulaşamadığınız birçok ülkedeki öğrencileri ve kültürleri tanıyabilirsiniz. Bu nedenle, Türk hükümeti bursunun kurulması hem uluslararası öğrenciler hem de Türk öğrenciler için çok akıllıca bir karardır.” demiştir.

K1 ise “Annem ve babam çiftçidir, bu yüzden Türk devlet bursu yurtdışında okuma hayalimi gerçekleştirilmeme yardımcı oldu. Sonuçta, ailemizin mali koşulları beni yurtdışında eğitim almam için desteklemiyor, ancak bu burs desteği nedeniyle buraya gelebildim.” şeklinde düşüncelerini dile getirmiştir.

5.6.2.2. Türkiye’de Gelmeden Önceki Beklentilerinin Karşılama Durumu

Türkiye'deki uluslararası öğrencilerin Türkiye'ye geldikten sonra bir yıllık Türkçe kursu almaları gerekmektedir. Bu nedenle lisans öğrencileri Türkiye'de en az 5 yıl, lisansüstü öğrencileri en az 3 yıl kalmak zorundadır. O yüzden Türkiye'de eğitim almanın en büyük avantajı dildir. Buradaki tüm Türkçe ortamıyla birleşince, Türkçe öğrenmenin beklentileri en kolay şekilde karşılanabilir. 30 Çinli öğrenciden sadece 6 aydır Türkiye'de olan 6 öğrenci dışında, diğer 24 öğrenci şu anda günlük iletişim ve akademik dil ihtiyaçlarını karşılayabilmektedirler. Mezun öğrenci K11 şunları söylemiştir:

“Türkiye’deki yaşamımdan memnun oldum, Türkçe iyi öğrendim, derslerim iyi geçti, çok yere de gittim, iyi arkadaşlar da tanıdım. Aslında ben dil öğrenmeyi çok seviyorum, Türk arkadaşım ile Türkçe sohbet

ederken ben çok mutluyum. Yerel dille yerel haklarla güzelce sohbet edip birbirimizle anlaştığımızda bence çok harika bir şey”.

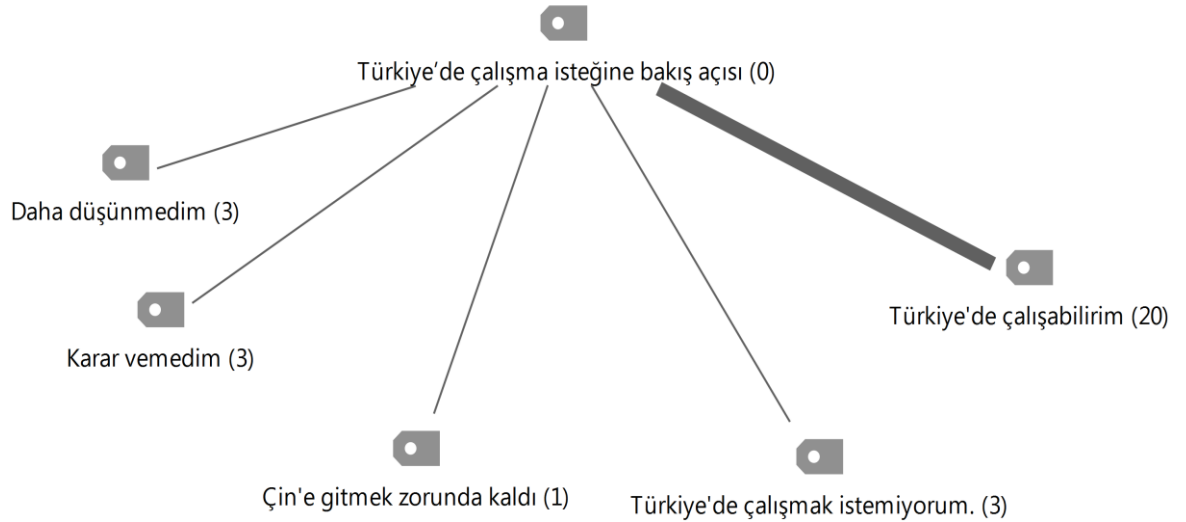
Türkçeyi iyi bilen bir öğrenci olan K29 ise düşüncelerini şu şekilde dile getirmiştir: “Ben Türkiye’ye gelmeden önce Türkçe biliyordum, fakat Çin’deyken hiç bir yerde Türkçe kullanmak gerekmiyor. Buraya geldikten sonra benim Türkçe hızlıca ilerledi. Ben çok sevindim.”

Dilin yanı sıra, Türkiyat ve Türk dili alanında daha fazla kazanmak isteyen öğrenciler, Türkiye'deki en bol araştırma materyallerini alabilir ve Türk kültürü ile yakın temas kurabilirler. Bu onlar için Türkiye'deki en büyük kazançtır. Türk dil bölümünde okuyan doktora öğrenci K21 uygulamaları şu şekilde dile getirmiştir: Buraya geldikten sonra Türkçe hızla gelişti. Türk araştırmacısı olarak bölümde ve kütüphanemizde çok sayıda materyal bulabiliyorum. Öğretmenlerim bana çok fazla rehberlik ve yardım da verdiler.”

Türkiyat araştırma Enstitüsü'nde doktora eğitimi alan Uygur öğrenci K6 şunları söylemiştir: “Türkiye'ye gelmeden önce Çin'de aynı ana dalını okudum. Yüksek Lisans eğitiminden mezun olduktan sonra, Türkiye'de eğitim için Türkiye'ye geldim. Uygurca ve Türkçe benzerliği vardır, o yüzden ben hızlıca Türkçe öğrendim. Hem de kültürel alışkanlıklarımızın çoğu Türkiye'dekine benzer. Türkiyat bilgilerini burada incelemek için en iyi seçimdir, çünkü Türk kültürüyle iç içe olmayı ve hatta ilk elden malzemeyi bile bulabilirim.”

5.6.3. Eğitimi Bitirdikten Sonraki Planları

5.6.3.1. Türkiye’de Çalışma İsteğine Bakış Açısı

Şema 22. Türkiye’de Çalışma İsteğine Bakış Açısı

Kendi ülkenizde okumak ya da yurtdışında okumak olsun, okumak, gelecekteki bir kariyere hazırlık yapmakla ilgilidir. Yurt dışında okuyarak, uluslararası öğrenciler ek bir yabancı dilde uzmanlaşabilir, diploma alabilir ve yurtdışında yaşama tecrübesine sahip olmaktadır, bunlar uluslararası öğrencilerin iş bulmaları için avantajlı koşullardır. Türkiye’deki Çinli öğrenciler Türkçede uzmanlaşabilmekte ve Türk üniversitelerinden diploma alabilmektedirler. Türkiye ile Çin arasındaki ekonomik işbirliği alanında iyi nitelikli iş arayan Çinli öğrenciler için Türkiye’deki eğitimleri sosyal ve kültürel sermaye olabilmektedir. Bu çalışmaya katılan 30 Çinli öğrenciden 20’si mezun olduktan sonra Türkiye’de çalışabileceğini söylemiştir. 3’ü Türkiye’de çalışmak istemediğini, 1’i Çin’e dönmek zorunda olduğunu, 3’ü karar vermediğini ve 3’ü ise iş konusunda henüzdüşünmediğini belirtmiştir

Türkiye’de çalışabileceklerini düşünen 20 öğrenciden 10’u Türkiye’de kısa bir süre çalışmak istemiştir. Bu öğrencilerden K11 “Türkiye’de çalışabilirim, iyi fırsat varsa kısa zamanda çalışabilirim. Örneğin Türkiye’deki Çin şirket gurbetçi olarak Türkiye’de çalışabilirim.” demiştir. 4 öğrenci ise Türkiye ile Çin arasında sıkça

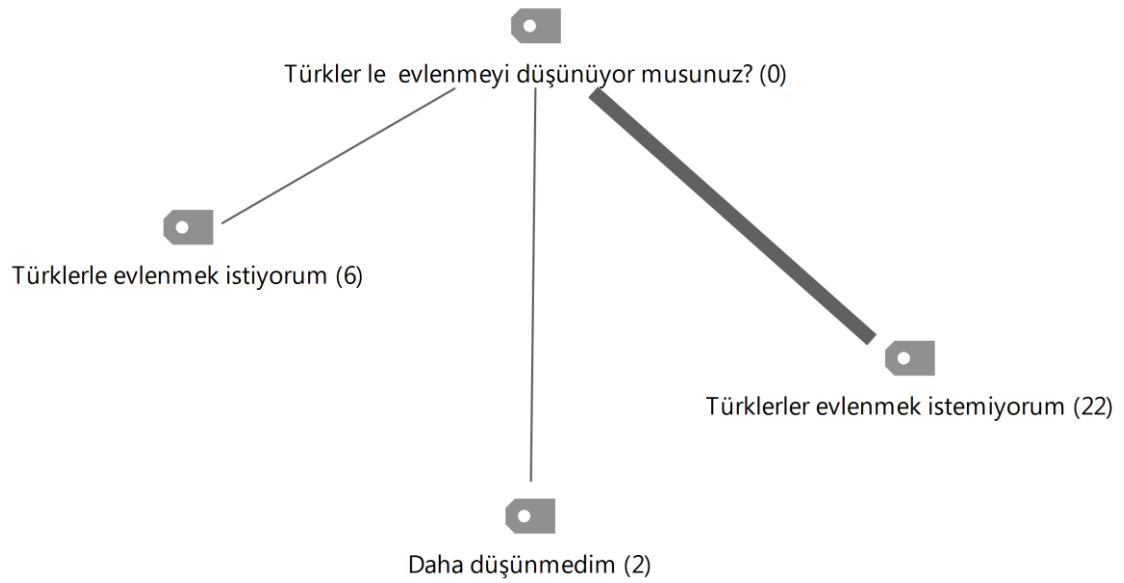

seyahat edebilmeleri için Çin ile Türkiye arasında bir işbirliği alanında çalışmak istediklerini belirtmiştir. Bunlardan K20 şunları söylemiştir:

“Ben turizm bölümünde okuyorum, ben turist rehberi olmak istiyorum, Çin ve Türkiye arasında geliş-dönüş çalışmak istiyorum. Daha serbest iş istiyorum.”

6 öğrenci ise dünyanın herhangi bir ülkesinde çalışmanın iyi olacağını düşünmüştü. Bunlardan K10: “Her hangi bir ülkede olabilir. Benim için fark etmez. Ama anne-baba yaşlayınca onların yanında kalmak istiyorum.” demiştir.

5.6.3.2. Eğitimi Bitirdikten Sonraki Planları

Şema 23. Türklerle Evlenme Fikri

Bu çalışmaya katılan 30 Çinli öğrenciden 22'si bir Türk ile evlenmeye istekli değildir, 6'sı bir Türk ile evlenmeye istekliken 2'si bu konuyu henüz düşünmemişlerdir.

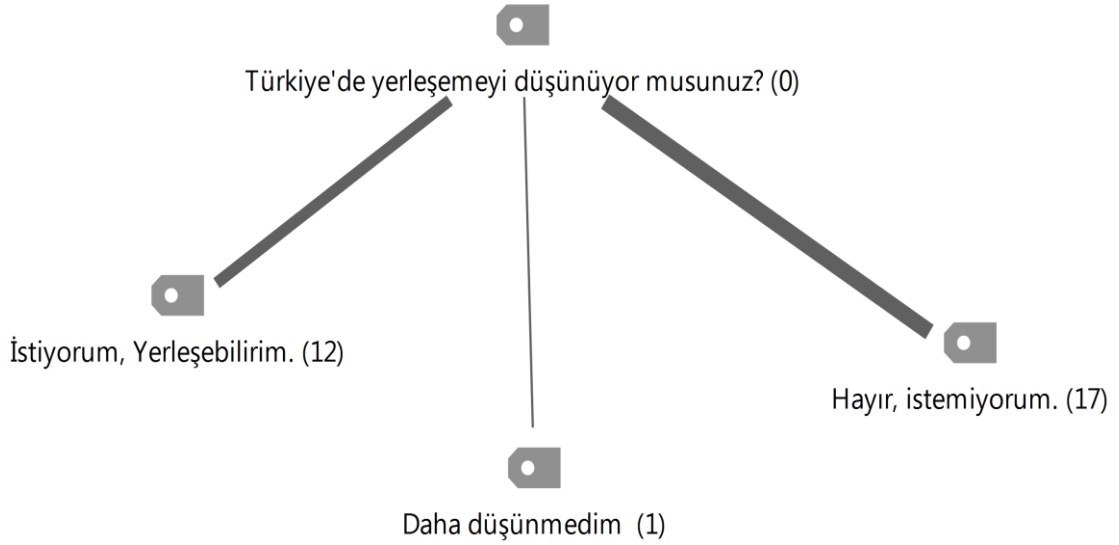
Bir Türk ile evlenmek istemeyen 22 öğrenciden 2'si evli, 2'sinin sevgilisi vardır. Geri kalan 18'i ise Türklerle evlenmek istememiştir. Asıl sebep, kültürel

farklılıklardan dolayı gelecek hayatta zorluklar yaşacağı için endişelenmeleridir. Aynı zamanda Türkiye'nin daha çok ataerkil toplum olması da bunu istememelerinin nedenleri arasındadır. K13 “Hiç istemiyorum, çünkü Türkiye ataerkil bir toplumdur. Ayrıca dil de sıkıntı olabilir, kültür de farklı . Aile olursa çok zor bir şey.” derken, Türk erkeklerinin aile içi şiddet alışkanlığı olduğuna inanan öğrenci K27 bu nedenle bir Türk ile evlenmeyi seçmeyeceğini söylemiştir:

“Türk erkekle evlenmeyi düşünmedim, çünkü Türk erkeklerinin şiddet uygulama derecesi çok yükselmiş, o yüzden Türk erkekleriyle evlenmeyi hiç düşünmedim.”

Bir Türk ile evlenmek isteyen 6 Çinli öğrenci, temel olarak uyruğun önemli olmadığını düşünmüşlerdir. K10: “Türkiye’de bir uygun insan bulursam burada evlenebilirim ve yerleşebilirim, her hangi bir ülkede olabilir.” derken, bir yabancıyla evlenmenin gelecekteki çocuklarına çok kültürel bir aile ortamı sağlayabileceğini düşünern K25 bunu şu sözlerle ifade etmiştir: “Düşündüm. İstiyorum. Türk kızla evlenirsem, gelecek hayatımda bebeğim daha kapsayıcı ve geniş görüş ve bilgi olan bir ailede yaşayabilir.”

5.6.3.3 .Türkiye'ye Yerleşme Fikri

Şema 24. Türkiye'ye Yerleşme Fikri

Bu çalışmaya katılan 30 Çinli öğrenciden 17'si Türkiye'ye yerleşmemeyi seçmiştir. 12'si Türkiye'ye yerleşmek istemiştir. 1'si daha düşünmemiştir. Türkiye'ye yerleşmeyi seçmeyen 17 öğrenciden, bunun nedenleri ailelerinin Çin'de olması ve kültürün çok farklı olmasıydı. K13 bu konudaki düşüncelerini şu sözlerle ifade etmiştir:

“Ben Türkiye'yi seviyorum, Türkiye'de din hakkında ,İslamiyet hakkında çok kolayca erişilebilir, din alanında iyi eğitim alabiliriz, Örneğin gelecek benim çocuğum için, ama Türkiye ve Çin arasında kültür çok farklı, O yüzden gelecek hayatımı düşünürken ben Çin'de yaşamak istiyorum.”

Türkiye'de hayata adapte olduğunu düşünen K23, mezun olduktan sonra Türkiye'de çalışmayı ve yerleşmeyi istemektedir “Evet, Türkiye'ye yerleşmeyi düşündüm, burada hayata zaten alıştım, daha rahat,stres daha az, seviyorum.”

SONUÇ VE TARTIŞMA

Uluslararası öğrenci olan ve Türkiye’de yükseköğrenim gören Çinli öğrencilerin eğitim göçü ekseninde Türkiye’yi tercih etme nedenleri ve Türkiye’deki yaşama entegre olma durumlarının ele alındığı bu çalışmada dokuz devlet üniversitesinde öğrenim göre 30 Çinli öğrenciden görüşme tekniği ile veri toplanmıştır. Görüşmelerden elde edilen verilerde temel altı sorunun yanıtı aranmıştır. Bunlar Türkiye’de okuyan Çinli öğrencilerin Türkiye’ye gelme kararını nasıl almıştır ve Türkiye’ye gelme nedenleri nelerdir? Türkiye’de okuyan Çinli öğrenciler birer eğitim göçmeni olarak Türkiye’de sosyal bütünleşme konusunda ne düşünmektedirler? Türkiye’de okuyan Çinli öğrencilerin Türkiye ile sosyal bütünleşme düzeyleri nedir? Türkiye’de okuyan Çinli öğrenciler sosyal bütünleşme konusunda herhangi bir sorun yaşadılar mı? Yaşadılar ise bunlar nelerdir? Türkiye’de okuyan Çinli öğrencilerin Türkiye’deki eğitim süreçlerinin daha iyileştirilmesi ve sosyal bütünleşme düzeyinin artmasına ilişkin önerileri nelerdir? Türkiye’de okuyan Çinli öğrencilerin Türkiye’ye ilişkin düşüncelerinde, bilgi düzeylerinde bir değişim olmuş mudur? Oldu ise bu ne yönde gerçekleşmiştir? Bu araştırma soruları ile bağlantılı olarak araştırmadan elde edilen sonuçlar ve buna ilişkin tartışma aşağıda verilmiştir.

Araştırmaya katılan öğrencilerin cinsiyet 8’i Erkek, 22’si kadındır. Yaş aralığı 20-33 arasında değişen öğrencilerin 11’i Han , 15’i Hui , 2’si Uygur ve 2’si ise Salar etnik kökenlidir.

Katılımcıların 24’ü YTB bursiyeri, 3’ü diyanet bursiyeri ve 3’ü ise kendi imkanları ile Türkiye’ye gelmiştir. Katılımcıların arasında Türkiye’ye gelme tarihi en eski olanlar 2013-2014 Güz döneminde, en yeni gelenler ise 2018-2019 Güz döneminde gelmiştir.

Çinli Öğrencilerin Türkiye'ye Gelme Nedenleri: Çekici, İtici Faktörler ve Ekonomik, Sosyal ve Kültürel Sermaye

Çinli öğrencilerin Türkiye'de okumaya karar verme nedenleri incelendiğinde bunların itici, çekici faktörler ile sosyal, kültürel ve ekonomik sermaye ile ilişkili olduğu görülmüştür.

Çekici Faktörler

Çalışma kapsamında ulaşılan sonuçlara göre, Çinli öğrencileri Türkiye'de eğitim görmeye çeken faktörler burs imkanı, ülkenin yaşam koşullarının diğer ülkelere göre daha ekonomik olması, Türkiye'nin stratejik coğrafi konumu nedeniyle ülkenin dil ve kültürüne ilgi duyma, Türkiye'nin televizyonlardaki seyahat programlarında gezilmesi gereken ülkeler arasında gösterilmesi, Türkiye'nin Müslüman bir ülke olması ve Türkiyat konusunda çalışma yapacaklar için Türkiye'nin en ideal ülke olmasıdır. Ayrıca Çin ve Türkiye'nin strateik planları kapsamındaki ikili işbirliklerini arttırma yönündeki istekleri Çinli öğrencilere verilen burs sayısını arttırmakta bu da öğrenciler açısından çekici bir işlev görmektedir.

Türkiye'de yükseköğrenim gören Çinli öğrencilerin büyük bir kısmı için, Türk devlet bursu en büyük çekim merkezidir. Bununla birlikte Türkiye'de gerek eğitim gerekse yaşam masraflarının görece olarak düşük olması da Türkiye'de eğitim almayı tercihte son derece önemli olmuştur. Çalışmada katılımcıların yarısından fazlası Türkiye'ye gelmelerinde en önemli faktörün verilen burs olduğunu belirtmişlerdir. Bu bağlamda Türkiye'nin çekici faktörlerinden ilkinin, Çinli öğrencilere sunulan burs imkanının olduğu görülmüştür. Ayrıca Türkiye'de yaşamın ekonomik anlamda uygun olması da öğrencilerin Türkiye'yi seçmelerinde etkili olmuştur. Bu sonuçlar ise literatürdeki (Tamburri, 2008; Zhou ve Zhang ,2014; Aliyev ve Öğülmüş ,2016) çalışmalar ile örtüşmektedir.

Katılımcılara göre Türkiye'de eğitim almanın bir diğer çekici nedeni ise, Türkiye'nin önemli coğrafi konumu ve zengin kültürüdür. Bu daha önceki

çalışmalarda da vurgulanan bir çekici özelliştir (Kondakçı, Çalışkan, şahin, Yılık ve Demir 2016). Türkiye sadece İpek yolunda önemli değlidir, aynı zamanda orta doğu ve Balkan ülkeleri için de önemli bir yerdedir. Türkiye, Asya ve Afrika'dan Avrupa'ya bir geçiş istasyonu ve İpek Yolu üzerinde vazgeçilmez bir ülke konumundadır. Bu özellikleri ise Türkiye'yi kültürü ve dili açısından bir cazibe merkezi olmasını beraberinde getirmektedir. Çinli öğrencileri yaklaşık beşte biri Türkçeyi ve Türk kültürünü öğrenmeyi istedikleri için eğitim amaçlı Türkiye'ye geldiklerini belirtmişlerdir. Aynı öğrenciler, mezun olduktan sonra, Çin ile Türkiye arasındaki ticaret işbirliğinde daha fazla iş fırsatı bulabileceklerine inanmaktadır. Türkiye'nin Çinli öğrencileri çekme nedenleri arasında bir diğer faktör ise Türkiye'nin zengin kültürel ve turizm kaynaklarıdır. Katılımcıların beşte biri, son yıllarda Çin'de çok çeşitli televizyon ve seyahat programlarında Türkiye'nin sık sık yer aldığını onların da bu programlardan etkilenererek Türkiye'yi merak ettiklerini belirtmişlerdir.

Katılımcılar kendilerini Türkiye'de çeken bir diğer faktör olarak da Türkiye'nin Müslüman bir ülke olmasını belirtmişlerdir. Daha önceki çalışmalar da öğrencilerin dinleri ile benzer inancın yaygın olduğu ülkelerde eğitimi tercih ettiklerini göstermiştir(Yılık ve Demir,2016; Zhou, 2019). Bu çalışmada da katılımcılardan Müslüman olanlar, Türkiye'ye gelme nedenlerini Müslüman bir ülke olması ile açıklamışlardır. Onlara göre aynı inaca sahip bir ülkeye gelmek, yeni ülkeye daha kolay entegre olmayı sağlayacaktır, en azından yiyecek bir şey bulma konusunda sorun yaşamayacaklardır.Türkiye'nin çekici faktörlerinden bir başkası ise Türkiyat konusunda alışmak isteyenler için Türkiye'nin en uygun ülke olma durumudur. Bu iki alanda araştırma yapmak isteyen Çinli öğrencilere göre Türkiye eğitim için en ideal ülkedir.

Türkiye'nin çekici faktörlerinden sonuncusu ise Ülkelerin Stratejik Planları kapsamında ikili ilişkileri artırma isteği bağlamında Çinli öğrencilere verilen burs olanaklarının artmasıdır. Ekonomik sermayenin yetersiz olması durumunda, ailelerin çocuklarını motive etmesi de yetersiz kalmakta bu konuda ekonomik bir destek bulması daha da önemli konuma gelmektedir. Bu noktada ise ülkelerin uluslararası öğrenim için verdikleri burslar ön plana çıkmaktadır. Çalışma

kapsamında ise bu durum Türkiye Cumhuriyeti tarafından verilen bursların yanı sıra Çin hükümetinin son yıllarda Türkiye'de okuyan Çinli öğrencilere burs vermesi söz konusudur. Son yıllarda, Çin'deki bazı üniversiteler Çin Burs Konseyi'nden destek almış ve Türk kültürü ve Türkiye'ye olan ilgi bağlamında Türkiye'de okumak üzere öğrenci göndermiştir. Bunda iki ülkenin stratejik açıdan iletişimde olma isteği ve kültürel etkileşim alanı yaratma isteği de etkilidir. Bu değişim programlarının YTB ile işbirliği yapmaları da bunun bir göstergesidir.

İtici Faktörler

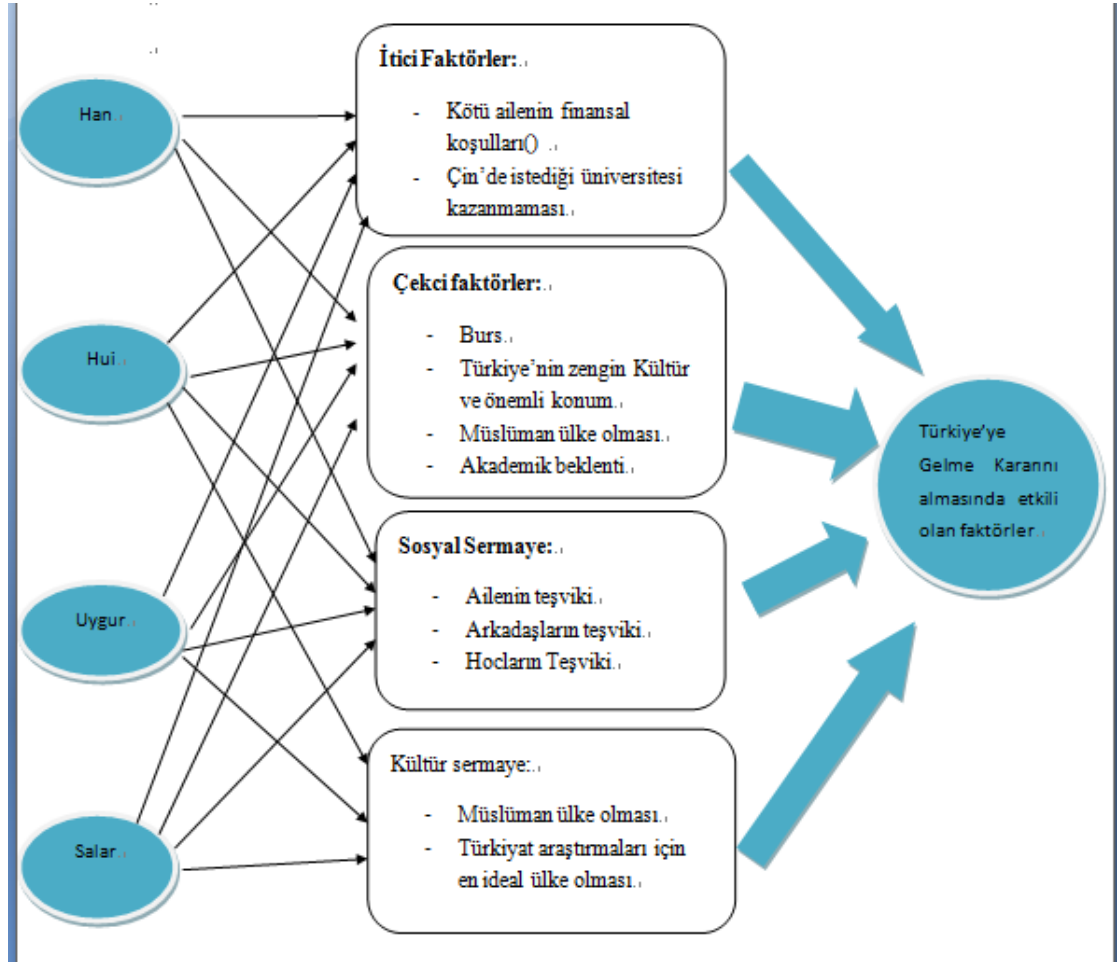
Çin'de lisans veya lisansüstü eğitim almak oldukça masraflıdır. Finansal koşulları kötü olan öğrenciler için yüksek lisans derecesi seçmek çok olası bir durum değildir(Thet, 2014; Kondakçı, 2016). Bu bağlamda eğitimin Çinde masraflı olması Çin açısından itici bir faktördür. Türk devlet burs vermesi ve ülkenin yaşam koşullarının ekonomik açıdan uygun olması da Türkiye'de eğitim açısından çekici bir faktördür. Katılımcıların yarısından fazlası bu konuda hem fikirdir. Bunun yanı sıra, bazı öğrenciler Çin'de kendi istediği üniversiteyi kazanamadığı için yurtdışında eğitim almayı tercih ettiklerini belirtmişlerdir. Çin'deki eğitim sisteminde istenilen bölümü kazanmanın zorlukları da yine Çin için itici faktör oluşturmaktadır. Benzer durum Avrupa'a yerine Türkiye'de eğitim almayı tercih eden Türk kökenli öğrencilerin Türkiye'yi tercih etmelerinde de görülmüştür (Şahin ve diğerleri, 2018; Kondakçı ve diğerler, 2016).

Çinli Öğrencileri Türkiye'de Okumaya Yönlendiren Ekonomik, Sosyal ve Kültürel Sermaye

Ebeveynler ve gençler son dönemde uluslararası eğitimin, gelecek açısından gençlere önemli bir katkı sağladığını düşünmektedirler. Bu bağlamda ailelerin çocuklarının yurtdışında eğitim almaları için onları yönlendirmeleri ve motive etmeleri bir bakıma aile desteği ile çocukların uluslararası eğitime yönlendirilmesi sosyal sermaye olarak değerlendirilmektedir(Şahin,2010). Ancak burada ailerin çocuklarını yurt dışında yönlendirmelerinde önemli olan bir diğer faktör ailelerin ekonomik durumlarıdır. Aileler çocuklarını daha rahat okutabilecekleri ülkelerde

eğitim almaya yönlendirmektedirler. Eğer gönderecekleri ülke aynı zamanda kültürel açıdan bildik bir yerse, bu durumda çocuklarını motive etme durumları daha da artmaktadır (Şahin, Ergün, oban ve Alpaslan, 2018; Kondakçı, alışkan, Şahin, Yılık ve Demir 2016, Zhang,2009). Bu çalışmada ise Türkiye'de eğitim almayı tercih eden Çinli ğrencilerin yarıdan biraz fazlası bunda aile ve arkadaşlarının tavsiyesinin etkili olduğunu belirtmişlerdir. Tavsiyede bulunanlar gerek Türk burs programını gerekse Türkiye'nin zengin ve uzun kültürel tarihini bilmektedirler. Bu yüzden de kendi çocukları ve arkadaşlarının Türkiye'de eğitim almasını önermişlerdir(Mazzarol, 2002; Şahin,2010; Kondakçı ve diğerler, 2016; Esra,2017)Kısaca daha önce burs alan öğrencilerin anlatıları ve Türkiye'yi bilenlerin yönlendirici ifadeleri Çinli ğrencilerin Türkiye'ye eğitim amacı ile gelmelerinde teşvik edici olmuştur. Bu bağlamdaki sonuçları Çinli ğrencilerin Türkiye'yi tercih etmelerinde etkili olan sosyal ve kültürel sermaye olarak değerlendirebiliriz.

Şema 25. Çinli Öğrencilerin Türkiye'ye eğitim için Gelme Kararını Alma Süreçlerine İlişkin Model

Türkiye'de Okuyan Çinli Öğrencilerin Sosyal Entegrasyon Açısından Değerlendirmesi

Esser sosyal bütünleşme teorisinde, göçmen grupların yeni ortamla bütünleşmelerinin dört çeşit formu olduğunu belirtir: asimilasyon, entegrasyon, segrasyon ve marjinalleşme olduğunu belirtmiştir(Şahin, 2010). Yeni ortamda tüm kültürel formları kabul etme ve orjinal kimliği ve kültüründen uzaklaşma hali asimilasyondur. Yeni çevrenin kültürünü kabul edip orijinal kültürün de korunduğu zaman sosyal bütünleşme gerçekleşir. Orijinal kültürel grubu koruma ve yeni kültüre kapalı olma durumunda segrasyonun ortaya çıkmaktadır. Son olarak, ne

yeni kültürü, ne de orijinal kültürü kabul etmeyen iki kültürü de dışlayan bir süreç olduğunda ise marjinalleşme ortaya çıkacaktır.

Entegrasyon teorilerinde dikkat edilen unsurlardan biri olan sosyal iletişim açısından Çinli öğrencilerin Türkiye'deki yaşamları değerlendirildiğinde, Çinli öğrencilerin üç ana arkadaş grubu olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bunlar: TÖMER'deki yabancı öğrenci arkadaş grubu, Çinli arkadaşları ve Türk arkadaşları. Yabancı öğrenci arkadaşlar ve Türk arkadaş grupları ile daha çok sınıf arkadaşları ve yurt arkadaşlarıdır. Çinli arkadaş ağı Çinli öğrenciler için bunlar içinde en önemli sosyal ağıdır. Çinli arkadaşların Türkiye'deki eğitim yaşamlarında bu kadar önemli olmasının nedenini ise onlarla birlikte sosyal aktivitelere katılma ve yeni ülkede yaşanan zorluklarda yardım almaktır. Aynı kimliğe sahip olan ve aynı sorunların çoğuyla karşılaşan Çinli öğrenciler katılımlara göre sorunlar karşısından en etkili çözümü bulabilecekleri kişilerdir. Bu çalışmada görüşülen Çinli öğrencilerin Çinli arkadaşları ile daha güçlü bir iletişim içinde olmaları durumu, onların segrasyon modeline uygun olduğunu göstermektedir. Aslında bu durum beklenen bir durumdur. Daha önce yapılan çalışmalar da (Şahin, 2018; Meng,2010; Li,2017; George ve Zhang,2014) uluslararası öğrencilerin daha çok kendi ülkesinden kişilerle daha yoğun bir iletişim halinde olduklarını göstermiştir.

Sosyal entegrasyonun bir diğer unsuru olan gündelik yaşama entegrasyon açısından Çinli öğrencilerin Türkiye'deki yaşamlarına bakıldığında ise öğrencilerin özellikle yemek kültürüne uyum sağlayamadıkları görülmüştür. Görüşmeye katılan Çinli öğrenciler arasında, Çin ve Türk beslenme kültürleri arasındaki farklar nedeniyle Türk yemek kültürüne uyum sağlayamadıklarını belirtenlerin oranı yaklaşık üçte birdir. Özellikle yemeklerdeki farklılık ve pişirme yöntemlerindeki farklılıklarından dolayı Çinli öğrenciler Türkiye'deki yemeklere uyum sağlayamadıklarını belirtmişlerdir. Onlara göre Türkler, tatlı yiyecekleri, Çinliler ise yoğun baharatlı yiyecekleri tercih etmektedirler. Bu iki ülkenin yemek kültüründeki önemli bir farklılıktır. Ayrıca, yurt yemekhanesindeki yemeklerin lezzetli olmadığı için Türk yemeklerine uyum sağlayamadığını belirten öğrenciler de vardır.

Sosyal entegrasyonun bir diğere unsuru olan aidiyet ve kimlik açasından bakıldığında ise Çinli öğrencinin hemen hemen tamamına yakınının kendilerini Çin'e ait hissettikleri sonucuna ulaşılmıştır. İki öğrenci ise kendisini hem Çin ve Türkiye'ye ait hissettiğini belirtmiştir. Her ne kadar bu sayı az olsa da kısa bir eğitim yaşamında 2 Çinli öğrencinin aidiyet açasından kendisini hem Çin hem de Türkiye'ye ait hissetmesi önemli bir sonuçtur. Sadece 1 öğrenci ise kendisini hiçbir yere ait hissetmediğini belirtmiştir. Genel olarak bir değerlendirme yaptığımızda Çinli öğrenciler aidiyet konusundaki hisleri entegrasyon teorileri açasından segrasyona uymaktadır.

Sosyal entegrasyonun kültür unsuru açasından incelendiğinde ise Çinli öğrencilerin gerek dil gerekse Türk geleneksel kültürüne ilgili oldukları görülmüştür. Katılımcılar, Türkiye'de ders almanın yanı sıra, Türkiye'deki çeşitli kültürel etkinliklere ve kurslara katılmaktadırlar. Örneğin, Tiyatro, sanat sergileri gibi sanatsal etkinliklere katılma; Ebru dersi, Bağlama dersi gibi Türk geleneksel kültür derslerine katılma; eğlence yerlerine gitme, müzik dinleme, Türkçe kitap okuma, TV izleme, sinemaya gitme ve fal bakma gibi etkinliklere katıldıkları görülmüştür. Görüşmeye katılan Çinli öğrencilerden üçü, Türkiye'deyken Ebru dersi almakta ısrar etmişlerdir. Ebru kursu başlangıçta YTB tarafından düzenlenmiş, daha sonra onlar Türk Kültür Merkezi tarafından düzenlenen Ebru kursuna katılmış ve iki yıldır ısrarla bu kursa ilgileri nedeni ile devam etmişlerdir. Bu bağlamda Çünkü öğrencilerin Türk kültürüne yakın olmaları ve öğrenme istekleri bu konuda daha çok entegrasyona yakın bir durum sergiledikleri yönünde yorumlanabilir.

Türkiye'de okuyan Çinli öğrencilerin dil açasından entegrasyonları konusunda ise başlarda zorlansalar da sonrasında Türk dilini öğrendikleri sonucuna ulaşılmıştır. katılımcıların dilde karşılaştıkları zorluklar çoğunlukla dilbilgisi, kelimeler ve telaffüz üzerine odaklanmaktadır. Bu problemler, TÖMER'in derslerini bitirme ve bölümdeki derslere devam edebilme şeklinde ilk yılda yoğunlaşmıştır. Görüşmeye katılan birkaç Çinli öğrenci, bölümdeki derslerin olduğu yılın onlar için en zor zaman olduğunu belirtmiştir. Bazen derste hiç anlamadıkları durumlar da vardır, bu yüzden sınıf içi etkileşime katılmaları oldukça zordur. Ancak zamanla, öğretmenler ve sınıf arkadaşlarından ve kendi çabalarından yardım aldıktan sonra dil

problemlerini yavaş yavaş çözmüşlerdir. Bu nedenle, dil uyarlaması perspektifinden bakıldığında, Çinli uluslararası öğrenciler sosyal entegrasyona ulaşmış oldukları söylenebilir.

Çin ve Türkiye arasında kültür alışverişi konusunda ise Çinli öğrenciler önemli bir köprü olmuştur. Çünkü sadece Türkiye'ye gelmemiş olan diğer Çinliler değil, Türkiye'de okuyan bu Çinli öğrenciler de Türkiye'ye gelmeye karar verdiği zaman Türkiye'yi iyi bilmezler ve endişe hissine varırlar. Ancak burada eğitim gördükçe, Türkiye'deki gerçek durumu öğrenirler. Türkiye savaş halinde değildir, Türk halkı normal yaşar, Türkiye çok laik ve hoşgörülü bir ülkedir. Bu Çinli öğrenciler bu gerçek durumları Çinlilerle daha fazla paylaşmak için çevrimiçi medya yazılımlarını kullandıktan sonra Çinli arkadaşlar Türkiye'de eğitim ve seyahat konusunda danışmanlık yaptılar. Bu Çinli öğrenciler aynı zamanda Çin'i yanlış anlayan Türkler için de aynı rolü oynamışlardır. Onlara gerçek Çin yemek kültürünü anlatabilirler. Yani genelde Çinli halk köpek eti, böcek ve fare yemezler. Çinin her yeri kalabalık değildir. Çin çok kaliteli ürünlere sahiptir. Bu köprü rolünde, sadece Çin kültürünü sürdürmelerine ve yaymalarına yardımcı olmakla kalmayıp, Türk kültürünü de öğrenip yaymaya yardımcı olmakla birlikte, Çinli öğrenciler kültür alışveriş konusunda göz ardı edilemeyecek bir rol oynamıştır.

Çinli Öğrencilerin Yaşadıkları Zorluklar ve Bunların Aşılmasına İlişkin Öneriler

Katılımcıların çoğu çok önemli bir sorun yaşamadığını belirtmiştir. Ancak 4 öğrenci ilk geldiği zaman ciddi uyumsuzluk sorunu ve yalnızlık yaşadığını belirtmiştir. Bunun ana nedenleri yaşlarının daha küçük olması ve ebeveynlerinden ilk kez ayrılarak, yurtdışında okumaya gitmeleri olduğunu belirtmişlerdir. Türkçeleri'nin gelişmesi ve arkadaş sayısındaki artışla birlikte, bu sorunlar da yavaş yavaş ortadan kalkmıştır ve Türkiye'de hayata adapte olmaya başlamışlardır.

Çalışma kapsamında katılımcılara bundan sonra gelecek öğrencilerin daha iyi koşullarda eğitim alabilmeleri için neler önerirsiniz sorusuna katılımcılar özellikle Türkçe ve Türk kültürünü daha önceden kısmen de olsa öğrenme bağlamında

öneriler getirmişlerdir. Dil öğrenme açısından, Türkiye'ye gelmeden önce temel edinebileceklerini belirten katılımcılar ayrıca TÖMER'in alınan dersler sırasında, Çinli öğrencilerin dersi ciddiye almaları ve daha fazla derse katılmaları gerektiğini belirtmişlerdir. Ayrıca daha fazla Türk arkadaş edinmeleri, Türkçe konuşmaları ve daha az Çince konuşmalarınının Türkçelerinin gelişmesinde etkili olacağını ifade etmişlerdir.

Kültürel bütünleşmesinde, Türk kültürüne maruz kalma olasılığını artırmak için YTB ve öğretmenler tarafından düzenlenen etkinliklere daha fazla katılmalarının da etkili olacağını belirten Çinli öğrenciler, Türk arkadaşlar ile daha fazla Türkçe pratik yaparak Türkçe deyimleri ve davranış kalıplarını daha iyi öğrenebileceklerini belirtmişlerdir. Çinli öğrenciler. Zihinsel anlamda da Türkiye'ye gelmeden önce, din ve Türk kültürü hakkında bilgi edinmenin ülkedeki yaşama daha kolay uyum sağlamak için önemli olduğunu ifade etmişlerdir. Böylece gelen öğrenciler gelenekler arasındaki farklılıklar nedeniyle, yanlış davranışlar ve sözler sarf etmekten de kurtulabilirler.

Çinli öğrenciler Türkiye'nin uluslararası öğrencileri için yapacakları önerileri ise şu Şemadedir.

TÖMER'de Türkçe öğretim sisteminde konuşma pratik eğitim oranı arttırılmalıdır. Çünkü konuşma sürecinde dil daha hızlı geliştirilebilir.

YTB, öğrencilere yurt tahsis ettiğinde, öğrencilerin yolda harcadıkları zamanı azaltmak için kampüsün yakınındaki yurtları tahsis edebilir.

KYK yurdu, yemekhanedeki yiyecek kalitesini arttırmalıdır. Mümkünse, yabancı öğrencilere kullanılabilir bir mutfak sağlamak en iyisidir. Yemek kültüründeki farktan dolayı, diyet problemi iyi çözülmediğinde, diğer uyum problemlerini de ortaya çıkarmaktadır.

Üniversitelerde dersleri sık sık iptal eden hocalar ve devamsızlığı olan öğrencilerin belirli bir cezalandırma sistemi olmalıdır. Görüşmeye katılan öğrencilere göre, Türk

üniversiteleri öğrenim sistemi çok özgürdür, bu da öğrenci öğreniminin etkinliğini azaltacaktır.

Türk ve Çin hükümetleri daha fazla üniversite değişim programı oluşturmalıdır, bu programlar iki ülke arasında eğitim ve kültürel alışverişte güçlü politika desteği sağlayabilirler.

KAYNAKÇA

- Ainur,K.A., Horlan,S.A., Aiman,G.G., Margarita,K.K., Dmitriy,V.N. Ve Torgyn,M.S. (2015). Foreign Students' Social Adaptation to the Education Environment of a Higher Educational Institution: By the Example of S. Seifullin Kazakh Agro Technical University. *Mediterranean Journal of Social Sciences* .
- Akıncı,B., Nergiz,A ve Gedik,E.(2015). Uyum Süreci Üzerine Bir Değerlendirme: Göç ve Toplumsal Kabul. *GÖÇ Araştırmaları Editörden Dergisi*, 58-83.
- Altbach,P.G.(2004). Higher Education Crosses Borders: Can the United States Remain the Top Destination for Foreign Students . *Change The Magazine of Higher Learning*.
- Austin,L. ve Shen,L.B. (2016). Factors Influencing Chinese Students' Decisions to Study in the United States . *Journal of International Students*. *Journal of International Students*. Volume 6, Issue 3 (2016), s. 722-732.
- Barry J. Zimmerman.(1995). *Self-efficacy and educational development*. Cambridge University Press.
- Bart,R., Dirk,T ve Dirk,T.(2012). Academic and social integration of Master students: a cross-institutional comparison between Dutch and international students. *Innovations in Education and Teaching International*. DOI: 10.1080/14703297.2013.771973.
- Berry,J.W. (1997). Immigration, Acculturation, and Adaptation. *Applied psychology: an international review*. 46 (1). 5-68.
- Berry,J.W. (1980) Acculturation as varieties of adaptation. In *Acculturation: Theory, Models and Some New Findings*, (Ed AM Padilla):9-25. Boulder, CO, *Westview Press*.

- Berry,J.W.(2005).Acculturation: Living successfully in two cultures. *International Journal of Intercultural Relations* ,697–712.
- Berry,J.W. (2006a). Stres perspectives on acculturation. In *The Cambridge Handbook of Acculturation Psychology*:43-57. Cambridge, *Cambridge University Press*.
- Berry, J.W. (2009). A critique of critical acculturation. *International Journal of Intercultural Relations*,33(5), 361–371. <https://doi.org/10.1016/j.ijintrel.2009.06.003>.
- Berry,J.W.,Jean S. Phinney,David L. Sam ve Paul Vedder.(2006). Immigrant Youth: Acculturation, Identity, and Adaptation. *Applied psychology: an international review*,55 (3), 303–332. DOI: 10.1111/j.1464-0597.2006.00256.x.
- Besel, F. ve Savaşan,F.(2017). Uluslararası öğrencilerin sosyo-ekonomik problemleri ve çözüm önerileri. *Akademik İncelemeler Dergisi (Journal of Academic Inquiries)* ,203-254.
- Bingöl, A.S. ve Özdemir, M. Çağatay. (2014). *Almanya ve Hollanda’da Türk Göçmen İşçi Çocuklarına Dönük Eğitim Politikaları ve Uygulamaları*. Gazi Üniversitesi Eğitim Programları ve Öğretim Anabilim Dalı Lisans tezi.
- Bogue, D. J. (1952). *A Methodological Study of Migration and Labor Mobility in Michigan and Ohio in 1947*. Miami University.
- Bourdieu, P. (1972/1977). *Outline of a Theory of Practice*. Cambridge University Press.
- Bourdieu, P. (1983/1986) The Forms of Capital, in: J. G. Richardson (Ed) *Handbook of Theory and Research for the Sociology of Education*. Greenwood Press, 241-258.

Buket,A., Ahmet,N. ve Ercan,G. (2015). Uyum Süreci Üzerine Bir Değerlendirme. *Göç Araştırma Dergisi*.

Canatan,K. (1995) *Avrupa'da Müslüman Azınlıklar*, İnsan Yayınları, İstanbul.

Chen, S.CH. (2015). The Acculturation of “New” Taiwanese from Southeast Asia in Taiwan. *Modern Linguistics*, 2015,3(4), 194-203.
<http://www.hanspub.org/journal/ml>
<http://dx.doi.org/10.12677/ml.2015.34025>.

Christine,J.Yeh. ve Inose,M. (2010). International students' reported English fluency, social support satisfaction, and social connectedness as predictors of acculturative stress. *Counselling Psychology Quarterly*, 16:1, 15-28, DOI: 10.1080/0951507031000114058.

Chun, K.,Balls-Organista, P. and Marin, G., Eds.,*Acculturation: Advances in Theory, Measurement and Applied Research*, APA Press, Washington DC, 17-37. <http://dx.doi.org/10.1037/10472-004>.

Çin Milli Eğitim Bakanlığı İstatistikleri, 2019.

Çöllü, E. F. ve Öztürk, Y. E. (2010). Türk Cumhuriyetleri, Türk ve Akraba Topluluklarından Türkiye'ye Yüksek Öğrenim Görmek Amacıyla Gelen Öğrencilerin Uyum ve İletişim Sorunları (Konya Selçuk Üniversitesi Örneği). *Journal of Azerbaijani Studies*, 223-239. Erişim: 03 Nisan 2012, [www.http://jas-khazar.org](http://jas-khazar.org).

Deniz, Ayla ve Özgür (2010). RUSYA'dan türkiye'ye ulusaşırı göç: Antalya'daki rus göçmenler. *Ege Coğrafya Dergisi*,19/1 (2010), 13-30, İzmir Aegean Geographical Journal, 19/1 (2010), 13-30.

- Durkin,K. (2008).The Adaptation of East Asian Masters Students to Western Norms of Critical Thinking and Argumentation in the UK. *Intercultural Education*. Vol. 19, No. 1, February 2008, 15–27 DOI: 10.1080/14675980701852228.
- Ergün, N. Çoban, S. Şahin Kütük, B. ve Gökalp Alparslan.(2016) Batı Avrupa Ülkelerinden Türkiye'ye Üniversite Eğitimi İçin Gelen Türk Öğrencilerin Sosyal Bütünleşme Süreçleri. *Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi* Vol/Cilt: 3, No/Sayı: 6.
- Esra Sağlam.(2017).The Integration Perception of Turkish Immigrants in Austria. *Göç araştırmaları dergisi*. Cilt: 3,Sayı: 1, Ocak-Haziran 2017,Ss. 140-169.
- Everett .S.Lee.(1966). Theory of Migration. *Demography*, Vol. 3, No. 1,47-57.
- Faruk.Levent ve Özge. Karaevli.(2013). Uluslararası öğrencilerin eğitime yönelik politikalar ve Türkiye için öneriler. *Eğitim Bilimleri Dergisi / Journal of Educational Sciences*, 97-117,ISSN: 1300-8889.DOI: 10.15285/EBD.2013385569.
- Gençöz, F. (1998). Uyum Psikolojisi.*Kriz Dergisi,Ankara Üniversitesi*,1-7.
- George,ZH. ve Zhang, Z.Ch. (2014). A Study of the First Year International Students at a Canadian University: Challenges and Experiences with Social Integration. *Canadian and International Education* ,3-5.
- Gilsun,S.(2013). Academic and Social Integration of Chinese International Students in Italy. *National Academy for Educational Research*. 2:1 (2013,Haziran): 13-25. DOI: 10.6228/APJED.02.01.02.
- Glenn,A.M., Kaur.G. J. ve Yu. (2016). Social Integration and Academic Outcomes:The Case of an International Public Policy and Management Program. *Journal of Public Affairs Education*.

- Gökhan, Ç.(2014). Büyüme, kalite, uluslararasılaşma: Türkiye yükseköğretimi için bir yol haritası. *Yükseköğretim Kurulu*, Sayı:145.
- Gökhan,A. , Güven,U., Engin ,Ö. (2015), (DHA) [DB/OL] İpek Yolu Projesi Türkiye’de Çinli öğrenci sayısını uçurdu. Erişim: <http://www.hurriyet.com.tr/yerel-haberler/istanbul/merkez/ipek-yolu-projesi-turkiyede-cinli-ogrenci-sayi-40977317>
- Guan,X.L., Miao,D.G. (2015). Time Characteristics of Chinese People’s Stay in Japan, *Journal of Jiangsu Normal University (Philosophy and Social Sciences Edition)*, 1-2.
- Günaydın,A.(2012). *Niçin Türkiye? Türkiye burslusuz uluslararası öğrencilerin niyet mektuplarında türkiye algisi: odtü ve boğaziçi üniversitesi öğrencileri örneği.* Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı Uzmanlık Tezi..
- Gürbüz,Rabia. ve Güleç,İsmail.(2016).Türkiye’de Eğitim Gören Yabancı Öğrencilerin Türkçeye İlişkin Görüşleri: Sakarya Üniversitesi Örneği .*Sakarya University Journal of Education*, 6/2 (Ağustos/August 2016) ss.141-153. DOI: <http://dx.doi.org/10.19126/suje.18712>.
- Hartmut Esser.(2004). Does the “New”Immigration Require a “New” Theory of Intergenerational Integration? *Intergenerational integration*. ZMR Volume 38 Number 3 (Fall 2004):1126-1159.
- Hartmut Esser.(2006).Migration, language and integration. *AKI Research Review 4.Berlin*.
- Haimannová,A. (2015). *Determinants of International Migration:Push Factors of Migration from Developing Countries to the Czech Republic*. Master’s Thesis.

- Henze,J. ve Zhu,J.(2012). Current Research on Chinese Students Studying Abroad. *Research in Comparative and International Education*. Volume 7 Number 1 2012 www.worlds.uk/RCIE.
- Huang,H.Y. , Miao,L. Ve Zheng,J.L.(2016).Studying in China and Developing in China in the Era of Globalization: Features and Suggestions,(2-10).
- Kaya,Faruk.(2017). Coğrafi potansiyelleri temelinde Türkiye jeopolitiği ve dünya siyasetindeki yeri. *Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*.
- Kıroğlu,K., Kesten, A. Ve Elma,C. (2010). Türkiye’de Öğrenim Gören Yabancı Uyruklu Lisans Öğrencilerinin SosyoKültürel ve Ekonomik Sorunları. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi* , Cilt 6, Sayı 2, Aralık 2010, Ss.26-39.
- Kondakçı ,Yaşar. , Çalışkan, Ömer. , Şahin,B.Bulut. , Yılık, M.Ali. ve Demir, C.Engin. (2016). Regional Internationalization in Higher Education between Turkey and The Balkans. *Bilgi*, 287-308.
- Lai, J.N.(2012). Chinese Students Studying in the UK and Modern China:A Focus on Returned Students, *Nankai University Doctoral Dissertation* , (16).
- Lei Lan.(2001) The theory of Bourdieu about culture and power, *China University Humanities and Social Sciences Information Network* .
<http://www.sinoss.net>.
- Li,M.H. (2000). “Century Western International Immigration Theory”, *Journal of Philosophy Society,XiaMen University Science Edition*. (27-29).
- Li,H.W. (2017). Academic Integration of Mainland Chinese Students in Germany. *Social Inclusion* (ISSN: 2183–2803). 2017, Volume 5, Issue 1, Ss:80–92. DOI: 10.17645/si.v5i1.824.

- Lin, N. (1999a) Building a Network Theory of Social Capital, *Connections*, 22(1), 28-51.
- Lin, N. (2001a) *Social Capital: A Theory of Structure and Action* (London and New York, Cambridge University Press.
- Liu,W. (2008). *A Study on Cross-cultural Adaptation, Social Support and Life Satisfaction of Chinese University Students in UK*. Fujian Normal University Master's Thesis.
- Liu,X. (2015). The Challenges and Opportunities for Chinese Overseas Postgraduates in English Speaking Universities, *Canadian Center of Science and Education*.(50-55).
- Lu,Y.F. (2014). Report on Contemporary China's religious data based on CFPS. *The world religious cultures*
- Ma.W.H., Kuang,J.J. (2016). International Mobility : Challenges for Chinese Students Staying in the UK . *Peking University Education Review*.
- Mahmut Özer.(2012). Türkiye’de Uluslararası Öğrenciler. *Yükseköğretim ve Bilim Dergisi/Journal of Higher Education and Science*. Cilt/Volume 2, Sayı/Number 1, Nisan/April 2012; Sayfa/Pages(10-13).DOI: 10.5961/jhes.2012.027.
- Marangell,S. (2018). Developing a Host Culture for International Students: What Does It Take? *Journal of International Students*,1440-1458.
- Mazzarol,T. ve Soutar,G. (2002) . “Push-pull” factors influencing international student destination choice. *International Journal of Educational Management* . DOI: 10.1108/09513540210418403.

- Mei,L.S (2009). Studying of New Zeland Study-abroad Policy for China, *East China Normal Ubniversity*,8-9.
- Meng,X.(2010). Social Adaptation of the Female Graduate Students -----Chinese Female Students in D University. PhD thesis . *China Academic Journal Electronic Publishing House*,5-34.
- Miao,D.G. (2016). The basic situation and related policies of Chinese students studying in Australia, *Philosophy and Social Sciences Edition*, 51-55.
- Miao,D.G ve Cheng,X.(2010). 1949-2009: Çin'in Yurtdışında Eğitim Görmesi, Gelişimi, Durumu ve Eğilimleri, *Xuzhou Üniversitesi Dergisi (Felsefe ve Sosyal Bilimler)*.
- Moon,B. (1995) . Paradigms in migration research: exploring 'moorings' as a schema.*Progress in Human Geography* 19,4(1995) ,(504-524).
- Güçlü,N.(1996). Yabancı öğrencilerin uyum problemleri. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi* 12: 101-110,1996J.
- Nie,Y.G. ,Lin, CH.D., Peng,Y.S., Ding,L., Gan,X.Y.(2008) . Developmental characteristics of adolescents' social adaptive behavior. *Psychiatry Journal* ,1013-1014.
- Nguyen, H.H. ve Von Eye, A. (2002) The Acculturation Scale for Vietnamese Adolescents (ASVA): A Bidimensional Perspective. *International Journal of Behavioral Development*, 26, 202-213.
<http://dx.doi.org/10.1080/01650250042000672>
- OECD (2013). *Education at a Glance: OECD Indicators*. Paris: OECD.
- OECD (2014). *Education at a Glance: OECD Indicators*. Paris: OECD.
- OECD (2015). *Education at a Glance: OECD Indicators*. Paris: OECD.

OECD:Education at a Glance 2015 Indicators,
<http://www.oecd.org/edu/educationataglance2015indicators.htm>

Özçetin,S.(2013). *Yükseköğrenim gören yabancı uyruklu öğrencilerin sosyal uyumlarını etkileyen etmenler*. Yüksek Lisans Tezi.

Özdemir,Ç. ve Turan, C.(2014). TÜRKİYE’NİN BÜYÜK ÖĞRENCİ PROJESİ 1992–2012,<https://www.altayli.net/turkiyenin-buyuk-ogrenci-projesi-1992-2012.html>.

Özka,İ. (2003). Türk cumhuriyetleri, Türk ve akraba topluluklardan gelen burslu öğrencilerin meseleleri ve çözüm teklifleri, *Avrasya Stratejik Araştırmalar Merkezi Yayınları*,141-150.

Özoğlu,M., Gür,B.S. ve Coşkun,İ.(2015). Factors influencing international students’ choice to study in Turkey and challenges they experience in Turkey. *Research in Comparative ve International Education* 2015, Vol. 10(2) 223–237.DOI: 10.1177/1745499915571718.

Perşembe, E. (2005). *Almanya’da Türk Kimliği Din ve Entegrasyon*. Araştırma Yayınları.İstanbul.

Qing,G. ve Maley,A.(2008). Changing Places: A Study of Chinese Students in the UK. *Language and Intercultural Communication*. 8:4, 224-245. DOI: 10.1080/14708470802303025.

Qüe,Ch.P.(2013).Research Status and Thinking on Regional National Autonomy System. *Journal Of Tibet Nationalities Institute (Philosophy and Social Sciences)*. Volume:34, No.4.

Radmard,S.(2017). Türk Üniversitelerindeki Uluslararası Öğrencilerin Yükseköğretim Taleplerini Etkileyen Etkenlerin İncelenmesi. *Yükseköğretim*

ve *Bilim Dergisi/Journal of Higher Education and Science*. DOI: 10.5961/jhes.2017.185.

Ramin, A. ve Selahiddin, Ö. (2016) . Yabancı Uyruklu Öğrencilerin Kültürlenme Düzeylerinin İncelenmesi. *Muş Alparslan Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*.

Ravenstien,E.G.(1885). The Laws of Migration s.198-200 *Journal of the Statistical Society of London, Vol. 48, No. 2 (Jun., 1885),(167-235)*.

Redding,S.G ve Hsiao,M.(1990). An empirical study of overseas Chinese managerial ideologu. *İnternational journal of psychology*.
Http://doi.org/10.1080/00207599008247917.

Ren,P.X. ve Mao ,S.(2017). *Factors affecting the cultural adaptation of Chinese students in Uppsala University*.Thesis of Uppsala University ,8-41.

Sağlam, E. (2017). Avusturya'daki Türk Göçmenlerin Entegrasyon Algıları . *Göç Araştırmaları Dergisi*.

Saygın,S ve Hasta,D.(2018). Göç, kültürleş ve uyum. *Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar-Current Approaches in Psychiatry* 10(3):312-333 Doi: 10.18863/pgy.364115.

Shi,Y.Q.(2017). Study on college students' social adaptability——Based on the perspective of colleges and universities' training quality [D]. *Nanjing: Hohai University*.(15).

Smith, R. A. ve Khawaja, N. G. (2011). A review of the acculturation experiences of international students. *International Journal of Intercultural Relations*, 35(6), 699–713. <https://doi.org/10.1016/j.ijintrel.2011.08.004>.

- Snoubar,Y.(2017). Türkiye'de öğrenim gören uluslararası öğrencilerin sorunları ve sosyal hizmet gereksinimleri. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*.
- Song,G.(2010). Academic and Social Integration of Chinese International Students in Italy. *National Academy for Educational Research*.
- Şahin,B.(2010). Almanya'daki Türk Göçmenlerin Sosyal Entegrasyonunun Kuşaklar Arası Karşılaştırması: Kültürleşme. *Bilig*,103-134.
- Şahin,B.(2010). *Almanya'daki Türkler*. Ankara: Phoenix Yayınevi, 271 Sayfa. ISBN 978-605-5738-45-7.
- Tadmor, C. T. ve Tetlock, P.E.(2006). Biculturalism a model of the effects of second-culture exposure on acculturation and integrative complexity. *Journal of cross-cultural psychology*, Vol. 37 No. 2, March 2006,173-190. DOI: 10.1177/0022022105284495.
- Tang,Ch.H.(2017). From campus people to social people ---- On the campus culture of college students' social adaptability, 115-116.
- Tang,Q.Y., Yi, D.D.(2016). How Chinese and Turkish Newspapers Report Each Other . *Arab World Studies*,104-107.
- Temiz,K. (2015).Türkiye-Çin ilişkileri, *SETA Siyaset,Ekonomi ve Toplum Araştırmaları vakfı*,5-7.
- Thet,K.K. (2014). Pull and Push Factors of Migration: A Case Study in the Urban Area of Monywa Township, Myanmar. *Semantic Scholar*. <https://www.semanticscholar.org/paper/Pull-and-Push-Factors-of-Migration-%3A-A-Case-Study-%2C/2a5f1804aea79ac313dedd6fa9b49005ae7f724d>).

TRT Haber.(2018), Türkiye'nin uluslararası öğrenci hedefi 350 bin.
<https://www.trthaber.com/haber/egitim/turkiyenin-uluslararasi-ogrenci-hedefi-350-bin-365540.html>.

UNESCO Institute for Statistics database.

UNESCO İstatistikleri. (2017). “International Student Mobility in Tertiary Education”. Erişim. <http://data.uis.unesco.org>.

Wallance,R. A. ve Wolf,A. (2012). *Çağdaş Sosyoloji Kuramları*. Doğu Batı Yayınları.

Wang,D.F ve Cui,H.(2007). Construction of the Chinese Gender Role Scale and Its Relationship with Psychosocial Adaptation. *Journal of Southwest University Social Sciences Edition*, 28-30.

Wang,H.Y. , Miao,L. ve Zheng,J.Y. (2015). Studying in China and Developing in China in the Era of Globalization: Features and Suggestions, *Shanghai Jiaotong University School of Science* ,21-22.

Wang,Y.,[Turk] Ergusu,U.ve Luo,Y.(2015). “China-Turkey Strategic Cooperation Through The Belt and Road” Initiative. *Batı Asya ve Afrika'da Özel Bilimsel Araştırma*,76-77.

Ward, C. ve Kennedy, A. (1993a). Psychological and sociocultural adjustment during cross-cultural transitions: a comparison of secondary students at home and abroad. *Int J Psychol* 28 ,129–147.

Ward, C & Kennedy, A. (1993b). Where's the ‘culture’ in cross-cultural transition. Comparative studies of sojourner adjustment. *J Cross-Cult Psychol*, 221–249.

- Wu,ZH.Q. ve ZH,D.J. ve SH,J.Q. (2015). Relationship between SES and Social Adjustment of Left-over Children: with Perceived Discrimination as The Mediator. *Psikolojik gelişim ve eğitim*,212-214.
- Xu,L.P., Zong ,X. ve Tian,Z.Y. ve Shen,X. (2013). The Social Adaptability Research of left-behind children in rural China. *China Children's Health Magazine* ,613.
- Yan,K.(2011). Chinese International Students' In the United States : Cross-cultural Adjustment and Challenges, *Tsingh UA Journal of Education*,102-103.
- Yang,J.H.(2015). Research on the Assimilation of the Floating Population İn China. *Chinese Society of Social Sciences*,63-64.
- Yang, L.H.(2009). Analyses on the Motivation and Strategies of Transnational Higher Education in U. K. *Education and examinations*.
- Yeh, C. J., & Inose, M. (2003). International students' reported English fluency, social support satisfaction, and social connectedness as predictors of acculturative stress. *Counseling Psychology Quarterly*, 16:15–28.
- Yu,B.H. ve Kun,ZH. (2016), 'It's more foreign than a foreign country': adaptation and experience of Mainland Chinese students in Hong Kong.*Tertiary Education and Management*.
- Yardım,M. (2017). Göç ve Entegrasyon Politikaları Işığında Fransa'da Toplumsal Kabul. *Göç Araştırmaları Dergisi*,100-136.
- Yükseköğretimde uluslararasılaşma strateji belgesi 2018-2022.(2017). *Yüksek Öğretim Kurulu*.
- ZHan,ZH. (2017). China's Self-Funded Study Abroad Behavior Research: From Prespectivet of Educational Consumption, *Doctral Dissertation*,4-5.

ZHang, D.F. (2017). Study on the Social and Cultural Adaptation of Mongolia Students in China. *Journal of inner Mongolia Normal University(Philosophy and Socoal Science)*. DOI:10.3969/j.issn. 1001-7623.2017.05.025.

ZHang,H.(2013). Academic adaptatıon and cross-cultural learning experiencesof Chinese students at American Universites: a Narrative İnquiry, *College of Professional Studies Northeastern University Boston*.

ZHang,Q.H.(2009). Academic Adaptation Experiences of Chinese Graduate Students at J. F. Oberlin University. *Modern education science*.

ZHang, Q.H.(2011). Cross-cultural Psychological Adaptation of Foreign Students and Countermeasures. *Modern education science*, Sayı:71.

ZHang,Wei.(2009). Academic Adaptation Experiences of Chinese Graduate Students at J. F. Oberlin University. *Master of Philosophy in Higher Education Institute for Educational Research*.

ZHou,F.F.(2017). An Overview of Studies on New Immigrants into Chinese Cities from the Perspective of Social Integration. *Uluslararası Liberal Çalışmalar*. Cilt.1,45-46.

Zou,H., Liu,Y., Zhang,W.J.,Jiang,S., Zhou,H. ,Yu,Y.B.(2015). Adolescents'Social Adjustment: A Conceptual model, Assessment and Multiple Protective and Risk Factors.*Psychological Development and Education*,29-36.

2017-2018 Yıllık Yurtdışı Eğitim Çalışma Beyaz Kitabı,2017.

http://www.xinhuanet.com/2019-03/27/c_1124291948.htm , 2019

<https://www.ytb.gov.tr/uluslararasi-ogrenciler/turkiye-burslari>

<https://www.tubitak.gov.tr/tr/burslar/yabancilara-yonelik/arastirma-burs-programlari/icerik-2216-uluslararasi-arastirmacilar-icin-arastirma-burs-programi>

<https://www.ytb.gov.tr/uluslararasi-ogrenciler/turkiye-burslari>

<https://www.yok.gov.tr/kurumsal/tarihce>

http://www.dilbilimi.net/yabanci_dil_olarak_turkce_nin_ogretimi_arastirmalari.htm.

<http://www.stats.gov.cn/tjsj/pcsj/rkpc/6rp/indexch.htm>.

<http://www.seac.gov.cn/col/col246/index.html>

<http://www.seac.gov.cn/seac/xwzx/200502/1010519.shtml>

<http://www.oecd.org/edu/educationataglance2015indicators.htm>

EK : GÖRÜŞME FORMU

Bu çalışmada Türkiye'ye Eğitim Amaçlı Gelen Uluslararası Çinli Öğrencilerin Sosyal Bütünleşmeleri konusunun incelenmesi amaçlanmaktadır.

Size sorulacak soruların doğru yanıtı yoktur, önemli olan sizin bu konudaki düşüncelerinizdir. Bu açıdan size sorulan sorulara lütfen ilk aklınıza gelen ve sizin düşüncelerinizi yansıtan cevapları veriniz. Bu çalışmanın amacına ulaşması için çok önemlidir. Katılımınız için şimdiden teşekkürler.

Araştırmacı :Yulan ZHANG

Prof. Dr. Birsen ŞAHİN

1. Üniversite:
2. Bölümünüz:
3. Sınıfınız:
4. Cinsiyetiniz:
5. Yaşınız:
6. Millet:
7. Türkiye'ye ne zaman geldiniz?
8. Türkiye'de bir üniversitede okumaya nasıl karar verdiniz?.....
9. Türkiye'ye ne amaçla geliyordunuz? .....
11. Peki bunda birilerinin etkisi de oldu mu?.....
12. Eğitim masraflarını nasıl karşılıyorsunuz?
1) Çin bursu 2.) YTB bursu 3) Çin ve YTB bursu 4.) Kendi imkanlarım 5)
Diğer....
13. Gelmeden önce Türkçeyi biliyor muydunuz?.....
14. Türkçe öğrenirken en çok hangi konuda sıkıntılar yaşadınız?.....
15. İlk senede zorlandığınız şey oldu mu? Varsa siz nasıl çözdünüz ? Hala
çözemediğinizin problem var mı ?.....
- 16.Üniversitede en zor olan şey nedir?.....
- 16.Kendi bölüm derslerinizde zorluk var mı? Varsa nasıl çözdünüz?.....
- 17.Zorluklar karşısında genelde kimden yardım alıyorsunuz?.....
- 18.Genelde diğer boş zamanlarınızı nasıl geçiyorsunuz?.....

19. Ailenizle iletişim kurarken hangi yolu kullanıyorsunuz? Ne kadar bir sıklıkta iletişim kuruyorsunuz?.....
20. Yeni arkadaşlık yaptınız mı ? ilişkinizi nasıl kurdunuz?.....
21. Sizce Türkiye ve Çin arasında farklılıklar var mı? Varsa bunlar nelerdir?.....
23. Sizce Türkiye’de en şok olan şey nedir?.....
24. Türk kültürü hakkında faaliyetlere katılıyor musunuz?.....
25. Türkiye’de Üniversiteye başladığınızda yabancılık hissettiniz mi?.....
26. Peki size böyle hissettiren şeyler nelerdir.....
25. Şu anda Türkiye’de kendinizi yabancı hissediyor musunuz?.....
26. Çin ile Türkiye’yi karşılaştırdığınızda kendinizi daha çok nereye ait hissediyorsunuz?.....
- 1.Çine   2.Türkiye’ye   3.Her ikisine   4.Hiçbirine
29. Peki sizce Türkiye’ye entegrasyon sağladınız mı?.....
30. Türkiye’ye entegrasyon sağlamak için neler gerekir?.....
31. Türkiye’deki hayata uyum sağlamanız ne kadar zaman sürdü?.....
33. Türkiye’deki yaşamınızdan memnun musunuz? .....
34. Memnun olduğunuz yanlar nelerdir?.....
35. Memnun olmadığınız yanlar nelerdir?.....
36. Türkiye’deki eğitiminizden memnun musunuz? .....
37. Memnun olduğunuz yanlar nelerdir?.....
38. Ne zaman mezun olacaksınız?.....
39. Mezun olduktan sonra ne yapacaksınız?.....
40. Türkiye’de çalışmayı düşünüyor musunuz?.....
41. Aileniz Türkiye’de çalışmanız konusunda ne düşünüyor?.....
42. Türkiye’de evlenmeyi düşünüyor musunuz?.....
43. Aileniz Türkiye’de evlenmenizi istiyor mu?.....
44. Türkiye’ye yerleşmeyi düşünüyor musunuz?.....
45. Aileniz Türkiye’ye yerleşmenizi istiyor mu?.....

Cevaplarınızı verdiğiniz için çok teşekkür ediyorum.

T.C.
HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ
Rektörlük

Sayı : 35853172-300
Konu : Yulan ZHANG Hk.

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

İlgi : 05.04.2019 tarihli ve 12908312-300/00000539627 sayılı yazınız.

Enstitünüz Sosyoloji Anabilim Dalı Yüksek Lisans programı öğrencilerinden **Yulan ZHANG**'ın **Doç. Dr. Birsen ŞAHİN KÜTÜK** danışmanlığında hazırladığı; “**Türkiye'deki Çinli Kadın Öğrencilerin Sosyal Bütünleşmeleri**” başlıklı tez çalışması Üniversitemiz Senatosu Etik Komisyonunun **16 Nisan 2019** tarihinde yapmış olduğu toplantıda incelenmiş olup, etik açıdan uygun bulunmuştur.

Bilgilerinizi ve gereğini saygılarımla rica ederim.

e-imzalıdır
Prof. Dr. Rahime Meral NOHUTCU
Rektör Yardımcısı

Evrakın elektronik imzalı suretine <https://belgedogrulama.hacettepe.edu.tr> adresinden 55e1a58e-77fa-4d8b-b4d9-6564d438d16e kodu ile eri bilirsiniz.
Bu belge 5070 sayılı Elektronik İmza Kanunu'na uygun olarak Güvenli Elektronik İmza ile imzalanmıştır.

TÜRKİYE'YE EĞİTİM AMAÇLI GELEN ULUSLARARASI ÇİNLİ ÖĞRENCİLERİN SOSYAL BÜTÜNLEŞMELERİ

ORIJINALLIK RAPORU

%8

BENZERLİK ENDEKSİ

%7

İNTERNET
KAYNAKLARI

%2

YAYINLAR

%5

ÖĞRENCİ ÖDEVLERİ

TÜM KAYNAKLARI EŞLEŞTİR (SADECE SEÇİLİ OLAN KAYNAĞI YAZDIR)

%5

★ Submitted to EDMC

Öğrenci Ödevi

Alıntılarını çıkart

Kapat

Eşleşmeleri çıkar

Kapat

Bibliyografyayı Çıkart

Kapat